ଜୁହାର ପରିବାର, ଦିଲ୍ଲି

ତରଫଁରୁ ପ୍ରକାଶିତ

ଆମର ଜୀବନ ଆଉର ମାଟିର୍ କଥା

ଜୁହାର ସୁରତା

ଜୁହାର ନୁଆଁଖାଇ ପରବ୍ - ୨୦୧୫

ତା. ୨୭ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୦୧୫ ର

ପବିତ୍ର ଅବସରରେ

JUHAR PARIVAR DELHI (REGD.)

Website : www.juhar.org

Email : info@juhar.org

ସମ୍‌କର ଲାଗି ପଦେ....

ଅଏନ୍ କହେସନ୍ ସଭେ କି ସମିଆ ବଢେ ବପୁଦାର୍ ଆଏ । ସମିଆ କର୍ ଲେହଁଟାଲେ ସବୁ ବଦଲି ଜାଏସି, ସୁଖା ଖେଡା ମାଟିରେ ବି ଗଛ୍‌ପତର୍ ଛନେକେ ଆଁକରି ଆଏସି । ହରାଭରା ହେଇଜାଏସି ମାଁ ମାଟିର୍ ପନତ୍‌କାନି । ଠିକ୍ ସେନ୍ତା ବେଲ୍‌କାଲ୍ ଉଲଟେଇ ଆଏସି ଆମର ମାଟିର୍ ପରୁହାଁ ପରବ୍ ନୁଆଁଖାଇ । ମନ ଭିତରେ ଯାହା ଭି ଘର କରିଥାଉ, ଜୀବନର୍ ଚଲାବାଟ୍ ଯେତ୍‌କି ଭି ସଂକରି ଜାଉ, ଇ ପରବ୍‌ଟା ଆସିଗଲେ, ସହେ ହାତିର ବପୁଁ ଭରିଜାଏସି ଦେହେଁ, ଗୁଂଚାମୁସାର ରପ୍‌ଟା ଲେଖେନ୍ ଚହଲ୍ ନରଧି ଜାଏସି ମନ୍ ଭିତରେ । ସଭେ ଅଁଟା ଭିଡି କରି ଠିଆ ହେସନ୍ ଇତାର ଉଜୋଗ୍ ଆର୍ ସଜ୍‌ବାଜ୍‌ଥି । କେଭେଁ ଉଁ ନାଇଁ କରବାର୍ ମୁହୁଁ ଭି ଏନ୍ତା ଭାସନ୍ ଠୁକ୍‌ସି ଜେ ଅଲସିଆ, ଜାଙ୍ଗଲଖିଆ ସଭେଜାକର୍ ଏକାସଂଗେ ଠୁଲ୍ ।

ମାଁ ମାଟିର୍ ଠାନୁ ଦୁରେ ରହିକରି ଭି ତାର୍ ରଂଗ ଆର୍ ଢଙ୍ଗରେ ସମକୁ ମେଟ୍ କରବାର୍ ଲାଗି ଆରମ୍ଭ ହେସି ସଜ୍‌ବାଜ୍ । ହର୍‌ଏକ୍ କାମ୍ କେନ୍‌ତା ରୁପ୍ ନେବା, ମାଁ ପୂଜାଧଜା ନୁଁ, ଖାନାପିନା, ଗାନା ବାଜ୍‌ନା, ଡେଗା ନଚା କେହଁସି କଥାଥି ଉନା ନାଇଁ ହଉ ଇ କଥାକେ ବିଚାର୍ କରିକରି ମୋବାଇଲ୍ ର ଗରମେ କାନ୍‌ପଟି ମାନେ ଝନ୍‌କି ଜାଉଥିସି । ଘର୍, ବାହାର୍ ଆର୍ ଅଫିସ୍ ସବୁ ଗୁଟେ ହେଇଜାଏସି ।

ମନ୍ ଭିତରେ ଇ ସବୁ ଗହକି କେ ସବୁଦିନେ ସୁର୍‌ତା ରଖବାର୍ ଲଏଥି ଆମର ସାମାଜିକ ଆର୍ ସାଂସ୍କୃତିକ ଚଲନିର୍ ଗୁଟେ ଫଂରଦ୍ **'ଜୁହାର ସୁରତା'** ସମକର ଏକ୍ ଜୁଟ୍‌ତାର ଗୁଟେ ପରମାନ୍ ଆଏ । ଆଶା କରୁଛୁଁ ଇତାର ଅଠା ଆମକୁ ସବୁଦିନ ମେଟ୍ କରି ରଖିଥିବା ।

ସମକୁ ନୁଆଁଖାଇର୍ ଜୁହାର !!

ବାସୁଦେବ ତ୍ରିପାଠି (ରିଲୁ)
ଜୁହାର ପରିବାର, ଦିଲ୍ଲି

ଇନ ପ୍ରକାଶିତ୍ ସବୁ ଲେଖା ଲେଖକ ମାନଙ୍କର୍ ନଜର ମତ ଆଏ । 'ଜୁହାର ସୁରତା' ଇସବୁର ପ୍ରକାଶନର ଗୁଟେ ମାଧ୍ୟମ ମାତ୍ର । ଲେଖାମାନଙ୍କର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ରେ କିଛି ତ୍ରୁଟି ଲାଗି 'ଜୁହାର ସୁରତା' ଦାୟୀ ନୁହେ ।

Message

Prime Minister

Narendra Modi
@narendramodi

Nuakhai Juhar! Greetings to the people of Odisha as they celebrate the festival of Nuakhai. May this festival further happiness in society.

8:45am - 18 Sep 15

ନବୀନ ପଟ୍ଟନାୟକ

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ, ଓଡ଼ିଶା

ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ଟେଲିଫୋନ୍ { (0674) : 2531100 (Off.)
(0674) : 2591099 (Res.)

ଫାକ୍ସ { (0674) : 2535100 (Off.)
(0674) : 2590833 (Res.)

ଇମେଲ୍–cmo@ori.nic.in

ନଂ. 453

ଭୁବନେଶ୍ୱର

ତା. 22.09.15

ବାର୍ତ୍ତା

ନୂଆଦିଲ୍ଲୀର **'ଜୁହାର'** ଅନୁଷ୍ଠାନ ପକ୍ଷରୁ ୨୦୧୫ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୭ ତାରିଖ ଦିନ ଦିଲ୍ଲୀଠାରେ ନୂଆଁଖାଇ ପରବ ପାଳନ କରାଯାଉଥିବା ଏବଂ ଏହି ଅବସରରେ ଏକ ସ୍ମରଣିକା ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥିବା ଆନନ୍ଦର ବିଷୟ ।

ନୂଆଁଖାଇ ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶାର ଗଣପର୍ବ । ଏହି ଅବସରରେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ରହୁଥିବା ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶାର ଭାଇଭଉଣୀ ମାନଙ୍କୁ ମୋର ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜଣାଉଛି ଏବଂ **'ଜୁହାର'** ର ଏହି ପ୍ରୟାସର ସଫଳତା କାମନା କରୁଛି ।

ନବୀନ ପଟ୍ଟନାୟକ

(ନବୀନ ପଟ୍ଟନାୟକ)

जुएल ओराम
JUAL ORAM

सत्यमेव जयते

मंत्री
जनजातीय कार्य मंत्रालय
भारत सरकार
शास्त्री भवन, नई दिल्ली-110001
MINISTER OF TRIBAL AFFAIRS
GOVERNMENT OF INDIA
SHASTRI BHAWAN, NEW DELHI-110001

MESSAGE

I am glad to know that the JUHAR, Delhi is going to celebrate Nuakhai Parav (the socio-cultural festival of Western Odisha) on the 27th September 2015 at Sathya Sai International Auditorium, Lodhi Road, New Delhi. On this occasion a Souvenir is being published to commemorate this auspicious occasion.

I convey my best wishes to the organizers and the participants for the success of the function and publication of the souvenir.

(JUAL ORAM)

• 751, A Wing, Shastri Bhawan, New Delhi-110001. Tel. : 011-23381499, 23388482, 23070577 (Fax)

28606/2015

धर्मेन्द्र प्रधान
ଧର୍ମେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନ
Dharmendra Pradhan

राज्यमंत्री (स्वतंत्र प्रभार)
पेट्रोलियम और प्राकृतिक गैस
भारत सरकार
नई दिल्ली-110 001
MINISTER OF STATE (I/C)
PETROLEUM & NATURAL GAS
GOVERNMENT OF INDIA
NEW DELHI - 110 001

सत्यमेव जयते

MESSAGE

I am happy to know that JUHAR, Delhi is organising the 15th NUAKHAI PARAV on 27th September 2015 at Sathya Sai Auditorium, New Delhi. I am also very happy to be informed that a Souvenir is being brought out to mark the socio-cultural festival.

Festival are generally the moment for celebrations with great devotion and personal integration. It is really meant for a healthy sense of brotherhood and respect to each other, their families and communities. I hope the festival of NUAKHAI PARAV-2015 will spread peace and harmony amongst the people.

My hearty compliments to JUHAR Parivar, Delhi for promoting the ancient and rich culture and tradition in the National Capital by organising 15th Nuakhai Parav with great presence of people of Odisha and various traditional milestones.

(Dharmendra Pradhan)

201-ए, शास्त्री भवन, नई दिल्ली-110001 दूरभाष: 011-23386622 फैक्स : 011-23386118
201-A, Shastri Bhawan, New Delhi-110001 Tele : 011-23386622 Fax : 011-23386118

Dr. Prabhas Kumar Singh
MEMBER OF PARLIAMENT
(LOK SABHA)
BARGARH (ODISHA)

Member :
- Standing Committee on Human Resource Development
- Consultative Committee on Tourism & Culture
- Court of Jawaharlal Nehru University
- Western Odisha Development Council

सत्यमेव जयते

22, South Avenue
New Delhi - 110011
Phone : 011-23018534
Mobile : 09437141963
Email : prabhas.singh@sansad.nic.in

Message

It gives me immense pleasure that " JUHAR PARIBAR" Delhi, a family association of western Odisha, enriched with philanthropic activities, belongingness, fellow feeling and is marching in the field of innovative attempt for safeguarding art and culture. I am extremely glad to know that "JUHAR PARIBAR" is going to celebrate Nuakhai Bhetghat on 27th .09.2015 at Satya Sai Auditorium, Delhi. I pray Maa Samaleswari to give good health and success to all the members of "JUHAR PARIBAR". This time Members of this PARIBAR are going to publish a souvenir to commemorate the event.

I wish the Nuakhai Bhetghat and the publication of the souvenir all success.

16.09.2015
Dr.Prabhas Ku. Singh

CONTENT

ଥିର୍ ଟିକେ ଲାଗି	ହଲଧର ନାଗ	୯
ମୁନୁଷ ଆଉ ଚରେ	ବୃନ୍ଦାବନ ସାହୁ	୧୧
ଆଘର ଦିନ୍ ଫେର୍ ଆଏତା କାଁ ଫିରି...	ସୃଜନୀ ମିଶ୍ର-ତ୍ରିପାଠୀ	୧୨
ନରଧା	ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କୁମାର ସାହୁ	୧୩
ଆମର ଗାଁର୍ ନୁଆଁଖାଇ	ସୂର୍ଯ୍ୟ କୁମାର ମିଶ୍ର	୧୪
ଚାଷୀ	ସୁବାସ ବିଶ୍ୱାଳ	୧୫
କାହିଁଗଲେ ସେ "ଲୋକ୍"	ଡକ୍ଟର ଦ୍ୱାରିକାନାଥ ନାୟକ	୧୬
ତେଲ୍‌ମାଲିସ୍	ଶ୍ରୀ ଅଟଳ ବିହାରୀ ପଣ୍ଡା	୨୧
କୋସଲି ର ଆଦି କବି 'ଜୁଗ ଦାସ'	ସାକେତ ସ୍ରିଭୁସଣ	୨୫
ଆଘର ରଂଗ ରସ - ହୁମୋବଉଲୀ...	ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ବନଛୋର	୨୭
ଗଙ୍ଗାଧର	ଓଁ ପ୍ରକାଶ ରାଉତ	୩୦
ଲେଥାତୁନ୍	ଅକ୍ରୁର ଭାରତ ସାଗର	୩୨
ଭାରତର୍ ସ୍ୱାମୀ	ଦୟାସାଗର ପଟେଲ୍	୩୪
ରାମାୟଣ'ର କଥାନି ନୂ ଭଲ ଭଲ ଉପଦେଶ ମାନେ	ସୁକାନ୍ତ ସାହୁ	୩୫
ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକସାହିତ୍ୟ : ଏକ ଦୃଷ୍ଟିପାତ	ଅଧ୍ୟାପକ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମିଶ୍ର	୪୨
ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟର ଉତ୍ପତ୍ତି ଓ ଏହାର ବିକାଶଧାରା	ମୋହିତ୍ କୁମାର ସ୍ୱାଇଁ	୫୩
ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁରର ରାମାୟଣୀ ଗଞ୍ଜପା : ତାସ୍ ଖେଳର ପ୍ରାଚୀନ ପରମ୍ପରା	ଡ. ସଦାନନ୍ଦ ଅଗ୍ରୱାଲ,ଡି.ଲିଟ୍	୫୭
Cultural Rennaissance in Western Odisha	Dr Bhabani Dikshit	60
Rangabati in Remix: Slaughtering a Song for Unfair Feast	Kedar Mishra	65
Vira Surendra Sai	Bijnan Sutar	68
The Great Festival of Western Odisha: Nuakhai	Bandana Meher	71
"Ganda Baja" - An important Element of Folk Culture	Chaudhuri Bibhar	73
Juhar JNU Nuakhai Bhetghat: Beyond a Journey of Festival	Sarbeswar Padhan	75

ଥର୍ ଟିକେ ଲାଗି

ଲୋକ-କବିରତ୍ନ
ହଲଧର ନାଗ

ପରବତ୍ ମାନେ ଆକାସ୍‌ପତି
ନଏଦ୍ ବନ୍ଧେଇ ଇନ୍ଦ୍ରାବତି
କଟ୍‌କଟଉଛେ ଝାର୍
ସାଗର୍ ବାଗିର୍ ପାଏନ୍ ପୁରିଛେ
ଦେଖିବାକେ ଭୟାଙ୍କାର୍ ।। ୧

ଦସ୍‌ରା ଛୁଟିକେ କଲେଜ୍ ପିଲେ
ବନ୍‌ଭୁଜି କରି ସେନିକେ ଗଲେ
ବୁଲୁଛନ୍ ଅନେବନେ
ଲରୋଥରୋ ବୁଢ଼ିଗୁଟେ
ଗେଟି ପିଟେ ପରବତ୍ କରପନେ ।। ୨

ଲଚୋ କଚୋ ହେଇଗଲାନ ଛାଲ୍
ବିଟ୍‌କଲା ଦିହୁଁ ନିଥିରେ ଝାଲ୍
ବଏସ ଅସି କି ନବେ
ଫଂଟୁ ଉଠ ଫଂଟୁ ଉଠ ବଲି
ଜମା ହେଇଗଲେ ସଭେ ।। ୩

ଉଠାଲେ ଜେନ୍‌ତା କେମରା ଧରି
ବୁଢ଼ିରିସା କଡ଼୍‌କଡେଇ କରି
ରଇଖିଏ ବାଘ୍‌ଧରେ
ମୋର ଫଂଟୁ ନେବ ପାପି ଗାଡ୍‌ସୁଏ
(ମୁଇଁତମର୍) ଆଇର୍ ସମାନ ପରେ ।। ୪

ସେଆଡ୍‌କେ ଜଅ ଧାଙ୍ଗରି ଜେତେ
ରେଜିଆ ଅଛନ୍ କେତନି କେତେ
ସେନ ହେବ ଲମ୍‌ଚଟୁ
ପାଚଲା ପତର୍ ନବେ ବରସର୍
ବୁଢ଼ିର୍ ନଉଛ ଫଂଟୁ ।। ୫

ଝନେ ପଚ୍‌ରାଲା ବୁଢ଼ିମା କହ
ଇ ବୟେସେଁ କାମ୍ କରୁଛ ଜହ
ହାଡ୍‌ଭଙ୍ଗା ପରିସ୍ରମ
ଦେଖି ଆସ୍‌ରିଜ୍ ଲାଗୁଛେ ଆମ୍‌କୁଁ
ଗହଦୁଛେ ଘମ୍‌ଘମ୍ ।। ୬

ବୁଢ଼ିବଲେ ବୁଆ ସୁନତ ଟିକେ
ଝଁକି ଜଉଥିଲିଁ ମୋର ଦିନ୍‌କେ
ଗଉଁତିଆ ଝିଇ ବହ
ଚତରି ନାଗରି ଗୁନମତି ମୁଇଁ
ଦେଖନ୍ ସୁନ୍ଦରି ଜହ ।। ୭

ଘରେ ଥିଲା ଧନ୍ ଅଚାଲ ଚାଲ
ସହେ ଏକଡର ମାଲ-ବାହାଲ୍
ଆଁଟ୍ ଗୁଡା ମୁଗ୍‌ବିରହି
ଗୁନ୍‌ଜି ମଡିଆ କୁଦୋ ମୁଗ୍‌ଫଲି
ଘର୍ ଜାଉଥିଲା ଭରି ।। ୮

କେନ୍‌ସିଟା କେଭେଁ ନିହଇ ଉନା
ଦିହେଁ ପିନ୍ଧିଥିଲିଁ ଚାଁଘେ ସୁନା
ସୁଖେଁ ଭୁଗେଁ ଥିଲି ରହି
କୁଠିଆ ଗୁଡିକୁଁ ବରଗୁ ଥିଲିଁନ
ସାହାକାରେନ୍‌ଟେ ହଇ ।। ୯

ଗଉଁତିଆ ମୋର ମୁନୁସ୍ ଥିଲା
ଜୁଆନ ଜୁଆନ୍ ଦୁଇଟା ପିଲା
(ହେଲେ) କେନ୍ ଜନମର୍ ପାପ୍
ଇନ୍ଦ୍ରାବତି ବନ୍ଧେଇଥିଁ ବୁଆ
ବୁଡିମରି ସଭେ ସାଫ୍ ।। ୧୦

ମୁଇଁ ଆଟ୍‌କରି ସକଲଖାଇ
ଆଗେଁନାଇ କିହେ ପଛେ ଭି ନାଇ
ମତେ ନାଇ ନେଲା ଜମ୍
ଥିରଟିକେ କର୍ ଲାଗି ଇ ବଏସେଁ
କରୁଛେ କବାର କାମ୍ ।। ୧୧

ସମିଆର୍ ବଲୁଁ ନାଇନ ବଲ୍
ସଗଡର୍ ଡଁଡା ଉପର୍ ତଲ୍
(ଦିନେ) ରଜାଭି ଡାଁଡ୍ ଭଖାରି
ଥିର୍ ଟିକେ ଲାଗି ଧିରା ଗଉଁତିଏନ୍
ଗେଟିପିଟେ ମନ୍‌ମାରି ।। ୧୨

ଘେଁସ୍, ବରଗଡ୍

ଓଡିଶାର ଗଣପର୍ବ ନୂଆଖାଇ ଉପଲକ୍ଷେ ଅନେକ ଶୁଭେଚ୍ଛା
ଆରୋଗ୍ୟମ୍
ଡାୟଗ୍‌ନୋଷ୍ଟିକ ସେଣ୍ଟର
ଆପଣ ମାନଙ୍କ ସେବାରେ : ଅରବିନ୍ଦ ବିଶ୍ୱାଳ
#-13-14, Kashmiri Mkt., AIIMS, Yusuf Sarai, New Delhi-29
26589882, 9212690965, 9250710965, 9910425942, 9350662901
E-mail : arogyamdiag@srlccnet.com

ମୁନୁଷ ଆଉ ଚରେ

ବୃନ୍ଦାବନ ସାହୁ

ଡଙ୍ଗର ତଲର ଶେମେଲ ଝାରେଁ
ଗୁଡା ବାନ୍ଧିଥିଲେ ପଣକା ସାରେ
ଭାବ ପିରତି ଥିଁ ଜଡି
ସୁଇନ ଆକାଶେଁ କିଚିର ମିଚିର ଘାଏ ନାଇଁ ଛଡାଛଡି

ଦିନେ ବିତେ ଛୁଟେ ଭାବର ଧାରା
ପଣକେନ ବୁହି ପାରଲା ଗରା
ଗୁଡା ନ ଦୁଇଟା ଦିନେ
ପଣକାର ମନ ଉସତେଁ ଆନନେ ଇନ୍ଦର ଚନ୍ଦର ନାଇଁ ମାନେ

ଉସମେଇ ଦେଲା ଗୁଡା ନ ବସି
ପଣକେନ ନାଇଁ ହଲିଁ ଲହଁସି
ଗରାଫୁଟି ହେଲେ ଛୁଆ
ପଣକେନ ହେଲା ଧାଙ୍ଗରି ମା, ପଣକା ବୁଲାଲା ବୁଆ

ଉସତେଁ ଉଡଲେ ଦୁହି ପରାନି
ଛୁଆ ଦୁହିଟାର ମନକେ ଜାନି
କାହିଁ କେନୁ ଖୁଜି ନୁରି
କଅଁଲ କଅଁଲ ଚରା ଆନିକରି ଛୁଆ ମୁହେଁ ଦେଲେ ଭରି

ଏନ୍ତା ଗଡଲା ଦିନ କେତେଟା
ଅଚାନକ ଇଟା ହେଲା କାଏଁଟା
ସଂଜ ବେଲ ବୁଡେଁ ଦିନେ
ଘଡଘଡି ମାରିଁ ଝରି ବରଷା ନାଇଁ ଥମେ ଘଡେ ଛନେ

ଦୁଇ ଦିନ ରହିଁ ଖାଡା ଉପାସେଁ
ପଣକେନ ଦିନେ ଚରାର ଆସେଁ
ଦୁହି ଡେନା ଦେଲା ବାହି
କହେଲା ତମେଗୋ ଛୁଆ ଦେଖୁଥିବ ଜଲଦି ଫିରମି ମୁଇଁ

ଦଏବର ଖେଲ ଜାନିଛେ କିଏ
ହେଇ ଦିନୁ ଚାଏର ଦିନର ମୁହେଁ
ଆକାଶ ପାତାଲ ଗୁଟେ
ମଘା ହାରିଯିବା ମୁସଲ ଧାର କଲିଆ ବାଦଲୁଁ ଛୁଟେ

ପଣକେନ ବୁପରି ମହା ବିକଲେଁ
ଲୁକଲା ତରସର ବରଡା ତଲେଁ
ତିନଦିନ ଗଲା ବିତି
ଚରା ଖୁଜା ଛାଡି, ଖାଲି ହାତ ଧରି ମୁହାଁଲା ଗୁଡାର କୁତି

ଭାବଲା କହେମି କାଣା ତାହାକୁଁ
ଆଁଖିଲ ର ଧାର ଝରୁଛେ ଆଖୁଁ
ପଣକାର ପାହା ଧରି
କହେଲା ମତେ ଗୋ ବିଶାସ କର ନୁହେସେ ମୁଇଁ ଦୁଚାରି

ଉଠାଲା ପଣକା ଡେନା କେ ଧରି
ତୁଇଁ ଗୁନମତି ମୋର ସୁନାଗୁରି
ଶୁନ କଥା ମୋର ଥରେ
ଅବିଶାସ ଖାଲି ମୁନିଷ କରସନ ଆମେ ଆଉଁ ପରେ ଚରେ !

ଆଘର ଦିନ୍ ଫେର୍ ଆଏତା କାଁ ଫିରି...

ସୃଜନୀ ମିଶ୍ର-ତ୍ରିପାଠୀ

ଗାଁ କେ ଗଲେବି ଗାଁ ମିତାନ୍ ନାଇଁନ ଆରୁ କିଛି
ସହରର୍ ପାଏନ୍ ଚଢିଗଲାନ ସବୁ ହେଲାନ ପୁଛି,
ଆଘୋସିନା ଥିଲା ହାତେ ବଲ
ହସି ଖେଲୁଥିଲା ଖେତେ ଫସଲ୍
ଆଜି ଗଲାନ ଫସ୍କି,
୨ଟଙ୍କିଆ ସରକାରିଆ ଚାଉଲ୍ ସାଂଗେ
ମୁଢି ବି ଗଲାନ ଲେସ୍କି ।।
କାହିଁ ପାଏବ ଗାଁ ଦୁଆରେ ଭୂଆସିନିଆଁ
ସିନ୍ଦୁର ଟିକା, କଜଲ ମଖା
ଉଢନା ଟେକା, ମୁହୁଁ ମଲକା
ବାସନା ତେଲ, ଗଜରା ମାଲ
କଲା ମିସ୍‌ମିସ୍ ସପୁର୍ ବେନି, ମୁଡେ ଖିର୍‌ପିନି
ମନ୍ ଲୁଭାନି, ଚାହିଁ ଚାହାନି
ଗୁଡର୍ ପଏଁରି, ପତରି ମାଲି
ସମ୍ବଲପୁରୀ କପ୍‌ଟା ଶାଢି
ମୁଡେ ଥାଇ ତାର ପଖାଲ କଂସା
ଚାଲି ଯାଉଥିବେ ଖେତର୍ ଆଡି ।।
ମଗ୍‌ଶିରର୍ ଗୁର୍‌ବାରେ ଶୁଭେ ହୁଲହୁଲି
ଅଟା ଚାଉଲର୍ ପିଠା ଚକ୍‌ଲି
ଅରୁଆ ଭାତେ, ଆମ୍ବିଲ ଲେଥା
ଦିନ୍‌ସାରା ଲମ୍ବେ ପୁରାନ୍ କଥା
ଆର୍ କାଇଛେ, ସବୁତ ଆଜି ଗଲାନ ଲୁକି,
ସହରିଆ ପାଏନ୍ ଲାଗିଗଲାନ, ଯାହାକେ ଦେଖି
ଜିନ୍ସ ପେଣ୍ଟ ପିନ୍ଧା, ଚଲେଇ ସ୍କୁଟି ।।
ଆଘୋ ଦିଶୁଥିଲା ଗାଁ ଭୁଜି ଭାତ୍ ନାଚଗିତ ଆରୁ ନାଟ୍
ଘରର୍ ଦଦା ବବାର୍ ଠାଠ୍,
ଗାଁ ମନ୍ଦିର ଆର୍ ଭାଗବତ୍ କୁଠି ଥି ସଂଜ ସକାଲେ
ଗରଜୁ ଥିଲା ଗିନି ମୁରୁଦୁଙ୍ଗ, ଘଣ୍ଟ ସଂଖର ତାଲେ
କେତେ କିର୍ତ୍ତନ୍, ଭଜନ, ଡଣ୍ଡନାଚ ଆଉର୍ ପାଲା
କାହିଁ ପାଇବ ଆଜିର ଦିନେ ଲାଗେ ସବୁ ଖୁଲା-ଖୁଲା ।।
ସୋରପଡସି ଖଲା ଧାନମଡାଥି ସଂଜ-ଭୂଜିଟେ ହେତା
ସୁଖାଭାତ ସାଂକେ ଗରମ୍ ଗରମ୍ କୁକୁଡା ଝୁଲର୍ କଥା
ଝୁରି ମରବ, ବାରିର୍ ଆମ୍ ବୁରେଇ,
ବୁରୋ ବେଟା ଆରୁ ଚନା ଚୁରେଇ,
ନୁନ୍ ମିର୍‌ଚା ଚଟୋଚଟୋ
ଖରାରେ ମହୁଁଟା ଯାଏସି ଝୁରେଇ,
ଗାଁ ମଝାଦାଣ୍ଡେ, ଖକୋ କବାଡି, ସିଲୋଲାଇ
ସୋର୍ ପଡିଗଲେ ମନ୍‌ମରି ଯାଏସି
ସମିଆଁ ଇ ସବୁକେ ଫେର୍ ଘାଏ ଆନତା କାଁ ଫିରେଇ ।।
ହେତୁ କଲେ କାଏଁ ଆଗର କଥା
ଆଖିଁର ପାଏନ୍ କହୁଛେ କଥା
ଜଂଜାଲ ଟା ଆଜି ବେଡି ଲେଖେନ୍ ତ
ସବୁ ଫୁରସତ୍ କେ ନେଲାନ ଚୁରେଇ ।
ସତେ ଇ ସମିଆ ଆଘର ଦିନ୍ କେ
ଫେର୍ ଦେତା କାଁ ଫିରେଇ ।।

ନୂଆ ଦିଲ୍ଲୀ

ନରଧା

ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କୁମାର ସାହୁ

ଗୁଟେ ସମିଆ ଥି
ଷୁହଲ ସୁଆଙ୍ଗର ଶବର୍ ଲେଖେନ୍
ଢୁଲର ତାଲେତାଲେ କିନ୍ଦରି ନାଚଲା ମନ୍
'ଘୁବୁକୁଡୁ ଚାଙ୍ଗ୍ ଚାଙ୍ଗ୍, ପଏସା ଟାକେ ପତରେ ଭାଙ୍ଗ'
ଗାଇଗାଇ, ବଂକା ବାଉଶଥି ଗୋଡ୍ ଛିଙ୍ଗଲେଇ
ଗୁଟା ଗାଁ ଖୁଲିଥୁ ଇମୁଡୁ ସେମୁଡ୍ କେ
ନରଧି ଯାଇଥିଲା ଜୀବନ୍ ।

ପହଁତିଆ ତରାଲେଖେନ୍
ସପନ୍‌ଟେ ଉଦିଥିଲା ଆକାଶେ
ଦେବଦାରୁ ଗଛ ମିତାନ୍
ଆକାଶମୁହାଁ ଲମ୍ବି ଯାଉଥିଲି ମୁଇଁ
ତୁଲିକରି ଗଂଠେଇ ଧରମି ଅମଛି କନେ
ତାର ଉତାରୁ ମୋର ଆଏତେ
ମୋ'ର ସପନ୍, ମୋ'ର ଜୀବନ୍ ।

ମନକେ ଆଏତ୍ କରବାରଟା,
ମନ୍ ଚିତରାଲା ସପନ୍‌କେ
ହାସଲ୍ କରବାରଟା
ଏତେ ସହଜ କଥାଟେ ନିହେସେ ।

ମନ୍ ଉଡିଛେ, ମୁଇଁ ନରଧିଛେଁ ।

ଝୁଁଟେଇ ପଡିଛେଁ କେତେବେଲେ ତ
ଆଁଠୁଗଁଠି ଫାଟି ଝୋଲଖୋଲ୍ ହେଇଛେ ରକ୍‌ତେ
ସିଝି ଯାଇଛେଁ ଖରାର ତାତି ଥି ତ
କେତେବେଲେ ସେଁକେରେଇ ଯାଇଛେଁ ଶୀତର ମାଡେ,
ଆର୍ କେତେବେଲେ ବନାଲହ ମାଡି
ଗୁନ୍ଦଲେଇ ହେଇଛେଁ ମଝାଡାଁଡେ ।

ମୋ'ର ଦଦାଭାଇ, ସାଙ୍ଗ୍ ସରସାର୍ ମୋହ
ମକଡା ଜାଲ ଲେଖେନ୍ ଛେକିଛେ ବାଟ୍
ମୋ'ର ସଙ୍ଗେ ନରଧିଲା ଲୋକମାନେ
କଙ୍କଡା ଲେଖେନ୍ ଚେପେଇ ଧରିଛନ୍ ମୋର ଗୋଡ୍ ।

ମୋର ଛାଟେଛାଟେ ଯେତେଯାକର ଉଁଚା ଆଶ୍,
ଲଟା ବାଗିର ଗୁରେହି ହେଇଛନ୍ ଦିହେ
ମୁଇଁ ଛନ୍ଦଲେଇ ହେଇଛେଁ, ବିଟ୍‌ଲେଇ ହେଇଛେଁ
ଘାଏଘାଏ କଣ୍ଟା ବାଗିର୍ ଫୁଟି ହେଇଛନ୍
ମୋର ପାଦେ କଅଁଲିଆ ଦୁବ୍‌ଘାସ୍ ।

ହେଲେ ବି ମୋ'ର ଇ ନରଧାର ଅନ୍ତ ନାଇଁ,
କାଏଁଯେ ବଏଲେ
ମନ୍ ମରି ନାଇଁ ଯାଇ
ସପନ୍ ସରି ନାଇଁ ଯାଇ ॥

ରାମଜୀ ନଗର, ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର

ଆମର ଗାଁର୍ ନୂଆଁଖାଇ

ସୂର୍ଯ୍ୟ କୁମାର ମିଶ୍ର

ଆମର ଗାଁର୍ ନୁଆଖାଇ ପରବ୍ ତିହାର୍ ଭିତରେ ରଜା
ଗୁଟେ ଗୁଟେ କରି ସବୁ ଶୁନ୍‌ଲେ ଲାଗବା ମଜା ।।
ଇ ପରବ୍ ଠାନୁ ପରବ୍ ନାଇଁନ ସାରା ଉଡିଶା ଠାନେ ।
ଧାନଚାଷ କରି ପେଟ୍ ପୁଷି ନେସନ ବଡଭାଗ୍ ଲୋକ୍‌ମାନେ ।।
ବନେ ଦିନୁଁ ସଜବାଜ୍ ହେସନ ତିହାର୍ ମାନମୁଁ ବଲି ।
ନିଶାନ ଧରି ଡେଙ୍ଗରା ପିଟ୍‌ସି ବେହେରା ଗଲି ଗଲି ।।
ଦିନ୍‌ଟା ଏଭେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେଇଛେ ଭୁଦୋ ଉଜଲ ପକ୍ଷେ ।
ପଞ୍ଚମୀ ତିଥିନେ ଉଚ୍ଛବ୍ ମନାସନ୍ ଆମର୍ ଗାଁ ଲୁକେ ।।
ଲାଗ୍ ହଉ କି କରଜ୍ ହଉ ଗରୀବ ଦୁଃଖୀ ସଭେ ।
ଧାନ-ଚାଉଲ୍ ଟଙ୍କା-ପଇସା ଜୁଟାସନ୍ ସତ୍‌ଭାବେ ।।
ଘର ଦୁଆର ଆର୍ ଡାଂଡ୍ ପିଣ୍ଡା ତୁଲସୀ ଚଉରା କୁଠି ।
ଲିପି ପୁଛି କରି ତିରନ୍‌ତାଜ୍ କେଡେ ଡଉଲ୍ ଲାଗସି ।।
କାଠ୍ ପତର୍ ଖଲି ଦନା ହାଟ୍ ବଜାର ବାହି ।
ତିହାରଟାକେ ବଡା ହରସେ ସଭେ ମାନସନ୍ ଭାଇ ।।
ତିହାର୍ ପଡବାର୍ ଆଘର୍ ଦିନୁ ସଭେ ଡକାହକା ହେଇ ।
ସାନ୍ ସୁଜନ୍ ଗାଁ ମଝିରେ ଭାବ୍ ବିଚାର୍ ହେସନ୍ ଯାଇ ।।
ଗଉଁତିଆ ପଚରାସନ୍ ଝାଙ୍କର୍ ମାନକେ ସବୁ ସଜ୍‌ବାଜ୍ କଥା ।
ସଖୀଲ୍ ପାଏଲେ ଅକ୍ଷତାପତରୀ ଲାଗବା ଦେ ଦେବ୍‌ତା ।।
ବଢେପୁରୁ ଝାଙ୍କର ଦେହେରୀ ଗୁଡି ଗମ୍ଭିରା କେ ଯାଇ ।
ସିନ୍ଦୁର ଚଢେଇ ଗୁରସ୍ ପାଏନ୍ ଅରୁଆ ଚାଉଲ୍ ଦେଇ ।।
ଲାଲ୍ ଟହଟହ ମନ୍ଦାରଫୁଲେ ଦେବତା ପୀଠ୍‌କେ ସାଜି ।
ଗୁହାରୀ କରସି ସଜେ ସଜେ ସଭେ ତିହାର୍ ପାଲସୁଁ ଆଜି ।।
ପହଁତିଆନୁଁ ଝଟ୍-ଝାଟ୍ ହେଇ ତେଲ୍ ହଲଦୀ ଧରି ।
ଭୁଆସେନ୍ ମାନେ ଗାଧି-ପାଧିକରି ଫିର୍‌ସନ୍ ଝଟୋକରି ।।
ନୁଆଁ ଶାଢୀ ଆର୍ ନୁଆଁ କୁରତା ବଡା ସଉକେ ପିନ୍ଧି ।
ଦେ ଦେବ୍‌ତାର୍ ପୁଜା କରସନ୍ ହାତେ ବରତ ବାନ୍ଧି ।।
କେତେ ମୁରଜ ଝୁଣ୍ଟି ଦେଖିବୁ ଘଁଣ୍ଟ ଶଙ୍ଖର ଧନି ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମାଁକେ ପୂଜା କରସନ୍ ଫୁଲ ଆମ୍‌ଡାଲ ଘେନି ।।
ଯାର ଘରେ ଦେଖି ପିଠା ପନା କ୍ଷୀରି ପୁରି ଶାକର୍ ।
ମଗ୍‌ମଗା ତେଲ୍ ବାସନା ଛୁଟ୍‌ସି ଆମର୍ ଗାଁ ଯାକର୍ ।।
ମୁନୁଷ ପିଲେ ଖେତେ ଖଲେ ଗୁରସ୍ ପାଏନ୍ କରି ।
ଖୁସି ମନେ ଘରକେ ଫିରସନ୍ ନୁଆଁ ଧାନ୍ କେଣ୍ଡା ଧରି ।।
ଦେ ଦେବ୍‌ତା ଗୁହାଲ ଘରେ ପୁଜା ବିଧି ସାରି ।
ଗୋ ମାତାକେ ରାକ୍ଷୀ ବାନ୍ଧସନ୍ ସେଟା ତାକର୍ ଶିରୀ ।।
ଘର୍‌ନୀ ରାନୀ ନୂଆଁ ଧାନକେ ଗୁଣ୍ଡି କରସି କୁଟି ।
ନୂଆଁ ତିଆର୍‌ସି ଇଲାଚି ଲବଙ୍ଗ୍ କଦଲୀ ନଡିଆ ବାଟି ।।
ରକମ ରକମ୍ ତୁନ ତରକାରୀ କେତେ କହେମିଁ ମୁଇଁ ।
ମାଁ-ବହୁ ମିଶି ଲାଗିପାଟି କରି ତିଆରି କରସନ୍ ଭାଇ ।।
ଘରର୍ ସଭେ ଭାଇ ଦାଇ କରି ଗୁଟେ ଠାନେ ବସି ।
ନୁଆଁଚରା ଟିକେ ଘରର୍ ମୁଖିଆ ସମକୁ ବଢେଇ ଦେସି ।।
ଦେବ୍‌ତା ସୁମରି ନୁଆଁ ଖାଏସନ୍ ବଡା ଗହଗହ ହେଇ ।
ମନ୍ ସରାଗେ ଖାଇ ବଇସନ୍ ଏକ୍‌ଠାନିଆ ହେଇ ।।
ଖିଆପିଆ ସବୁ ସରଲା ପରେ ଜୁହାର ବେଭାର ପାଲି ।
ଗୁଡି ଗମ୍ଭିରାକେ ଲମ୍ଫି ଯାଏସନ୍ ଜନାନ୍ କିର୍ତ୍ତନ ମେଲି ।।
ଗାଁ ମଝାଖୁଲି ନୁଆଁଖାଇ ଭେଟ୍ ହେସି ଉପର୍ ବେଲା ।
ସଭେ ସମକୁ ଜୁହାର ଭେଟ୍ ବୁଢା ଦେଖିବୁ କି ପିଲା ।।
ଢୋଲ ବାଜସି, ନିଶାନ ବାଜସି ଆଉର୍ ବାଜସି ମାନ୍ଦଲ ।
ଗୀତନାଚେ ସଭେ ହଜିଯାଏସନ୍ ମହାଆନନ୍ଦେ ଭୋଲ୍ ।।
କେନ୍ନେ ଦେଖିବ ଲାଖି ବିନ୍ଦାତ କେନ୍ନେ ଦେଖିବ ଖେଲ୍ ।
ଗର୍‌ରା ମାଡ ଆର୍ ବାଡି-ଘିଚାନି ଖେଲ୍‌ସନ୍ ହେଇ ମେଲ୍ ।।
ସଂଜ ବେଲାକେ କବାଡି, ଛୋର୍ କରସନ୍ ବହୁ ଚୁରୀ ।
ଗାଁ ଦାଣ୍ଡଟା ଭାଇଚାରା ରେ ପଡସି ହୁଲା ଜୁରୀ ।।
ଇ ପରବ୍ ଲାଗି ସଭେ ଉସତ୍ କାହିଁ କାହିଁ ଦୁରୁ ଆଏସନ୍ ।
କୁଟୁମ୍ ବାଟୁମ୍ ଏକଜୁଟ୍ ହେଇ ମନର୍ ମିଲନ୍ କରସନ୍ ।
ସଂସ୍କୃତି ଆର୍ ପରମ୍ପରା ନେ ଆମର୍ ଉଡ୍‌ଶାର୍ ନାଁ ।
ସେ ଭିତରେ ଥାନ ପାଇଛେ ମୋର ଛୁଟିଆ ଗାଁ ।।

ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର

ଚାଷୀ

ସୁବାସ ବିଶ୍ୱାଳ

ପୁତାରେ କୁକୁରା ଡାକଲାନ ହେଲା ସକାଲ
ହଲ ନଙ୍ଗଲ ଧରି କ୍ଷେତକେ ଚାଲ୍ ।
ମାଁ କେ କହିଛେଁ ଆନବା ପଖାଲ୍
ଆଜିକାଲି ଜୁତ୍‌ମା ବଲି ଗଡି ଯାଉଛେ ଦିନ୍ କାଲ୍ ।।
ଚାଷି କୁଲେ ଜନମ୍ ହେଇଛୁ
ଚାଷ୍ କାମ୍ କେ ନାଇଁ କରବୁ ଲାଜ୍ ।
ହାଟ ଦରବେ ଦେଖବୁ ବେଲେ
ସୁନାର୍ ଭାଉଥି ବିକ୍ରି ହେଉଛେ ପିଆଜ୍ ।।
ଚାଷି ଲୋକ୍ ଆମେ ଚାଷ କଲେ ସିନା
ଦେଶର୍ ଲାଗି ଜୁଗାମା ଆହାର୍ ।

ଅନାହାର୍ ଥି ଲୋକ୍ ନାଇଁ ମରୁନ୍
ନାଇଁ ହଉ ହାହାକାର୍ ।।
ଚାଷୀଲୁକେ ସବୁ ଚାଷ କରୁଥିଲେ
ଆଉ କେହି ନାଇଁ ରହନ୍ ଭୁକେ ।
ଗରୀବ ଧନୀ ସବୁ ଏକ୍ ହେଇକରି
ରହିଥିବେ ଦୁଃଖେ ସୁଖେ ।।
ମେହେନତ୍ ଟା ବାବୁ ଅଡୁଆ ସିନା
ଫଳ ତାର ମିଠା ଭୁଗେ ।
ଚାଷି ମେହେନତ୍ କରୁଥିଲେ ବାବୁ
ଯଶ ମିଲୁଥିବା ଯୁଗେ ଯୁଗେ ।।

ନୂଆ ଦିଲ୍ଲି

କାହିଁଗଲେ ସେ "ଲୋକ୍"

ଡକ୍ଟର ଦ୍ୱାରିକାନାଥ ନାୟକ

ଖୁଲା ଆକାଶେ ହୁଦା ହୁଦା ଚରେଇ ଚିଁ ଚାଁ କରି ଉଡିବୁଲୁଥିଲା ଲେଖେଁ ଜିଉଁଥିଲା ସେ, ଝାରର୍ ଶାଗୁଆ ଶାଗୁଆ ରଂଗେ ରଂଗିନ୍‌ଥିଲା ତାର୍ ମନ୍, ଝରନ୍‌ର ଖଲ୍‌ଖଲି ଲେଖେଁ ବୁହିଯାଉଥିଲା ତାର ଜୀବନ୍ । କୁରେ ଗଛର୍ ଝୁଁପା ଝୁଁପା ଫୁଲ, ହୁରହୁରିଆ ଧୁକାଥି ନାଚିପକାଲା ଲେଖେଁ ନାଚୁଥିଲା ସେ । ଧରତିମାଁର ଅବ୍‌ବଲା ପୋ ଲେଖେଁ ଗଛର୍ ଫଲମୂଲ ଝାରର୍ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଗଛଖୁଁଟ୍ ହିଁ ତାର୍ ଅସଲ୍ ଆସରା । ମନ୍ କଲେ ପାହାଡ୍ ଡଙ୍ଗର ଖେପିଯାଉଥିଲା, ଉଛଲି ଯାଉଥିବାର୍ ନଏଦ୍ ପାର୍ ହେଇ ଯାଉଥିଲା ଉତ୍‌କି ଉତ୍‌କି । ତିହାର୍ ପରବ୍ ମାନ୍‌କେ ଉଦୁର୍‌ମାତ୍ ନାଚିଥି ଧୁଏଲ ଛୁଟେଇ ଦଉଥିଲା । ଛାତିର୍ ଦରଦ୍‌କେ ଟୁଁଡେ ଲହରେଇ ଦଉଥିଲା ଗୀତର୍ ସୁରେ ସୁରେ । କାହିଁଗଲେ ସେ 'ଲୋକ୍' ।

ଇ 'ଲୋକ' ବଏଲେ ତମର୍-ଆମର୍ ଏନ୍ତା ପେଣ୍ଟ୍ କୁର୍ତ୍ତା ପିନ୍ଧା, ପଢାଲିଖା, ଗାଡିଚଢା, ସିନ୍‌ମାଦେଖା, ଆଲ୍‌ବମ୍ କରା, ଚେହେରା ଦେଖା, ପଁଢେଇ-ମଡା ଲୋକ୍ ନୁହଁନ୍ । ଇ ଲୋକ୍ ମାନେ ଖେତେ ହଲ୍ ଜୁତସନ୍, ବଲଦ୍-ଗାଡି ଥି ଜଂଗଲୁ କାଠ-ରାଂଜ୍ ବୁହି ଆନ୍‌ସନ୍ ଏକ୍‌ଲା ଏକ୍‌ଲା ବଲଦ୍‌କର ସାଂଗେ କଥାଭାଷା ହେଇ ହେଇ, ଡାମର୍ ଟିନାଧରି ରାସ୍ତାଉପରେ ତତ୍‌ଲା ପିଚୁ ଢାଲ୍‌ସନ୍ ବସ୍ତାର୍ ଜୁତା ପିନ୍ଧି । ଟରକ୍-ଟ୍ରାକ୍ଟର-ଡାଲାଥି ବସି ଗେଟି, ବାଏଲ୍, ଇଟା ଦୁହୁରାସନ୍ । ରାଏତ୍ ରାଏତ୍ ଖଲାମାନ୍‌କୁ ଧାନ୍ ମଡାସନ୍, ବିଲେଇ, କୁକୁର, ଗାଏ ମରିଗଲେ ତାଁକର ଲାସ୍ ସଂଖ୍‌ଲିସନ୍ । ଛେଲ୍-ମେଢି, ଗାଏ-ବଲଦକର୍ ଛାଲ୍ ଉତରାସନ୍, ଉଛୁଲ୍‌ଲା ନଦୀର୍ ଇଖିଁଡି ସେ ଖିଁଡି ଡଂଗା ପଟୁଆଥି ଲୋକ ନିଆ-ଅନା କରସନ୍, ଗୌନ୍ତିଆର୍ ଭୁତିଆର୍ ରହେସନ୍ । ଇନ୍ତା ଲୁକ୍‌କର୍ ମନ୍ ହୁରୁଦ୍ ସବୁବେଲେଁ ଖୁଲା ଥିସି । ଇମାନେ ଯାହା କହେସନ୍ ରୋକ୍‌ଠୋକ୍ କହେସନ୍ । ଯାହା ଚିନ୍ତା କର୍‌ସନ୍, ଫଟିକ୍-ଏକ୍‌ସୁରିଆ ଥିସି ତାର୍ ଧାରା, ଇମାନେ ଖଟି-ଖାଇ ଜାନ୍‌ସନ୍, ଠକି-ଖାଇ ଇମାନ୍‌କର୍ ଆଦତ୍ ନୁହେଁ ସେ । ଝୁପ୍‌ର କି କୁରିଆ ଭିତରେ ଥାଇ ଇମାନେ ଆକାଶର୍ ଜନ୍, ତରା, ଝାରଜଂଗଲର୍ ମହୁଲି- ଧୁକା, ନଦୀର ଖଲଖଲି, ଚରେଇ-ଚିରଗୁନ୍ ମାନଙ୍କର୍ କିଚିର୍-ମିଚିର୍, ଲୁଇ-ଦାମ୍‌ରିର୍ ହମା ରଡିର୍ କଥା ଶୁନି ପାର୍‌ସନ୍, ଦେଖିପାର୍ ସନ୍, ଅନୁଭବ କରିପାରସନ୍ ।

ଏନ୍ତା ଲୋକ୍ ମାନେ କାଇଛେ, ଆଉତ ଦିଶ୍ ବାର୍ ନାଇଁ । ଇମାନେ ତ ରେକର୍ଡ-କେସେଟ୍-ସିଡି ବଜେଇକରି ନାଚନେଓ୍ୱାଲା ନୁହଁନ୍ । ଭାଏ ଜିଉତିଁଆ ବେଲେ ରାଏତ୍ ସରତା ଢୋଲ-ନିଷାନ୍ ବଜେଇ ବଜେଇ ଟୁକେଲ୍‌କୁଁ ନଚେଇ-ରସେଇ ପକଉଥିଲେ ଡାଲଖାଇ, ରସରକେଲୀ, ଜାଇଫୁଲ, ମାଏଲାଜଡର ତାଲେ ତାଲେ, ନଚନିଆ ସାଜି ବରଯାତରି ମାନକର୍ ମନ୍ ମହିଁ ନେଉଥିଲେ, କରମା ରାତିଁ ହୁଦାହୁଦା ଧଂଗରା ଧାଂଗରୀ ମାନକୁଁ ନଚେଇ ନଚେଇ ବେଦମ୍ କରିପ କଉଥିଲେ ମାନ୍ଦଲର୍ ଝୁମେର୍ ବଜାଥି । ଚଇତ୍‌ର ମଲିଫୁଲିଆ ମହକେ ରସିଆ-ରସିଏନ୍ ମାନକୁ ଉସତାର୍ ନାଇଁଦଉଥାଇ ଢାପର ନାଚ ଗାନାଥି । କାଲିଆ-କଷରା ବଲଦକୁଁ କୁଚିଁ ଖେତେ ହଲ୍ କଲାବେଲେଁ ଆପେ ହଲିଆଁର୍ ଟୁଁଡୁ ଗାନା ଛୁଟି ଯାଉଥିଲା, ପଲ୍‌ହା-ରୁଇ ମାନ୍‌କର୍ ଟୁଁଡର ହୁଲହୁଲିଥି ଇଲାକାଟା ଗର୍‌ଜି ଯାଉଥିଲା । ବେଲ୍‌ବୁଡେ ଟୁକେଲ୍‌କର୍ ହୁମୋ ବଉଲି ଗୀତ୍‌ଥି ଉଛଲି ପଡୁଥିଲା ଗାଁ-ଖୁଲି । ପୁନିଜନର୍ ଉକିଆ ତଲେ ଧଙ୍ଗରା-ଧାଙ୍ଗରୀ ମାନ୍‌କର୍ ସଜନୀ, ଗଲାର୍ ଗୀତେ ମନ୍ ଉଛଲି ଯାଉଥିଲା ରୋମାଣ୍ଟିକ୍ ଭାବନାଥି ।

ହେଦେ ଉଦୁଛେ ଜନ
ଉଦିଆରେ ଜନ୍‌ହ ପନ୍ଦରଦିନ
ଭେଟ୍ ପଡିମା ବଜାରଦିନ ସଜନୀରେ ॥

ଧନୁପାଲି, ସମ୍ବଲପୁର

With Best Complements From

Madhusudan Meher & Co.
CHARTED ACCOUNTS

Madhusudan Meher
Charted Accountant
(M) 9711114471
E-mail: mehermadhusudan@yahoo.com
www.camehermadhusudan.com

With Best Complements From

LBIIHM
(Best Hotel Management College of in Delhi)

Kamal Agrawal
(M) 9810820369
www.lbiihm.com
E-mail: info@lbiihm.com

Oil India Limited
OIL INDIA
Creating
OIL & GAS
Assets
for India's Energy Security
Oil India Limited [OIL], India's leading Navratna National Oil & Gas Company with strong Pan-India presence and a share of 9.48% of the country's crude oil production and 6.4% of natural gas production.
OIL's Mission is to be "The fastest growing energy company with global presence providing value to stakeholders."
OIL has been Conquering Newer Horizons with:
Overseas E&P assets and business in Libya, Gabon, Nigeria, Yemen, Venezuala, USA, Mozambique, Myanmar, Bangladesh & Russia.
Foray into Renewable Energy - Wind Energy Plants of installed capacity of 121.6 MW and Solar Power Plant of 5 MW.
International credit ratings - Moody's "BAA2" (higher than sovereign rating) and Fitch Rating "BBB-" (Stable) (equivalent to sovereign rating)
www.chiranjn.com
ऑयल इंडिया लिमिटेड
(भारत सरकार का उद्यम)
Oil India Limited
(A Government of India Enterprise)
Corporate Office : OIL House, Plot Number 19, Sector 16A, Noida, District Gautam Budh Nagar, Uttar Pradesh 201301, India
Tel: 0120-2419000, 2419200. Website : www.oil-india.com

With Best Complements From

infer

Infer Development Consulting
Private Limited

www.inferconsulting.com
E-mail: mkm@mkmohanty.com
(M) 9312335208

With Best Complements From

Samarendra Jena &
Subarna Jena

P J Research & Consulting Service P. Ltd.

E-mail: snjena@pj-research-consulting.com
www.pj-research-consulting.com

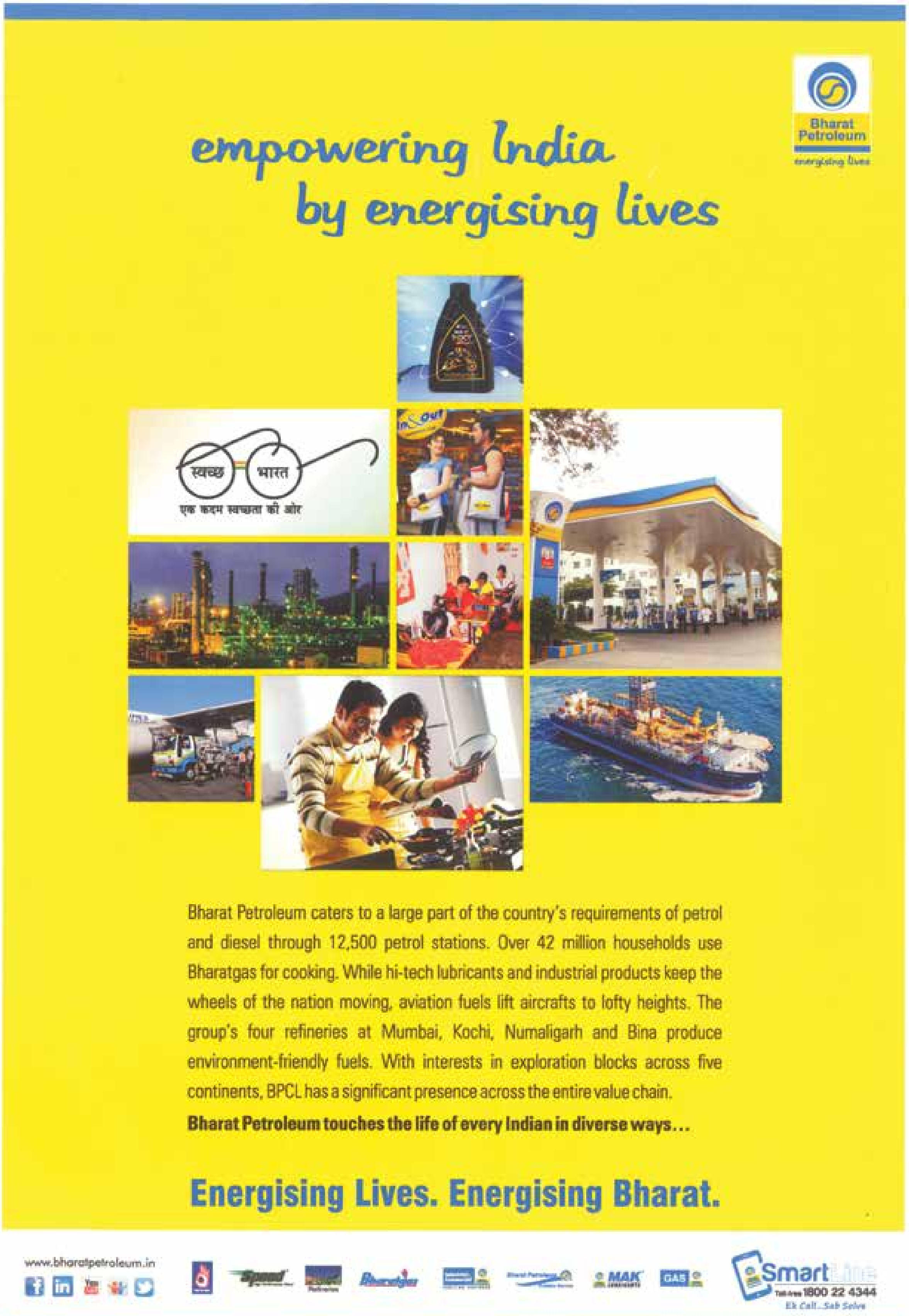
Bharat Petroleum
energising lives
empowering India
by energising lives
स्वच्छ भारत
एक कदम स्वच्छता की ओर
Bharat Petroleum caters to a large part of the country's requirements of petrol and diesel through 12,500 petrol stations. Over 42 million households use Bharatgas for cooking. While hi-tech lubricants and industrial products keep the wheels of the nation moving, aviation fuels lift aircrafts to lofty heights. The group's four refineries at Mumbai, Kochi, Numaligarh and Bina produce environment-friendly fuels. With interests in exploration blocks across five continents, BPCL has a significant presence across the entire value chain.
Bharat Petroleum touches the life of every Indian in diverse ways...
Energising Lives. Energising Bharat.
www.bharatpetroleum.in
MAK
GAS
SmartLine
Toll-free 1800 22 4344
Ek Call...Sab Solve

ତେଲ୍‌ମାଲିସ୍

ଶ୍ରୀ ଅଟଳ ବିହାରୀ ପଣ୍ଡା

ନାରାଏନ୍ ମାହାପ୍ରୁ ସୁଦର୍ଶନ ଚକର୍ ହାଥେ ଧଏଲା ଲେଖେନ୍, ଆମର ଇ ମୁନୁଷ୍ ସମାଜ୍ ଭିତରେ ଇ ଖୁସାମତିଆ ମାହାପ୍ରୁ ଯାକର୍ ବି ହାଥେ ଗୁଟେ ଗୁଟେ ମନ୍ ମୁହିଁନି ହଥିୟାର ଧରି ଥାଏସନ୍ ଆଜ୍ଞା, ପରଘେଇ ଦେଲେ ଏଖେଇ ପାର୍ କେ ଚେତା ବୁଡିଯିବା । ଇ ହଥିୟାର କେ କିଏ କହୁଛେ ତେଲ୍ ମାଲିସ୍ ତ, କିଏ କହୁଛେ ବୁଟ୍ ପାଲିସ୍, ଥୁକ୍ ପାଲିସ୍, ଆହୁରି ଗୁର୍ଦ୍ଧୁଟେ ନାଆଁ ବି । ହେଲେ ନାଇଁ ଘବରାବ ଗୋ ବା, ଇଟା ଗୁଟେ ଗହନ କଥା ଆଏ । ଖୁସାମତ୍ ର ଏତ୍‌କି ନାଆଁ ଅଛେ ଯେ ଆରେ ବାପ ରେ, ଶୁନ୍‌ଲେ ଝୁମରି ପଡବ । ଟିକେ ତରକି କରି ପୁତା, ଇ ତେଲ ମାଲିସ୍ ନାଁ ଟା ଶୁନଲେ ଯେଡେ ଦମ୍‌ଦାର୍‌ଲୋକଟେହେଲେବିତାରଛାତିଟାଟିକେଚନ୍‌ଚନେଇଁ ଉଠବା ଗୋ ବା । ଆଁ ଦେଖତ, ଇଟା ମୁଇଁ ନାଇଁ କହେବାକେ, ଜଗତ୍ କହୁଛେ ମୋର ଗୌନ୍ତିଆ - ମୋର ଛିଟା ନାଇଁ ଦେବ । ଏ ବା ଘରୁଆ ପିଲା, ଭାବ୍ ବିଶାସ୍ରେ କହି ଦଉଛେ କାଏଁନ, କଥାକେ ଟିକେ ଗୁପତ୍ ରଖିଥିବ ତ ମୋର ଧନ ।

ଆରେ ବାପ୍‌ରେ, ମାଲିସ୍‌ତ ମାଲିସ୍, ସେଟା ଫେର୍ ତେଲ ମାଲିସ୍, ମାନେ ଅଏଲିଙ୍ଗ୍ !! ଧଏଲେ ଯେନ୍ତାହି ପିଛଲି ଯାଉଥିବା !!! ନାଇଁ କହନ ମାହାପ୍ରୁ କେନ୍ ମାହାତ୍ମା ଇ ନାଁଟାକେ ଆବିସ୍କାର୍ କରିଛେ ଯେ, ଧଏନ୍ ଧଏନ୍ କହେବ ତାର୍ ମୁଡର୍ ମସ୍‌ଲାକେ । ମନ୍‌ଧଏଲା ଲେଖେନ୍ କେଡେ ଚିକନେଇ କରି କଥା କହେବ, ସେଟା ଫେର୍ ଇ ଅହଁକାରିଆ ଲୁକେ ସଟୋକିନା କହି ଦେବେଯେ, ଇ ପୁଓ ଇଟା ଖୁସାମତ୍ କରୁଛେ, ତେଲ୍ ମଥୁଛେ, ମାଲିସ୍ କରୁଛେ । ଧାତ୍ ତେରିକା ! ଇ ଚିକିର୍ ପୁଓ ସବୁ କଥାଥି ଗୁଟେ କେଁ ରଖୁଛନ୍ ଗୋ ବା । କରି ପାରନ୍ ନାଇଁ, ହେଲେ କିଏ ଯଦି କରୁଥିବା ବଏଲେବି, ଇ --- ସହି ନାଇଁ ପାରନ୍ । ଆହା, ବିଚ୍‌ଡେ କହିଦେଲେତ କହିଦେ ଲେ-ହେଲେ ତାକେ ତେଲ୍ ମାଲିସ୍ କାକଁରି କହୁଛ । ତମର୍ ଇ ଡାଇଲଗ୍ ଟା ବୁଝି ନାଇଁ ହେବାର୍‌କେ । ମାଲିସ୍ ବଏଲେ ତ ଆହୁରି କେତେ ମାଲିସ୍ ଅଛେ - ଶିର୍ ମାଲିସ୍, ଗୋଡ୍ ମାଲିସ୍, ଉଷୋ ମାଲିସ୍ । ଲେକିନ୍ ବିଚାର୍ କରବ ବଏଲେ ଗୌନ୍ତିଆ, ତେଲ୍ ମାଲିସ୍ ଟା ଗୁଟେ ମଜାଦାର୍ ମାଲିସ୍ ଆଏ ।

ତେଲର ଭାଉ ପଛେ ଯେତ୍‌କି ବଢୁ - ପରବେ ନାଇଁ ଗୋ ବା, ଗୁସିଆଁ ମାନକୁ ତେଲ ନାଇଁ ମଥିକରି ଛାଡନ୍ ନାଇଁ ରସିଆ ମାନେ । ତେଲ୍ ମାଲିସ୍ ନାଇଁ କଲେ ଚଲବା, ତେଲ୍‌ଟା ହେଉଛେ ଭିଟାମନ୍ ଏ ପରୋ ଗୋ ବା । ଆମେ ଶିର୍ ମାଲିସ୍ ମଜାଟା ସଭେ ଚାଖୁଛୁଁ । ଛର୍ ଭଦର୍ ହେଇ ସାଏଲେ ସେଲୁନ୍ ବାଲେ ମୁଡେ ଏନ୍ତା ଡଗର୍ ମାଲିସ୍ କରି ଦେବେ ଯେ, ଦିହର୍ ରୁଆ ଯାକର୍ ଭି ଟେଙ୍କରେଇ ଉଠବା । ମୁଡେ ଢୁବି ତବଲା ବଜାଲା ଲେଖେନ୍ ଏନ୍ତା ମାଲିସ୍ ଟେ କରିଦେବେ ଯେ, ସୁଖେ ସାଗର୍ କେ ଆର୍ ଦୁଇ ଆଙ୍ଗୁଳ୍ ଛାଡୁଥିବା ଗୋ ବା, ମାଏକି ସଥେ ସେନ୍ତା ଲୋକ ହେଲେ ତ ଅଲବତ୍ ଛୁମ୍‌ରି ପଡ୍‌ବା । ଚଟ୍‌ଚାଟ୍ ଫଟଫାଟ୍ ଶୁନ୍ୟେ ଶୁନ୍ୟେ ପଚିଶଟା ତାଲି ପିଟି ଦେଉଥିବେ ଯେ, ଭଦର ହେଲା ଗୁସିଆଁ ଭାବୁଥିବା ଇଛେନ୍‌କା ତାର୍ ମୁଡ୍‌ଟା ବିଦ୍‌ରି ଯିବା । ହେଲେ କିଛି ନୁହେ ଆଜ୍ଞା ସେ ସବୁ ଯାକର୍ ଗୁଟେ ଢଙ୍ଗ ଆଏ । ଗୁରାଖ୍ ମାନଙ୍କର ମନ୍ ଧରବାର୍ ଲାଗି ଗୁଟେ ଗୁଟେ ବିଜିନେସ୍ ଚାଲ୍ । ଖାଲି ଆଙ୍ଗ୍‌ଠିର୍ ଟିପି ଟା ଯାହା ମୁଡେ ଠଟେଇ ହଉଥିବା । ସେଥି ଯେନ୍ ସୁଖ୍ ନାଇଁ କହୁନ୍ ଆଜ୍ଞା, ଗ୍ରାହାକ୍ ବିଚ୍‌ରେ ଆଏଖଁ ମୁଜିକରି ବାଃ ବାଃ କହୁଥିବେ ଯାହା ।

ଇଥି ଯନା ପଡୁଛେ ଯେ, ଗ୍ରାହାକ୍‌ମାନ୍‌କର୍‌ମନ୍‌ଧରବାର ଲାଗି ଶିର୍‌ମାଲିସ୍ ହେଉଛେ ସେଲୁନ୍ ବାଲାଙ୍କର ଗୁଟେ ବଢିଆଁ ଉପେ । ସେ ଯାହା ହଉ ଆଜ୍ଞା, ସେଲୁନ୍ ବାଲେତ ହେଲେ ଶିର୍ ମାଲିସ୍ କରି ଜନ୍‌ତା ଜନାର୍ଦ୍ଦନର ସେବା କରୁଛନ, ଲେକିନ୍ ଇ

ଖୁସାମତିଆ ମାନଙ୍କର୍ ତେଲ୍ ମାଲିସ୍ ଟା କେନ୍ତା କଥା ? କିଏ ଜାନେ ଗୋ ବା, ଖୁସାମତ୍‌କେ ତେଲ୍ ମାଲିସ୍ ବଲି କାଁକରି ଦାୟିକା ମାରୁଛନ୍ ଲୁକେ । ଟିକେ ଅଏନ୍ ଭାବେ ବିଚାର୍ କଲେ ଇଥିର ଭିତରି ଗୁମର୍ ଟିକାକ ଜନା ପଡିଯିବା । ସତ୍ କଥାତ ଇଟା, ବାତୁଆ ଗୁଡେ ତେଲ୍ ମାଲିସ୍‌ଟା ଗୁଟେ ଧନ୍ତରୀ ବାଗିର୍ ଉଷୋ, ପୁତାକୁ ଯେତେ ପିସୁ ଥିଲେବି ସହଜକେ ହେଲା ନାଇଁ ବଲନ୍ ପୁଏ-ହାଡୁଆ ଗୋଡ ଯୁଡ୍‌କ ଲମ୍ଭେଇ ଦେଇଥିବେ ଛାଟେ-ଛାଟ୍ । ତେଲ୍ ପିସ୍‌ଲା ଲୋକ ଦରମରା ହେଇ ଯିବା ପଛେ, ଘଁସେଇ ହେବାର ଲୁକର୍ ଦୟା ନାଇଁ ହୁଏ ।

ହେନ୍ତା ହେଇଥିବା କାଏଁସେ, ଇ ଖୁସାମତିଆ ମାନଙ୍କର ତେଲ୍‌ମନ୍ଥୁ ମନ୍‌ଧରା ଚିକନିଆଁ କଥା ଯାକର୍ ଗୁସିଆଁ ମାନଙ୍କୁ ଭେଦି ଯାଉଥିବା ଲେଖେନ୍ ଲାଗସି । ଆଜ୍ଞା, କଥାଟା ହେଲା ଇନେ ଖାଲି ବାତୁଆ ଗୁଡେ ତେଲ୍‌ମାଲିସ୍ କଥା ନାଇଁ ପଡି, ଆରେ ବାପ୍‌ରେ ! ଆଜ୍‌କାଲିତ ତେଲ୍‌ମାଲିସ୍ କଥା ପକଉନ୍ ପକଉନ୍ ସଭେ ଯାକର୍ ଗଦ୍‌ଗଦେଇ କରି ଗୋଡ୍‌ଯୁଡାକ ଲମ୍ଭେଇ ଦେବେ । ଭାବର୍ ବନ୍ଧନ୍‌ଥି ଭାବ୍‌ଗ୍ରାହୀ ସାଜିକରି ସଭେ ତହଁକି ପଡବେ । ଆପନା ହେଲେ ମନ୍ ଭିତରୁ କହୁନ୍‌ତ ଗୌନ୍ତିଆ, ନିଜର୍ ପର୍‌ଶଂସା, ନିଜର୍ ଗୁନ୍‌ଗାନ୍ ଶୁନ୍‌ବାକେ କିଏ ହେଲେ ମନା କରବେ କାଏଁ ? ନିଜର ପରଶଂସା ସୁନବାରଟା କେଡେ ମଜାଦାର୍ ଆଏ-ଭାଏଗେ ଥିଲେ ଯାଇକରି, ହେନ୍ତା ତେଲ୍ ମନ୍ଥୁ ଲୋକ୍ ମିଲବେ ପୁତା । ଅସାର୍ ନାଇଁ ବୁଝବ - ଇଥି ହୁହିଁ ପକ୍ଷର ମଙ୍ଗଲ ଅଛେ । ବଢାଇ ଦେଲେ ପୟର ଭାବଗ୍ରାହୀ ରଘୁବୀର ପୁରାନଥି ଅଛେ, ସ୍ୱୟଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମାହାପୁରୁବି କେଉଁଟ୍ ପିଲାର୍ ଚିକ୍‌ନିଆଁ କଥାନେ ଭୋଲ ହେଇ ଯାଇକରି ଭାବର୍ ବନ୍ଧନେ ଗୋଡ୍ ଯୁଡାକ ଲମ୍ଭେଇ ଦେଇଥିଲେ । ହଉ ହେଲା ଆଜ୍ଞା, ଆପନା ମାନଙ୍କର ଅଡୁଆ ଯୁକ୍ତିକେ ଭରଷା ନାଇଁ-ଆର୍ ଛନେ ଗଲେ ସଟୋକିନା କହିଦେବେ "ଆହୋ ବାବୁ, ଦେଖୁଛତ ରାମ୍‌ଚନ୍ଦ୍ର ମାହାପୁତ ଭାବର ବନ୍ଧନେ ଧୁଏଲ୍ ସର୍‌ସର୍ ଗୋଡକେ ଲମ୍ଭେଇ ଦେଇଥିଲେ- ଆଉର୍ ଆମେ କେନ୍ କ୍ଷେତର୍ ଢେଲଯେ, ଆମର୍ ତେଲ୍‌ମାଲିସ୍ ତମର୍ ଆଏଁଖ୍‌କେ ଡଗୋ ଡଗୋ ଦିସି ପଡ୍‌ଲା ? ଆମେ କାଣା ଗାଏ ବାହ୍ମନ୍ ମାରିଛୁଁ ?"

ଇଥର୍ ଉତ୍ତର୍ ନାଇଁ ଦେଇ ହୁଏଗୋ ବୁଆ କକା ମାନେ, ଆମେ ହାର୍ ମାନଲୁଁ - ତୁମର୍ ଚାରହି ଖୁରାକେ ଜୁହାର୍ । କାଏଁ ମାରୁଛ, ଆର୍ ଟିକେ ଗଲେ ଫେଁର ଘାଏ ବକ୍‌ତି ଦେବଯେ, "ଜଗତର୍ ମାଁ ମହାଲଛମି କେନ୍ତା ଅନନ୍ତ୍ ଶଯ୍ୟାନେ ମାହାପୁରୁର୍ ଗୁଡେ ତେଲ୍ ମଖାଉଥିଲେ ।" ଏଡ୍‌କି ଗହନ୍ କଥାର୍ କାଏଁ ଉତ୍ତାର ଦିଆଯିବା, ଇନୁ ଇନ୍‌କେ ଆମେ ନାଚାର୍-ନାଇଁ ତୁନ୍ ପଡାକରି ଆମରା ଆଉର୍ ବାଟ୍ ନାଇଁନ । ଆମେତ ନିଜର୍ ଆଏଁଖ୍‌କେ ଦେଖୁଁଛୁଁ - ତେଲ୍ ମନ୍ଥିକରି ଖୁସାମତ୍ ବରାବର୍ ନାଇଁ କଲେ ଇ ଯୁଗେ ଆଉର ନାଇଁ ଚଲି ହୁଏନ । ଗୁଡି ଗମ୍ଭିର ମଠ୍ ଆଶ୍ରମ୍ ଯାହିଁ ଦେଖଲେ ଇ ତେଲ୍‌ମାଲିସ୍ ବେବ୍‌ସାଏଟା ଏଡକି ଶସ୍ତା ହେଇ ଯାଇଛେ ଯେ ବାର ଖଣ୍ଡିର ବିକିରି ହେଲାନ ବଏଲେ ଚଲେ । ଯେନ୍ ଖବର୍ କାଗଜ୍‌ଥି ଦେଖ୍‌ବେ ଇ ବାବା ମାନଙ୍କର ପଲଙ୍କ୍ ସେବା ଆଉ ତେଲ୍ ମାଲିସ୍‌ର ଚର୍ଚ୍ଚା । ପଢି ପଢିକରି ମୁଡ୍ କାନ୍ ଝନ୍‌ଝନେଇ ଯାଉଛେ । ଆମେ କେନ୍ତାହି ଫେଁର୍ ଆପନ୍ ମାନଙ୍କୁ ବାରନ୍ କରମୁଁ ? ଇଟା କିଛି ଆକଲିଆ କଥା ନୁହେଁସେ ଗୋ, ଇ ଖୁସାମତ୍‌ଟା ମାନଧାତା କାଲୁଁ ଅଛେ ।

ଦେବତା ମାହାପୁରୁକେ ଖୁସାମତ୍ କଲେ ବେଦ୍ ପୁରାଣ ସଭେ ଚିଲ୍ଲାବେ ଇଟା ତେଲ୍ ମାଲିସ୍ କି ଖୁସାମତ୍ ନୁହେଁସେ - ଇଟା ଖାଣ୍ଟି ଭକ୍ତି ଭାବ ପୂଜାପାଠ୍ ଭଜନ୍ କୀର୍ତ୍ତନ - ଆହୁରି କେତେ ନାଁ ହାକ୍‌ବେ । ଲେକିନ୍ ମୁନୁଷ୍ ଗୁସିଆଁ କେ ତେଲେଇ କରି ପଦେ କହିଦେଲେ - କେନ୍‌ନେ ଥିବେଯେ ସଟୋକରି ଇ ଅହଂକାରିଆ ଦଲ୍ କହି ଦେବେଯେ "ଇଟା ତେଲ୍ ମାଲିସ୍, ତେଲ୍ ମଥୁଛେ ।"

ନାଇଁ, ନାଇଁ ଆଜ୍ଞା, ଇଏ ବୁଆହୋ ! କାଁକରି ଅପନା ମାନେ ଏନତା ହେଇ ଯାଉଛନ୍ ? ଜାଲେର ଭେଣ୍ଡିଆ ଲେଖେନ୍ ଛାତି ଫୁଲେଇ କରି ଚାଲୁନ୍ । ତେଲ୍ ମନ୍ଥିକରି କେଡେ ମହତ୍ କରମ୍ ମାନେ କରୁଛନ୍ - ପଛ୍ ଘୁଁଚା ଦଉଛନ୍ କାଁକରି କଥାନେ ପରେ ଅଛେ "ହାତୀ ଯାଏ ବଜାର - କୁତ୍ତା ଭୁକେ ହଜାର" । ଡରୁଛେ କାଣାକେ, "କିବା ଅସାଧ ମହୀତଳେ" ଆପନା ମାନେ ଇ ବିଦ୍ୟାନେ ଉସ୍ତାଦ୍ ବଲି ସିନା ପାହାଡ୍ ସିଗେବି ପଦମ୍ ଫୁଲ୍ ଫୁଟେଇ ପରୁଛନ୍, ଆମେଁ ପାରୁମୁଁ ମାହାପ୍ର- "କାହିଁ ରାଣି କାହିଁ ଚନ୍ଦ୍ରା କାଣି, ଆର୍ କାହିଁ ଘୁଡା ମୁହେଁ ପଇଡ ପାନି" ?

ଧଏନ୍ ଧଏନ୍ ରେ ସମାଜ୍ । ତେଲ୍ ମାଲିସ୍‌କରି ବୁପରା ମାନେ ଫେର୍ ଚାହୁଁଛନ୍ ଉପରକେ ଉଠିଯିବେ । ଆଉର ଉଠୁଛନ୍ ବି ସେମାନେ । କାଣା ଆମେ ନାଇଁ ଦେଖୁଛୁଁ ? ଏନ୍ତା ଲୁକେ ଅଛନ୍ ଯେ, ସଖାଲ୍ ପାହୁଁ ନୁ ବେଲବୁଡା ତକ୍ ଗୁସିଆଁକେ ତେଲ୍ ମଥୁ ଥିବେନ । ଗୁସିଆଁ ଯଦି କୁକୁରଟାକେ ଛେଲ୍ ପଟେ କହେବା, ଧଡାକ୍ ଉଠି ପଡିକରି ତେଲ୍ ମଖାତି ବି କହିଦେବା ହଜୁର ହେଟା ଛେଲ୍ ପଟେ, ଫେର୍ ଯଦି ଗୁସିଆଁ କହି ଦେବା ନାଇଁ ହେଟା ଦାମୁର୍ ପଟେ-ଖୁସାମତିଆ ବାବୁବି କହେବା, କିଏ ନାଇଁ କରୁଛେ ମାଲିକ୍, ହେଟାତ ପରକୁତ୍‌ରେ ଦାମୁର୍ ପଟେ । ଇଥୁ ଅନ୍‌ମାନ୍ କରୁନ୍ ଆଞ୍ଜା, ଖୁସାମତିଆ ମାନ୍‌କର ଇ ତେଲ୍‌ମାଲିସ୍‌ଟା ଗୁଟେ ଇନ୍ଦର୍‌ଯାଲ୍ ବିଦୁଆ ଲେଖେନ୍ । ଗୁସିଆଁର ଆଏଁଖ୍ କେ ଯେନ୍‌ତା ଦୁରୁଶ ଦିଶବା ଇ ତେଲ ମାଲିସ୍ କରା ବାଲାର ଆଏଁଖ୍‌କେବି ଅବିକଲ୍ ସେନ୍‌ତା ଦିଶ୍‌ବା । ଆରେ ବାପ୍‌ରେ ଟିକେ ଡଗର୍ ଭାବେ ନଜର୍ କର ବା ମାନେ, ଖାଣ୍ଟି ଜଡାତେଲ୍ ମାରିକରି କେନ୍ତା ଇ ଖୁସାମତିଆ ପୁଏ ଗୁସିଆଁର ନାକ୍ କାନ୍ ଆଏଁଖ୍ ମୁହୁଁକେ ବନ୍ଦ୍ କରି ଦଉଛନ୍ । ଯେନ୍ତା ଦମ୍‌ଦାର୍ ଗୁସିଆଁ ହେଲେବି ଯାଦୁ କଲା ଲେଖେନ୍ ବେଡା ପାଲ୍‌ଟି ଯାଉଛନ୍ ଏଖେଇ ପାର୍‌କେ । ହେଥିର ଲାଗିତ ସୁତରେ ସୁତରେ ନିଜର୍ କାମ୍‌କେ ହାସଲ୍ କରବାର୍ ଲାଗି ଇ ତେଲ୍ ମନ୍ଥା ବେପାର୍‌ଟା ଖୁସାମତିଆ ମାନଙ୍କର ବ୍ରହ୍ମ ହଥିଯାର ଆଏ - ପରଘେଇ ଦେଲେ ସବୁ କାମ୍ ଫତେ ।

ଯେନ୍ ହିନ୍‌ମାନିଆ ଲୋକ୍ ନିଜର୍ ବପୁନେ ଉଠିକରି ଉହିଁଆ ଲୁକର ଲେଁଜ୍ କେ ଧରିକରି ବଡ ପଦ୍ ପାଇଥିବା - ମୁଇଁ ସତ୍ କହୁଛେଁ ବା ହେନ୍ତା ଲୁକେ ବନ୍ ମଇଁଷି ବରାବର୍ - ସେମାନଙ୍କର ପାଖ୍ ନାଇଁ ମାଡବ ପୁତା, ସେମାନେ ଯାହା ଭୟାଙ୍କାର !! ଟିକେ ତରକିଥିବ - ଆମେ ପରେ ବେଲସୁଁ ପଢିଛୁଁ, "ଆରଣା ମଇଁସୀ ରହିଛି ଅନାଇଁ - ମଇଁସୀର ପାଖ ନ ଯାଅ ଦନାଇ," ସୁରଜ୍ ଦେବତାର କିରନ୍ ପାଇକରି ଜେଠ୍ ମାସର ତତଲା ବାଏଲକେ ଯେନ୍ତା ସମ୍ଭଲେଇ ନାଇଁ ହୁଏ, ଇ ଖୁସା ମତିଆ ବାଲେବି ଆବିକଲ ସେନ୍ତା ଗୋ ବା, ମାହାଦେବ ରୂପି ଗୁସିଆଁର ବେଙ୍କେ ଗୁରେହି ହେଇ ଥିବାର ଗୁଖରା ନାଗ୍ ସାମ୍ପ୍ ଲେଖେନ୍ ପାଖକେ ଗଲେ ଖାଲି ଫଁ ଫଁ କରୁଛନ୍ । କେଥେବେଲେ କେନ୍ କଥା ଘଟେଇ ଦେବେ ଯେ ସେ କଥା କହି ନାଇଁ ହୁଏ । କେତେବେଲେ କେନ୍ ଅବତାର୍ ଇମାନ୍‌କର୍ । ସମିଆ ପଡଲେ ପୁଶାଲା କୁତ୍ତା ଲେଖେନ୍ ଢଲି ପାହାକେ ଚାଟି ବସବେ, ଆଉର୍ ଆମଦାନୀଥି ଟିକେ ବାଧା ପଡିଗଲେ ଇମାନେ ବାଘ୍ ବରାବର୍ ଝାମ୍ପି ପଡବେ ଆଞ୍ଜା-ଟଣ୍ଟ କଣହାଁ କରି ରକତ୍ ପିଇଯିବେ । ଇ ଖଚୁଆ ମିଛୁଆ ତେଲ୍ ମନ୍ଥୁ ବାଲାକୁ ଟିକେ ତର୍‌କି କରିଥିଲେ ଯାଇକରି, ସମାଜ୍‌ନେ ଇମାନେ ଗୁଟେ ଗୁଟେ ଯନ୍ତୁ ଆନ୍ ।

ମାଲଲିକା ପରେ ଡାକି ହାକି କରି ଚେତାବନୀ ଦେଇଛେ, ଇଟା କାଣା ମିଛ କଥା ?

"ଛୋଟ ଲୋକେ ବଳିଆର ଛବି କାଢିବେ ଅପାର
ଛତା ବନାଉତ ଜୋତା କରି ବୃତ୍ତ
ଜବାବ ଦେବେ ବଢାଇ-ମୋ ଭଜ ଅଲେଖ ବାଇ ॥
ତୁଣ୍ଡ ପ୍ରବଳ ହୋଇବ ତୁନି ହେବେ ସନ୍ଥ ସର୍ବ
ଗୋଡାଣିଆ ମାନେ ବସିବେ ଆସନେ
ତଳେ ବସିବେ ବିବେକ - ମୋ ଭଜ ଅଲେଖ ବାଇ" ॥

ଇ ଖଚୁଆ ପେଚୁଆ ଖୁସାମତିଆ ଲୋକ୍‌ମାନ୍‌କୁ କବିମାନେ ଯାଗା ଯାଗାନେ ଜୁଏ ହୁଲା ଲେଛାଲା ବରାବର୍ ଚେତେଇ ଦେଇଛନ୍ । ତଥାବି ହେଲେ ତାକର୍ ଟିକେ ଚେତା ପସୁଛେ ? ନିଲଜ୍ ଘରକେ ସେଁର୍‌ରା କୁନୁଆଁ ଲେଖେନ୍ ଫେର୍ ଯେନ୍‌ଟାକେ ସେଟା । କଥାନେ ଅଛେ ପରେ ଆଞ୍ଜା ମତେ ଯେତ୍‌କି ମାଠବୁ ମାଠ୍ - ମୁଇଁ ସେ ଦରପୁଡା କାଠ୍ । ଛାଡୁନ୍ ଇ ପୁତାକର କଥା ! କୁକୁର ଲେଞ୍ଜ୍ ବଙ୍କା ପରେ ଆଞ୍ଜା ?

ଧଏନ୍ ଧଏନ୍‌ରେ ସମାଜ୍ !! ଇଥି ସମାଜ୍ ଟା ନିର୍ମଲ ହେଉ ବଏଲେ କେନ୍ତାକରି ହେବାଯେ ତମେ ବିଚାର କରତ ବୁଆ । ସମାଜ୍ ଭିତରେ ଖୁସାମତ୍‌ର ଚେର୍‌ଟା ଏତକି ଗହରିକେ ବାହାରି ଗଲାନଯେ, ତାକେ ଉପଡାବରଟା କାଠିକର୍ ପାଠ୍ ଆଏରେ ଭାଇ । ଛି, ଛି ଇଟା ଦେଶକେ ଗୁଟେ ଲାଜ୍ ଲଜ୍‌ନା

କଥା ଆଏ । ଇ ଖୁସାମତିଆ ମାନଙ୍କୁ ଦେଖିକରି ସ୍ୱର୍ଗତ୍ କବିବର ରାଧାନାଥ ରାଏ ପରେ ଲେଖିଛନ୍ ।

କରୁଛନ୍ତି ଲୋକେ ଉପାଧି ଆଶାରେ ।

ମନୁଷ୍ୟର ପୂଜା ଷୋଡଶୋପଚାରେ ।।

ମନୁଷ୍ୟ ତୋଷିବା ପାଇଁ ସହି କଷ୍ଟ ।

ମନୁଷ୍ୟ ପଣରୁ ହେଉଛନ୍ତି ଭ୍ରଷ୍ଟ ।।

ପଦପାଇଁ ଲୋକେ ହୋଇ ଲାଳାୟିତ ।

ତୋଷିବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ମନୁଷ୍ୟର ଚିତ୍ତ ।।

ଭ୍ରମନ୍ତି ମନୁଷ୍ୟ ପଦ ଅନୁସରି ।

ସେହି ମନୁଷ୍ୟର ପୋଷା ଶ୍ୱାନ ପରି ।।

ଦେଖିଲେତ ଆଜ୍ଞା ! ତଥାପି ଇମାନଙ୍କର ଆଏଁଖି ନାଇଁ ଫିଟବାରକେ । ରାଏଜଟା ପଛେ ଛାରଖାର୍ ହେଇଯାଉ - ସମାଜଟା ପଛେ ବୁଡି ଯାଇକରି ପାତାଲକେ ସମିଯାଉ, ତଥାବି ଇ ପୁଅମାନେ ତେଲ୍ ମାଲିସ୍ କେ ଛାଡିନାଇଁ ପାରନ୍ । ଭାବିଛନ୍ ଏନ୍ତାହି ଦିନ୍‌କାଲ୍‌ଟା ସେମାନେ କଟେଇ ଦେବେ । କୁଶଲି ଭାଷାରେ ରେଡିଓ ଗୀତ୍‌ଟେ ଅଛେ ଗୋ ବା,

ଜନକ୍ ରାଏତ୍‌ର ପଛେ ପଛେ ଘଟୁଛେ ଅନ୍ଧାର ଲୋ -

ରୂପବତି ମନ୍ଦାର ଲୋ - ରୂପବତି ମନ୍ଦାର

ଝାଉ ମାରିଦେଲେ ଝାଉଁଲିବୁ ଦୁଇ ପହର ଲୋ..

ରୂପବତି ମନ୍ଦାର ।

ଇ ଠାନି ମାନି ସବୁ ଦିନ୍ ନାଇଁ ରହେ ଧନ, ଟିକେ ଆର୍‌କଲେ ପଡିଗଲେ ଛେଦ୍‌କା ହେଇକରି ପଡିଥିବ - ବୁଆକେ ମଉଷା ଡାକିଥିବ ସେ ଦିନ । "ବେଙ୍ଗ୍ ବଏଲା ବେଙ୍ଗଲି ଲୋ.. ଇ ପୁରଥିଟା ଘଡ୍ ଘଡ୍‌କେ ଆନ୍ ।" ସବୁଦିନ୍ ସବୁ କଥା ନାଇଁ ରହେ । ସନ୍ଥକବି ଭୀମ ଭୋଇ କହୁଛନ୍ -

ଲାଞ୍ଜୁଆ ପେଞ୍ଜୁଆ ଖରୁଆ ମିଛୁଆ ପର ଘର ବୁଡା ଜନ

ଦେବୀଙ୍କ କବଳେ ପଡି ଅବହେଳେ ଯିବେ ଶମନ ଭୁବନ ।

ମୋ ଭାଇ - ଦମ୍ଭ ଗରବ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଗୁଟେ ଦିନେ ଶୀତ୍ ନାଇଁ ଯାଏଗୋ ଧନ ! ସମିଯା ଆଏଲେ କାଉ କୁଇଲି ସଭେ ବାରି ହେଇଯିବେ । ଝନେ ଇଂରେଜ୍ ଲେଖକ୍ କହିଛନ୍ ପୁତା -

"sow an act and you reap a habit, sow a habit and you reap a charactor, sow a character and you reap a destiny"

ଗହମ୍ ବୁନିକରି ତିଆସି ଚନା ଦାଏମି ବଏଲେ ନୁହେଁ କଥା ବୁଆ, ତୁମର୍ ଯେନ୍‌ତା କରମ୍ କେ ସେନ୍ତା ଫଲ୍ ପାଏବ । ଇ ପରୁଥିଟା କାଣା ଏନ୍ତା ଭାବେ ନାସ୍ ହେଇଯିବା । କେଭେ ନୁହେଁ ଗୋ ବା ! ବିଶାସ କରୁନ୍ -

ସନ୍ଥ ପାଳିବେ ଦୁଷ୍ଟ ସଂହାରିବେ ମହୀଭାରା ଉଶାସିବେ

ଗୋଲକ ବୈକୁଣ୍ଠ ମର୍ତ୍ତରେ ରଚିଣ ନିତ୍ୟ ରାହାସ ରଚିବେ,

ମୋ ଭାଇ, ଯାକୁ ଭାବି କହେ ଭୀମ ଭୋଇ ।

ସଥେ ଗୋ ବା, ଯେନ୍ ମାହାପୁରୁ ଏତକି ବଡ ସୁନ୍ଦର ସଂସାରକେ ସର୍ଜନା କରିଛେ ତାର ସଂସାରକେ ରକ୍ଷା କରବାର୍ ଲାଗି ସେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସରଗ୍ ରାଏଜୁ ବି ଇ ମାଟିର୍ ଦୁନିୟାଁ କେ ଉତ୍‌ରି ଆଉଛନ୍ - ସେ ଆମକୁ ରଖିଲେ ରଖିବା !

ବିନିକା, ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର

କୋସଲି ର ଆଦି କବି 'ଜୁଗ ଦାସ'

ସାକେତ ସ୍ରିଭୁସଣ

କୋସଲି ର ଆଦି କବି 'ଜୁଗ ଦାସ' ସୁହ୍ଲ ସ' ସତାବ୍ଦି ବେଲକେ ସାରା ଭାରତ ରେ ଲିଖନ ପଦ୍ଧତି ସଂସ୍କୃତ ଭାସା ରେ ଥିଲା । ହେଲେ ସେ ସମିଆଁ ରେ କୋସଲି ସାହିତ୍ୟ ଲାଗି ଗୁଟେ ଚମତ୍କାର ଘଟିଥିଲା । ନରସିଂନାଥ ପାଖର ଜୁଗ ଦାସ ବଲି ଝନେ କନ୍ଧ କବି "ଶ୍ରୀ ନୃସିଂହ ଚରିତ" କାବ୍ୟ କୋସଲି ଭାସା ରେ ଲେଖିଥିଲେ । ସେ ନିଜେ ଲେଖିଛନ :

ପାରାକୃତ ଭାଷାରେ ମୁଁ କରଇଁ ଲେଖନ ଭୋ ସାଧୁ ସୁଗ୍ୟଁ
ଜନେ ଦୋଷ ମୋ ନ ଘେନ । (ପୃ ୧୩୬)

ସେ ଆର ଥରେ ବି ଲେଖିଛନ :

ପରାକୃତ ଭାଷାରେ ମୁଁ କରଇ ପରକାଶ । (ପୃ୧୪୧)

ପରାକୃତ ଭାଷା = ପ୍ରାକୃତ ଭାସା (ଗୁଟେ ଅଂଚଲ ର କଥିତ ଭାସା ଅର୍ଥାତ ନରସିଂନାଥ ଅଂଚଲ ର କଥିତ ଭାସା, କୋସଲି ରେ ଲେଖା ହେଇଛେ । ଇ ପୁରାଣ କାବ୍ୟ ର ଲେଖବାର ସମିଆଁ ୧୫୫୦-୧୬୫୦ ଭିତରେ ବଲି ମତ ପାଇଛେ । ୧୫୫୦-୧୬୫୦ ସମିଆଁ ଆଡେ ଜେନ କୋସଲି ଭାସା ଚଲୁଥିଲା ସେଟା ଇହାଦେ ର କୋସଲି ନୁ କେତନି ଭିନେ । ତଥାପି ଇହାଦେ ବେଭାର ହଉଥିବା ଗୁର୍ଦୁଟେ କୋସଲି ସବ୍ଦ କାବ୍ୟ ରେ ବେଭାର ହେଇଛେ ଜେନ୍ତା ନୁନି, ମରୁଡି, ଧୁନି, ଗହ ଗହ, ଖେଦି, ନିସତ, ଛିନୁ ଛିନୁ, ମଡିଆ, ହଁସା ହଁସି, ଖୁଜାମାରି, ଖେଦି, ହାଦେ, ଖଲ ଖଲ, ଅଲାର ଧୁଆ, ଲୁଟିଚୁରି ଆଦି । ଇ କୋସଲି କାବ୍ୟ ରେ ଧାମନ୍ତ, ଯୁନ, ସୋମେନ୍ଦ୍ର, ରହସି, ନିଭାକଲେ, ଥୋକାଏ, ରଂଚନା, ଯେଥେ, ଭାର୍ଜନା, ମାୟେସ, ପାରୁଶେ, ଆଂଚେବନ, ସିମସ୍ଥାନେ, ଏନ୍ତା କେତନି ଜୁନ୍‌ହା ସବ୍ଦ ବେଭାର ହେଇଛେ ଜେନଟା ମାନେ କି ସାରଲା ଦାସଂକର 'ମାହାଭାରତ' ଥି ବି ଦେଖିବାର କେ ମିଲସି । ତାର ଅର୍ଥ କୁହାଜେଇପାରେ ଜେ ଜୁଗ ଦାସ, ସାରଲା ଦାସଂକର ସମସାମଇକ ।

ଇହାଦେ ର କୋସଲି ସବ୍ଦ ବେଭାର ହେଇଥିବାର ଧାଡି ମାନେ ;

ତତେ କୋଳେ ଧରେ ଭାରିଯା ତୋର କାନ୍ଧୁ (ପୃ ୨୩)
ଭୂମିରେ ପାରି ବିବଶ୍ର କଲା ଆଭରଣ (ପୃ ୨୩)
ଛାଡରେ ପାପିଷ୍ଟ ମୂଢ ମୁହଁ ତୋର ପୋଡୁ (ପୃ ୨୪)
ବେଲବୁଡି ଅନ୍ଧାର ହୋଇଲା ନିଶି ପୁଣି (ପୃ ୨୪)
ଦେଖିଲି ତାହାଂକର ଭବିସ ଯେ ରୂପ (ପୃ ୨୯)
ଆଡେ ତ୍ରିଶି ଦୀର୍ଘ ତାର ଶରୀର ବଢିଲା (ପୃ ୩୨)
ଯେତେ ହୋଇବି ବୋଇଲେ ତେତେ ଶରୀର ବଢଇ (ପୃ ୩୨)
ଶୁଣି ଦେବତାଯେ ଯେ ଦୁର୍ଗାଙ୍କୁ କଲେ ତୁତ୍ତି (ପୃ ୩୩)
ଜୀବଜନ୍ତୁ ଦେଖି ମାଯେ ଯାନ୍ତି ଆଡ ହୋଇ (ପୃ ୩୬)
ଦିଅ କି ନ ଦିଅ ତୋତେ କହିଲିରେ ବାଇ (ପୃ ୩୭)
ଦଇବର ଯୋଗ ମୁଁ ଯେ ତତେ ଭେଟିଲଇଁ (ପୃ ୩୭)
ଦେଖିଣ ଅସୁର ଜେ ହୋଇଲା ଅଚାବୁହା (ପୃ ୪୧)
ଦୁର୍ଗାଦେବୀ ବୋଇଲେ ରେ ନୁନିମାନେ ଯାଅ (ପୃ ୪୧)
କେହୁ ଦେବୀ ଧାଇଁଣ ଯେ ଗଲାରେ ଉଲୁମିଲେ । (ପୃ ୪୨)
କେହୁ ତତେ କଲା ଯେ ଯେ ଭବିସ ରୂପ (ପୃ ୪୯)
ଦେବୀ ମାନଂକୁ ବହନ ଚାଲଲୋ ବଇଲେ (ପୃ ୪୯)
ଧିକ ତୋର ଜୀବନରେ ମୁହଁ ତୋର ପୁଡୁ (ପୃ ୫୩)
ଗୋମାତା ବନ୍ଦେନୀକି ଇଶଷ୍ଟଷ୍ଟର ନେଲେ ଖେଦି
କଟାର ଘେନି ମୁଣ୍ଡ ପକାଇଲେ ଛେଦି (ପୃ ୬୩)
କ୍ଷେତ୍ରିଂକର ପୁତ୍ର ହୋଇ ନିସତ କି ହୋଇ (ପୃ ୬୪)

ପାସର ରାଜାରାଜ୍ୟ ପଲାଇଲେ ଛାଡି (ପୃ ୬୭)

ବାହୁବଲେ ପେଲି ପକାଇଲା ନିଶାଚର (ପୃ ୬୮)

ଶୁଣିକରି ଗିରିବର ହେଲା ଅଚାବୁହା (ପୃ ୭୧)

ଅପାଲନ ଗରୁ ଯେବେ ଲଭଇ ରମଣି (ପୃ ୭୮)

ଧାର ଛିନୁ ଛିନୁ ଯେ ସକଲ ପାପ ଗଲା (ପୃ ୮୭)

ମୀନ ସଂଗେ ମୀନ ହୋଇ ପଡଁରୁଛି ତଲେ (ପୃ ୯୩)

ଦୁଇଂକି ଦୁଇଜନ ହୋଇଲେ ହଁସାହଁସି (ପୃ ୯୪)

ନୃସିଂହ ଦେବତାକୁ ଯେ ବିଲାଇ ମଣିଲୁ (ପୃ ୯୬)

ବେନିଗୋଟି ରାମ ଦେଖି ହେଲେ ଅଚାବୁହା (ପୃ ୯୬)

ଡାହୁକ ପନସ ସେ ଯେ ନାନବୃକ୍ଷ ଗୋଟା (ପୃ ୯୮)

ସୀତୟା ସୁନ୍ଦରୀ ଯେ ହୁଲହୁଲି ଦେଲେ (ପୃ ୯୮)

ଗୋଦାବରୀ କୂଲରେ ରହିଲେ ଯାଇକରିଁ (ପୃ ୯୯)

ସୋମେନ୍ଦ୍ର ଭାଇକି ରାଜ୍ୟୁ ବାହାର କରିଦେଲେ (ପୃ ୯୯)

ଭୀମରାବ ଦେଇ ଗଂଗା ବହିଲେ ଖଲ ଖଲ (ପୃ ୧୦୧)

କନ୍ଦା କନ୍ଦମୂଲ ଭିନେ ସିଝାଇ ଖାଇବି (ପୃ ୧୦୧)

ହାଇମାରି ବିକୋଦର ଉଠିଣ ବସିଲା (ପୃ ୧୦୩)

ତାମ୍ପିରେ ନାପିଲେ ହେବ ନଉସସ୍ର ପୁଡା (ପୃ ୧୦୬)

ପୁଣି ପଥରକୁ କଲା ମହୁଲ ଭଜା ଚଟୁ (ପୃ ୧୦୬)

ଶିର ଲୁଆଇଣ ଭୀମ ଭିତରେ ପଶଇ (ପୃ ୧୦୮)

ହାବୁଡା ହାବୁଡି ହୋଇଲେ ବେନି ଜନ (ପୃ ୧୦୮)

ଉଲୁଟାଇ ଅସୁର କୁ ବସିଲା ବେଗେ ମାଡି (ପୃ ୧୦୯)

ଭୀମ ଡାବର ମାଟି ଘେନି ଯୁଧ୍ୟକୁ ସେ ଯିବ (ପୃ ୧୧୦)

ଅରିତୁରେ ଆମ୍ବ ଯେବେ ବଉଲିଣ ହେଲା ଗଜା (ପୃ ୧୧୪)

ଭୀମର ରୁପିଲା ବୃକ୍ଷ ହେଲା ପର୍ବତର (ପୃ ୧୧୪)

ଦେଖିକରି ଆଶ୍ରିଜ ହୋଇଲେ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ (ପୃ ୧୧୭)

ଖଲ ଖଲ ହୋଇ ଦୁଧ ହୋଇଲା ବାହାରି (ପୃ ୧୨୦)

ମଡିଆ ଘରେ ନେଇ ଦେବତା ଉଲାଇଲେ (ପୃ ୧୨୩)

ଫଂଲହାର ବିହନ ତୁ ରୁପିବୁ ବହନ (ପୃ ୧୨୪)

ରାଜାର ମୁଖ ଚାହିଁ ସେ ଉଲଗି ହୋଇଲା (ପୃ ୧୨୫)

ଦେଉଲକୁ ପଦିଷ୍ଟା ଯେ କରିଣ ରାଜନ (ପୃ ୧୨୬)

ଘୁଁରୁ ଘୁଁରୁ ମାଡିଆ ଗୁଣ୍ଡ ହେଲା ବାରଖଣ୍ଡି (ପୃ ୧୨୮)

କିଛୁ କିଛୁ ଧନରତ୍ନ ଦେଲେ ରାଣୀମାନେ (ପୃ ୧୩୭)

ରାଣୀମାନେ ବସିଲେ ଉଢୁନା ମାନ ଦେଇ (ପୃ ୧୩୮)

ବାଟରେ ଖୁନ୍ଟ ପିଟିଣ ଲୁଟିଜୁରି ନ୍ୟନ୍ତି (ପୃ ୧୩୯)

ଖୁଟକାଟି ତାସ କରି କନ୍ଦରା ମାଟିକଲେ (ପୃ ୧୩୯)

କେ ବୋଲଇ ତୋହର ମାଆକୁ ନିଏ ମୁହିଁ (ପୃ ୧୪୦)

ଆଘର ରଂଗ ରସ - ହୁମୋବଉଲୀ...

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ବନଛୋର

ଆମର ପଶ୍ଚିମ ଉଡିଶାର ଗାଁ ଗହଲିଥି କେତେ ନାଇଁ କେତେ ପରକାରର୍ ଖେଲ୍ କୁଦ୍ ଅଛେ । ଯେନ୍ତା - ଲୁକ୍‌ଲୁକାନୀ, ଛିଲୋଲାଇ, ବହୁଗୁଡୁ, କଟି, ଛୁରକୀ, ହେଲବେଲା, ଗୁଡୁ, ଛୋର, ଖମଖମାଲୋ, ଘୋ ଘୋ ରାନୀ, ବାଘରୀ, ହୁମୋ ବଉଲୀ, ଏନ୍ତା କେତେ ନାଇଁ କେତେ ପରକାରର୍ ଖେଲ୍ । ସେ ଖେଲ ମାନଙ୍କର ଭିତରୁ କେତେଟା ଖେଲ୍ ଖେଲ୍‌ଲା ବେଲକେ ଟୁକେଲ୍ ମାନେ ଆମର ପାରଂପରିକ ଲୋକଗୀତ ମାନକେ ଗାଇ ଗାଇ କରି ଖେଲସନ୍ । ଭିନେ ଭିନେ ଖେଲର୍ ଲାଗି ଭିନେ ଭିନେ ପରକାରର୍ ଗୀତ ଅଛେ । ସେ ଖେଲ ଭିତରୁ ଯେନ୍ତାକି ଛିଲୋ ଲାଇ ଖେଲି ଖେଲି ଗାଏସନ୍ -

ଛିଲୋ ଲାଇ ଆ ଖେଲମା ବାଇ

ବାଇଗଲେ ରୂଷି ଆଗୋମାଁ ପିଇସି

କଲା କଲା ବାଏଗନ୍ ରୁଇ ଗଲି ଧାରେ.....।

ଏନତା କେତେନେଇଁ କେତେ । ହେଲବେଲା ଖେଲ୍‌ଲା ବେଲକେ ଗାଇ ଗାଇ ଖେଲସନ୍ -

ହେଲବେଲାରେ ହେଲବେଲା..

ଭୁରଷି ମୁଡି କାହିଁ ଗଲା

ମଚାତଲେ ଯେଇ ଲୁକିଥିମି ବଲି

ଆଘରୁ ମତେ କହିଥିଲା....।

ଏନ୍ତା ଫେନ୍ ଖମଖମାଲୋ ଖେଲଲା ବେଲକେ ଭିଲ ଗାଇଗାଇ ଖେଲସନ୍ -

ଖମଖମାଲୋ ବାଏଗନ୍ ମାଲୋ

ମଚ୍ଛିର ଖମକେ ଛାଡିଦେ ଛାଡିଦେ...।

ଠିକ୍ ଏନ୍ତା ଘୋ ଘୋ ରାନୀ ଖେଲଲା ବେଲକେ ଭିଲ ଗାଏସନ୍ -

ଘୋ ଘୋ ରାନୀ ଆଁଠେ ଆଁଠେ ପାନୀ

ଇ ବାଟେ ଯାଏଙ୍ଗା ପିଚ୍‌କାରୀ ମାରେଙ୍ଗା...।

ଆରୁ ଗଲା ଯେ, ହାତି କି ଘୁଡା ଖେଲଲା ବେଲକେ ଇଟା କହି କହି ଖେଲସନ-

ଇଚିନି ମିଚିନି ଧୋବ ଚିନି ଚିନି

ଖଏର କାଠ ବାଘ ନାଡ

କୁଟା ସିଙ୍ଗାର ଝୋଲ

ହାଡ ଫୁଟେ ଫୁଟେ ଶିକାର ଫୁଟେ

ଇ ଭାଗଟା ତୋର୍ ....

ଇ ସବୁକେ କହି ସାଏଲେ ଥାପଡି ପିଟି ହାତ ଲେହେଁଟେଇ କହେସନ୍ -

ହାତୀକି ଘୁଡା..... ଘୁଡା....

ମାରିଆ ଠୁଁଡା.....।

ହାତୀକି ଘୁଡା ...... ହାତୀ

ମାରିଥା ଛାତି ।

ଆରୁ ଗଲା ଯେ, ଛୁରକୀ ଖେଲଲା ବେଲକେ ଟୁକେଲ୍ ମାନେ ଗାଇ ଗାଇ ଖେଲସନ୍-

ଛୁ... ଛୁରକୀ ଛୁରକୀ

ଲିଆ ଖିଆ ଭୁରକୀ

ଭୁରସି ମୁଡି କାହିଁଗଲା

ଉରହା ତଲେ ଦେଖି ଲୁକିଥିବା.....।

ହେନ୍ତା ବାଙ୍ଗରୀ ଖେଲଲା ବେଲକେ ଭିଲ୍ ଦୁଇ ଦଲ ହେଇ ଗାଇ ଗାଇ ଖେଲସନ -

ବାଙ୍ଗରୀ ରେ ......

ଖଟତଲେ ବେତ ବାଡି....ବାଙ୍ଗରୀରେ

ଘୁମୁ ଘୁମୁ ନିଦ୍ରା ଆସୁଛେ ମାଡି

କେ ଦେବା ପଲଙ୍କ ପାରି.... ବାଙ୍ଗରୀ ରେ.....।

ଏନ୍ତା କେତେ ଯେ ପରକାରର୍ ଖେଲ ଆଛେ ତାର ହିସାବ ନେଇଁ । ଖେଲ ସାଙ୍ଗେ ଗୀତ ଭିଲ ମିଶିଥିସି । ତ ଇଛେନ୍ ଆମର ଇ ଖେଲ ମାନଙ୍କର ଭିତରୁ ପୁରବ ପୁରସାନୁ ଖେଲି ଆସୁଥିବାର ଗୀତ ମିଶା ଖେଲ - ହୁମୋ ବଉଲୀ ଖେଲ ବାବଦେ ଆମେ କିଛି ଜାନମା । ଆର୍ ସେ ଖେଲ କେନତା କରି ଖେଲସନ୍, କେନ୍‌ମାନେ ଖେଲସନ୍, ହୁମୋବଉଲୀ ବଏଲେ କାଣାଏ, ସେ ବାବଦେ ଦୁଇଧାଡି କହେବାର ମନଟେ କରୁଛେଁ ।

ଆମର୍ ଇ ଆଡର ଆଠ ଦଶ ବରଷିଆ ଟୁକେଲ୍‌ନୁ ଚଉଦ ପନ୍ଦର ବରଷିଆ ଟୁକେଲ ମାନେ ଇ ସତ ଖେଲ ଜନକ୍ ଉକିଆ ରାତି ଖେଲୁଥିବାର ଖେଲ ଆର ଗୀତ କେ କହେସୁଁ ହୁମୋ ବଉଲୀ ।

ହୁମୋ ବଉଲୀ (ଦଶରା) ଆସିନ ମାସର ପୁଓ ଜୁଇଁତିଆ ଦିନୁ ମାଘ ମାସର ଶିରପଁଚମୀ (ସରସତୀ ପୂଜା) ଭିତରେ ଖେଲଲେ, ଖେଲବାର ଲୋକକୁ ଯେତକି ଗହକି, ସଉକି ଲାଗସି, ଶୁନବାର ଦେଖବାର ଲୋକକୁ ବି ସେତକି ସରସ୍ ସୁନ୍ଦର ଲାଗସି । ବରଷାର ଛିଚା ଗଲା ଗଲା ବେଲକେ ଆର ଗୀତ ବସଁତର ଲହର ପସଲା ବେଲକେ, ଗାଁ ଗହଲିର କୁଆଁରୀ ଟୁକେଲ ମାନେ ଇ ହୁମୋ ବଉଲୀ ଖେଲ, ଆଘୋ କାଲେ ଖେଲୁଥିଲେ ।

ସେତେବେଲେ ଏଛିନିର୍ ବାଗି ସ୍କଟ୍-ବ୍ଲାଉଜ୍, ସେଲବାର-ପଞ୍ଜାବୀ କି ଜିନ୍ସ ପେଁଟ୍ ଟି ସାର୍ଟ ନେଇଁ ଥାଇନ । ସେତେବେଲେ ଗଁଡା ଭୁଲିଆ କଁଟିଆ ମନେ ସାନ୍ ସାନ୍ କପଟି ବୁନୁଥିଲେ । ଇଛେନ୍ ଆରସେ କପଟି ନେଇଁ ଦିଶବାର ନ । ସେ କପଟି ପିନ୍ଧି, ଯେନ୍ ଋତୁର ଯେନ୍ତା ଫୁଲ ମୁଡେ ଖୁଚିକରି ଟୁକେଲ ଖେଲ ଖେଲୁଥିଲେ ।

ଦୁଇଦଲ ହେଇ ଖେଲୁଥିବାର ଟୁକେଲ ମାନେ - ଦଲେ ହୁମୋ ବଉଲୀ ଗୀତ ଗାଇଗାଇ ଆଘକେ ଆଘକେ ଆଏଲା ବେଲକେ ଆର ଦଲକ ପଛକେ ପଛକେ ଘୁଁଚି ଘୁଁଚି ଯାଉଥିଲେ, ଆର ଗୀତକେ ଥିଆନ ଦେଇକରି ଶୁନୁଥିଲେ । କାଁ କରି ବଏଲେ ଗାଉଥିବାର ଦଲର୍ ଗୀତର ଉତର ତାଙ୍କର ଠାନୁ ବଢିଆଁ କରି ଗାଇ ପାରବେ । ପହେଲା ଦଲର୍ ଗୀତ ସଏଲା ଉତାରୁ ଆର ଦଲ୍ ତାକର୍ ଗୀତ ଗାଉଥିଲେ । ଯେନ୍ ଦଲ୍ ହୁମୋ ବଉଲୀ ଗୀତ ଗାଉଥିଲେ ସେମାନେ ତାକର ତାକର ଅଁଟା ଧରାଧରି ନେଇଁ ହେଲେ ଖଁନଦ ଧରାଧରି ହେଇ ଆଗକେ ଦୁଇପାହା ଯାଇ ପଛକେ ଘୁଁଚି ଆସୁଥିଲେ । ଦଲେ ହୁମୋ ବଉଲୀ ଗୀତ ଗାଇ ସାଏଲେ ଆରକ ଦଲ ଆଘଲି ଦଲର୍ ସାଂଗେ ପଦକେ ପଦ ଯୁଡିହେଲା ବାଗିର ହୁମୋ ବଉଲୀ ଗୀତ ଗାଉଥିଲେ ।

ଯେନତା କି... (ଆଘଲି ଦଲ ଗାଏବେ)

ହୁମୋକେ ହୁମାଇ ସାରେ... ବଉଲୀରେ

ହୁମୋକେ ହୁମାଇ ସାରେ ରେ...

ଯେଉଁ ଦିନୁ ହୁମୋ ଘରୁ ବାହାରେ

ଗୁଡକେ ନେପୁର ସାରେ... ବଉଲୀରେ

ଗୁଡକେ ନେପୁର ସାରେ ରେ...

ତେହେଁରୁ ଆରକ ଦଲ ଗାଏବେ -

ଖପର ଘରେ ଉଦେ ତରା... ବଉଲୀରେ

ଖପର ଘରେ ଉଦେ ତରାରେ..

ଝିଅ ଜନମ କଲିଁ ସରଗର ତରା

ଯୁଏଁ କଲି ଦରମରା... ବଉଲୀରେ

ଯୁଏଁ କଲି ଦରମରାରେ....

(ଆଘର ଦଲ ଫେନ ଗାଏବେ)

ବାହାଲେ ଉଡେ ମଇନା... ବଉଲୀରେ

ବାହାଲେ ଉଡେ ମଇନାରେ

ଭାବ କରିଥିଲିଁ ଦୁଇଦିନିଆଁ

ଜାନିଲେ ସାରା ଦୁନିଆଁ... ବଉଲିରେ

(ଆର ଦଲ ଗାଏବେ)

ବାହାଲେ ବୁନିଲି ଚନା... ବଉଲିରେ

ବାହାଲେ ବୁନିଲି ଚନାରେ

ଚନା ଖାଇ ତମେ ହେଇ ଗଲ ବନା

କାଁ ଯେ, ହେସ ଦୁଖୁମନା... ବଉଲୀରେ

କାଁ ଯେ ହେସ ଦୁଖୁମନାରେ...

କେଭେ କେଭେ ପୁରାନ୍‌ଥୁ ଗୀତ କାଢିକରି ଗାଏସନ ଯେନତାକି -

ରାମ ଯିବେ ବନବାସ...ବଉଲୀରେ

ରାମ ଯିବେ ବନବାସରେ

କୈକେଇ ହଉଛେ ବଡା ଉସତ

ସତ କଲେ ଦଶରଥ... ବଉଲୀରେ

ସତକଲେ ଦଶରଥରେ...

(ଆରକ ଦଲ)

ଅଯୋଧାନେ ବାନ୍ଧି ଧଜା... ବଉଲୀରେ

ଅଯୋଧାନେ ବାନ୍ଧି ଧଜାରେ

କୈକେୟୀ ପୁତା କଲା ପାଦୁକା ପୂଜା

ସୀତାରାମ କଲେ ମାୟା... ବଉଲୀରେ

ସୀତାରମ କଲେ ମାୟାରେ

(ଆଘର ଦଲ)

ଅରଜୁନ ବିନ୍ଧିଲେ ଲାଖ... ବଉଲୀରେ

ଆରଜୁନ ବିନ୍ଧିଲେ ଲାଖରେ

କରନ ଦୁରଯୋଧନ ଭାଙ୍ଗି ଆସ

ଅଏରୀ ହେଲେ ପଣ୍ଡୁର ବଂସ ବଉଲୀରେ

ଅଏରୀ ହେଲେ ପଣ୍ଡୁର ବଂସରେ...

(ଆରକ ଦଲ)

ପାଣ୍ଡବେ ଟେକିଲେ ଧଜାରେ

ଅରଜୁନ ସାରଥିସେ ହୃରଷିକେଶ

କୁରୁ ବଂସ କଲେ ନାସ ବଉଲୀରେ

କୁରୁ ବଂସ କଲେ ନାସରେ...

ଏନ୍ତା ଖେଲି ଖେଲି ତାକର ତକର ଗୀତ ଭିରାଭିରି ହେବାର ସାଂଗେ ସାଂଗେ, ରାମାୟନ, ମହାଭାରତର ଗୀତ ଗଲା ଯୁଟେଇ କରି ଗାଉଥିଲେ । ପୁରଭେ ଛୁଆନୁ ବୁଢାତକ୍ ପୁରାନର କଥାକେ ଯୁରେଇ ଯୁରେଇ ଗୀତ, ବାଏଦ, ନଚା-ଡେଗା, ଖେଲ-କୁଦର ସୁଆଦ୍ ଅଲଗ୍ ଆଏ । ଏଭେ କେଚକେଚା ହେଇ ଗଲାନ ଲୋକଗୀତ, ଲୋକନାଚ, ଲୋକ-ପରଂପରା, ଆଘର ବେଲର୍ ଖେଲ-କୁଦ । ସପନ ହେଇ ଗଲାନ ସେ ଯୁଗର ରଂଗରସ ।

କୋସଲୀ କୁରାଆ, ତୁଲସୀନଗର, ବଲାଙ୍ଗିର

ଗଙ୍ଗାଧର

ଓଁ ପ୍ରକାଶ ରାଉତ

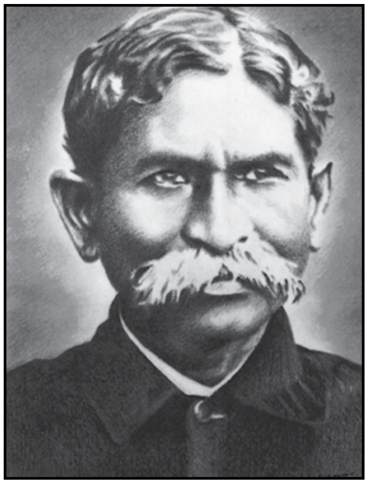

ଗଙ୍ଗାଧରଙ୍କର କବିତା ଆମର ଜୀବନର ପ୍ରତି ଅବସ୍ଥାରେ, ପାରିବାରିକ ଆର୍ ସାମାଜିକ ରୀତିନୀତିରେ ଏକଦମ୍ ନୀବିଡ୍ ଭାବେ ଜୁଡି ସାରିଛେ ଆର୍ ପ୍ରଭାବିତ୍ କରି ଆସୁଛେ ।

ଛୁଆଦିନେ ଅଝଟ୍ କରି କରି ନାଇଁ ଶୁଇଲେ, ମାଆ ଗୀତ ଗାଇ କରି ଶୁଏଇ ଦଉଥିଲେ :-

"ମଙ୍ଗଳେ ଅଇଲା ଉଷା

ବିକଚରାଜୀବ ଦୃଷା

ଜାନକୀ ଦର୍ଶନ ତୃଷା ହୃଦୟେ ବହି,

କର ପଲ୍ଲବେନିହାର

ମୁକ୍ତା ଧରି ଉପହାର

ସତୀଙ୍କ ବାସ ବାହାର ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ରହି ।"

ଇସକୁଲେ ପାଦ ଥାପି ନାଇଁ କି ପ୍ରାର୍ଥନା ଘଣ୍ଟି ଶୁନି ଧାଡି ବାନ୍ଧି ସମକର ସାଙ୍ଗେ ଗାଉଥିଲୁଁ :-

"କିଏ ଗୋ ତୁ ଜ୍ୟୋତିମୟୀ

ଶୁଦ୍ଧ ଶୁଭ୍ରବେଶା

ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳ ଦ୍ୟୁତିଜିତ

ମନୋହର କେଷା...."

ଅଗଷ୍ଟ ୧୫ କି ଜାନୁୟାରୀ ୨୬ ବେଲକେ ଭାଷଣ ପ୍ରତିଯୁଗୀତା ରେ ଭାଗ ନେବାର ଲାଗି ଯାଉଁ । ଆର୍ ବିଷୟବସ୍ତୁଟା ଯଦି ମାତୃଭୂମି, ମାତୃଭାଷା ଉପରେ ଆଏ ବେଲେ ଇନୁ ଆରମ୍ କରୁଁ : -

"ମାତୃଭୂମି ମାତୃଭାଷାରେ ମମତା

ଯା ହୃଦେ ଜନମି ନାହିଁ

ତାକୁ ଯେବେ ଜ୍ଞାନୀ ଗଣରେ ଗଣିବା

ଅଜ୍ଞାନୀ ରହିବେ କାହିଁ ।"

"ଉଚ୍ଚ ହେବା ପାଇଁ କର ଯେବେ ଆଶା, ଉଚ୍ଚ କର ଆଗେ ନିଜ ମାତୃଭାଷା ।"

ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ଜ୍ୟୋତି ବିହାର କେ ଢୁକୁ ଢୁକୁ ବାଟେ ବାଟେ ଲାଗିଛେ ଗୁଟେ ମୂର୍ତ୍ତି । ତଲେ ଯେନ୍ ଫଲକ୍ ଲାଗି ଥିସି, ହେଥି ମାର୍ବଲ ଉପରେ ଲେଖା ହେଇଛେ "ସ୍ୱଭାବ କବି ଗଙ୍ଗାଧର ମେହେର" ଆର୍ ଚାରି ଚକା ତାଙ୍କର ରଚନା ମାନେ ବି ଲେଖା ହେଇଛେ, ଯେନ୍ଟା ମାନେ ମୁଇଁ ଆଗରୁ ଲେଖି ସାଏଲିନ ।

ଖାଲି ଏତ୍କି ନୁହେ, ଆମର ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଜାତୀୟ ସଂଗୀତ, ଯେନଟା କି ସବୁ ସଭା ସମିତିରେ ପହେଲା ଗାଏସୁଁ ...

ସେଟା ହେଲା : -

"ବିଶ୍ୱ ଦେଖ ମଧୁମୟ ରେ ଜୀବନ

ବିଶ୍ୱ ଦେଖ ମଧୁମୟ

ମଧୁର ଝରଣ କରିବ ହରଣ

ତୋ ପାପ ମରଣ ଭୟ ରେ ଜୀବନ

ତୋ ପାପ ମରଣ ଭୟ ।"

ବିଶ୍ୱ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ମୟ ବଲି ସଭେ କହେସନ । ହେଲେ କବି ଗଙ୍ଗାଧର ଙ୍କର ଲାଗି "ବିଶ୍ୱ ମଧୁମୟ" । ଇଟା ତାଙ୍କର "ସ୍ୱ-ଭାବ" ବଏଲେ "ନିଜର ଭାବ" । ହେଥିର ଲାଗି ତ ସେ "ସ୍ୱଭାବ କବି ।" ନିରାଶା ବାଦୀ ମାନଙ୍କର ଭିଡ୍ ଭିତରେ ସେ ଆଶାବାଦୀ । "ମଧୁର ଝରନ୍" କବି ସେ ଖୁଜି ପାଇଛନ୍ । ଆଉ ଇ ମଧୁର ଝରନ୍ ଆମ ମାନଙ୍କର ପାପ ଆଉ ମୃତ୍ୟୁର ଭୟ କେ ବି ଦୂର କରିଦେବା ବଲି ତାଙ୍କର ଦୃଢ ବିଶ୍ୱାସ । ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ବଏଠା ଜଲେଇ ପୁରା ସଂସାର୍ କେ ଅଭୟ ବାଣୀ ଶୁନେଇଛନ୍ ସେ ।

ସାରା ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶାବାସୀଙ୍କର ଗର୍ବ ଓ ଗୌରବ ଇ ମହାନ ଆତ୍ମାଙ୍କର ଜନମ୍ ବରଗଡର ବରପାଲିରେ ୧୮୬୨ ମସିହାରେ ଗୁଟେ ବୁଣାକାର ପରିବାରରେ ହେଇଥିଲା । ପାଠ ବଏଲେ ୫ ଶ୍ରେଣୀ ତକ, ସେଟା ବି ବଡା କଷ୍ଟେ ମଷ୍ଟେ । ସକାଲେ ଇସକୁଲ, ଆର୍ ବେଲ ବୁଡା କେ ଶାଢୀ ବୁନା । ପଢ଼ବାର ରେ କିନ୍ତୁ ଏତେ ମନ୍ ଯେ, ଖାଲି ଓଡିଆ ନାଇଁ ସଂସ୍କୃତ, ହିନ୍ଦି ଆର୍ ବଂଗାଲୀ ଭାଷାରେ ବି ସେ ପାରଙ୍ଗତ ଥିଲେ ।

ରସ - ରତ୍ନାକର, ତପସ୍ୱିନୀ, ପ୍ରଣୟ-ବଲ୍ଲରୀ, କିଚକ ବଧ, ଇନ୍ଦୁମତୀ, ଅଯୋଧ୍ୟା ଦୃଶ୍ୟ, ପଦ୍ମିନୀ ଆଦି କବିଙ୍କର କଲମ ମୁନରୁ ବାହାରୀ ଥିବାର ଗୁଟେ ଗୁଟେ "ମଧୁର ଝରନ" ଯାହା ସବୁବେଲେ ପାଠକର ମନକେ ଆହ୍ଲାଦିତ କରସି, ମଧୁମୟ କରି ଦେସି । 'ଭକ୍ତି' ଭାବ ଧାରା ରେ ରଚିତ ଇ ସବୁ କାବ୍ୟ ସର୍ବ ଜନାଦୃତ । କବିଙ୍କର ଭାଷା, ଚରିତ୍ର ଚିତ୍ରଣ ଆଉ ପ୍ରକୃତି ଚିତ୍ରଣ ଏକ ଦମ ସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ସୁନ୍ଦର । ଗଙ୍ଗାର ପାଏନ୍ ଲେଖେଁ ପବିତ୍ର ଆଉ ନମସ୍ୟ କବି ଗଙ୍ଗାଧର ୬୧ ବର୍ଷ ବୟସରେ, ୧୯୨୪ ମସିହାରେ ଇହଧାମ ତ୍ୟାଗ କଲେ । ତାଙ୍କର ଲେଖେ ବରପୁତ୍ର କେ ପାଇ ସମଗ୍ର ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶାବାସୀ ଧନ୍ୟ ହେଇଛନ । ତାଙ୍କର ସାହିତ୍ୟ ଓ ଚିନ୍ତାଧାରା ସବୁଦିନ ଆମର ମହାନ ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରା, ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ପ୍ରକୃତି - ପ୍ରେମୀ ଜୀବନଧାରର ନିଦର୍ଶନ ସାଜି, ଆମ ମାନଙ୍କୁ ଦିଗ ଦର୍ଶନ ଦେଇ ଚାଲିଥିବା । ଏକଜୁଟ ହେଇ ମା-ମାଟିର ସେବା କରିବାର ମଶାଲ କେ ଜଲେଇ ରଖିଥିବା । ମାତୃଭୂମି ଆର୍ ମାତୃଭାଷାର ଉନ୍ନତି ତଥା ତାହାକେ ଆହୁରି ସମୃଦ୍ଧ କରିବାର ଲାଗି ପ୍ରେରଣା ଯୁଗେଇ ଚାଲିଥିବା । ଆଉ ମା-ମାଟିର ସେବାରେ ଆହୁରି ଅନେକ ଗଙ୍ଗାଧର ସମର୍ପିତ ହେଉଥିବା ।

କବିଙ୍କର ଭାଷାରେ :-

"କି ଦେଇ ପୂଜିବି ଯାହା ମୁଁ ଦେଖୁଛି

ସବୁ ତୁମ୍ଭରି ପ୍ରସାଦ,

ଯାହା ପରସାଦ ତାଙ୍କୁ ଅରପିଲେ,

ହେବ ସିନା ଅପରାଧ ।"

ନୂଆ ଦିଲ୍ଲୀ

ଲେଥାତୁନ୍

ଅକୃର ଭାରତ ସାଗର

ଆମର ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶାର ଲୋକମାନେ ଗୁଟେ ତୁନ୍ ବହୁତ ସଉକ୍‌ଥି ଖାଏସନ୍, ଯାହାକେ ଆମ୍ବିଲା କି ଖଟା ବଲି ବି କହେସନ୍ । ହେଲେ ତାର ଅସଲ୍ ନାଁ ଟା ହେଉଛେ, "ଲେଥାତୁନ୍" ।

"ଲେଥାତୁନ୍" କେ ଭାତର ସାଂଗେ ସାନହି ସାନହି ଖାଏସନ୍ । ଆର୍ ହାପରି ହାପରି ଖାଏଲେ ବି ଖୁବ୍ ଭଲ୍ ଲାଗସି । ଭୁଜି ଭାତ୍ ବେଲେ ଯଦି "ଲେଥାତୁନ୍"ର ପାଗ୍ ଟା ଭଲ ହେଇଥିବା, ଯେନ୍ତା ବାଏଗନ, ପାତଲଘଣ୍ଟାର ସାଂଗେ ଦହି, ମିରିସିଙ୍ଘାପତର୍ ଆରୁ ଠଡ୍‌କା ଆମୁଲ, ପଞ୍ଚଫୁଟନ୍‌ର ପର୍ଚ୍ଚନା ଦେଇକରି ରନ୍ଧା ହେଇଥିବା ବଏଲେ, ଲୋକ ତ ଧୁର୍‌କୁଟାନୁ ଖାଇ ମୁଡାସନ୍ । ଯେତେ ଆଇଟମ୍ ହେଇଥିଲେ ବି ଲୋକ୍ "ଲେଥାତୁନ୍" କେ ଚାଖିଦେଖ୍‌ବାର୍ ଟା ନାଇଁ ଭୁଲନ୍ ନ । ଥରେ ଥରେ "ଲେଥାତୁନ୍" ଟା ଲୋକ୍‌ମାନଙ୍କୁ ଏନ୍ତା ପସନ୍ଦ ଆଏସି ଯେ, ଟିକେ ଅଧେ ଚାଖିକରି ମନ୍ ତାଙ୍କର ସନ୍ତୋଷ ନାଇଁ ହୁଏ, ଦନାବଟେ ପି ମୁଢାସନ୍ । ବୁଢାବୁଢି ମାନେ "ଲେଥାତୁନ୍" ପିଇ ପିଇ ଟୁଁଡେ, ଚଟକା ଫୁଟେଇ ମଜା ଥି କହେସନ୍ ବନେ ସୁରୁତ୍ ଲାଗୁଛେ ବୋ ଇ ଲେଥାତୁନ୍ ।

ଆଖର ପାଖର ଘରେ ଝୁରି ଶିକାର୍ ଆଉର୍ ଭଲମନ୍ଦ୍ ଯାହା ବି ହଉ, ଲୋକ୍ ତୁନ୍ ଟିକେ ମାଗି ଯିବାର୍ ଲାଗି ଯେନ୍ତା ଭି ହେଲେ ଲାଜେଁ ହେସନ୍ । ହେଲେ, "ଲେଥାତୁନ୍" ହେଇଛେ ବଲି ସୁର୍ ପାଏଲେ, ଗିନା କଂସା ଧରି ପୁହୁଞ୍ଚି ଯାଏସନ୍ ତୁନ୍ ମାଗବାର୍ ଲାଗି । ଉସତ୍ ହେଇକରି କହେସନ୍, ଦିଅଗୋ ତୁନ୍‌ଟିକେ, ଲେଥାତୁନ୍ ରାନ୍ଧିଛ କାଏଁଯେ, ହେତାର୍ ବାସ୍‌ନା ଆମୋର ଘରକେ ତକ୍ ମହକି ଯାଉଛେ !

ଆଜିକାଲି ଦେଖ୍‌ବାରକେ ମିଲ୍‌ସି ବଡ୍ ବଡ୍ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟ ମାନକେ ଲୋକ ସାଉଥ୍ ଇଣ୍ଡିଏନ୍ ଖାନା ଖାଇବାର୍ କେ ବଡା ପସନ୍ଦ କରସନ୍ । ଯେନ୍ତା ଇଡିଲି, ବିରିବରା, ମସଲା ଡୋସାର୍ ସାଙ୍ଗେ ସାମ୍ବର । ବିନା ସାମ୍ବରରେ ଇସବୁ ଖାଏବାରଥି ମଜା ନାଇଁନ । ସାମ୍ବର ଖାଏବକେ ଲୋକ୍ ବହୁତ ପସନ୍ଦ କରସନ୍ । କେତେ ଲୁକ୍ ଘାଏକେ ଗିନା ଗିନା ସାମ୍ବର ପିଇ ଯାଏସନ୍ । ହେଲେ ସତ୍‌କଥା କହେମି ବଏଲେ, ଆମେ ଯଦି ସାମ୍ବରକେ ଆର୍ ଲେଥାତୁନ୍ କେ ଅଲଗା ଅଲଗା ଜାଗାଥି ରଖିକରି ଚାଖ୍‌ମା ବଏଲେ, ସାମ୍ବର କେଭେ ବି "ଲେଥାତୁନ୍"ର ସରିସମ୍ ନାଇଁ ହେଇପାରେ । ସାମ୍ବର ଟା "ଲେଥାତୁନ୍" ଯେତ୍‌କି ରୁଚିକର୍ ନୁହେଁ ଆଏ । ହେଲେ ଆଜି ସାରା ଭାରତ୍ ରେ ସାମ୍ବରଟା ବହୁତ ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇପାରିଛେ । ଇତାର କାରଣ ହେଉଛେ କି, ଦକ୍ଷିଣଭାରତର୍ ଲୋକ୍‌ମାନେ ତାଙ୍କର ନିଜର ବ୍ୟଞ୍ଜନକେ ସମକର ଆଘେ ରଖିପାରିଛନ୍, ତାଙ୍କର ପହେଚାନ୍ କେ ସାରା ଦୁନିଆଁ ଆଗେ ଭଲଭାବରେ ଦେଇପାରିଛନ୍ । ତାର ମହତପନିଆଁ କେ ରଖିପାରିଛନ୍ ।

ସତ୍ କହେମି ବଏଲେ, ଆମୋର ଲେଥାତୁନ୍ କେ ଆମେ ଆଜି ହିନ୍ ନଜରଥି ଦେଖୁଛୁଁ । ତାର୍ ବିଶେଷତା ଟା ଯଦି ଆମେ ନାଇଁ ବୁଝି ପାରୁଛୁଁ ବଏଲେ ଆର କିଏ ବୁଝିପାର୍‌ବା । ସାରା ଦୁନିଆଁର କଥା ତ ଛାଡି ଦଉନ୍, ଆଜି ପଶ୍ଚିମ ଉଡିଶାର ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟ କି ଛୁଟିଆ ମୁଟିଆ ହୋଟୋଲ୍ ମାନକେ ଯଦି ବି ଆମେ ଖୁଜମା ବଏଲେ ଲେଥାତୁନ୍ ଆର୍ ନାଇଁ ମିଲବାକେ । ଆମେ ଯଦି ନିଜର ଜିନିଷ କେ ନାଇଁ ଚାହେଁମା ସାରା ଦୁନିଁଆ ତାହାକେ କାଁ ଯେ ଆପ୍‌ନାବା । ବିଚାର କରମା ବଏଲେ, ଆମେ ଯେନ ବି ଜିନିଷ୍ କେ ଭଲଭାବେ ପସନ୍ଦ କରିଛୁଁ ଆଉର୍ ତାହାକେ ଆଗକେ ବଢାବାର୍ ଲାଗି ଚେରେଷ୍ଟା କରିଛୁଁ, ସେ ଜିନିଷ୍‌ଟା ଆଜି ଆଗକେ ପୁହୁଞ୍ଚି ପାରିଛେ । ଆମର୍ ହାତବୁନା ସମ୍ବଲପୁରୀ ଶାଢୀ, ଆମୋର ସମ୍ବଲପୁରୀ ନାଚ୍‌ଗୀତ୍, ବଜାଗଜା

କେ ଦେଶ୍ ବିଦେଶ୍ ଥି ଲୋକ୍ କେତେ ସଉକ୍ କରୁଛନ୍ । ସବୁକାମ୍ଥିଆଗକେବଢବାର୍ଲକ୍ଷ୍ୟରହେବାରକଥା।କେହେସି ଭି କାମଟା ଛୋଟ୍ ନୁହେଁ ଯଦି ଠିକ୍ ଭାବରେ ତାକେ ଆମେ ଜିଉଁଛୁଁ । ହେ ଦେଖୁନ୍, ଜମିଯାଗାରେ ଆମେ ଚାଷ୍ କରୁଛୁଁ ହେଲେ, ଲାଭବାନ୍ ନାଇଁ ହେଇ ପାରବାର୍ । ଅମଲ୍ ଠାନୁ ଖର୍ଚ୍ଚାଟା ଆଧିକା ହେଇକରି ବୁଡି ଯାଉଛୁଁ, ହେଲେ ଆମୋର ଅଞ୍ଚଲକେ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ୍ନୁ ଲୋକ୍ ଖାଲି ହାତେ ଆସିକରି ବହୁତ୍ କମ୍ ସମିଆଥି ଚାଷବାଡିରେ ମେହନତ୍ କରି ମହାଜନ ହେଇ ଯାଉଛନ୍ । ଆମକୁ ଗୁଡି ହଲିଆ ଖଟଉଛନ୍ । କାଁ ହେଲା ଯେ, ଆମେ ଯେତେ ମେହନତ୍ କଲେ ବି ତାଙ୍କର ସରିସମ୍ ନାଇଁ ହେଇପାରବାକେ । ଯେନର୍ଟା ସେନ ।

ଆଉର୍ କାଣା କହେମି ଆଜ୍ଞା, ଗାଁ ମଫଂସଲ୍ ରେ ଅନେକ୍ ଲୋକ୍ ଅଛନ୍, ଦିନ୍ସାରା ବସିକରି ତାସ୍ ଖେଲୁଥିବେ ଆର୍ ବେଲ୍ ବୁଡଲେ ମଦ୍ଭାଟିନ ବସି ଗପ୍ ମାରୁଥିବେ । ନିଜର ଘରେ କିଏ ଖାଏଲା, କିଏ ଭୁକେ ରହେଲା, କାହାକେ କାଣା ଦରକାର୍, କାଣା ଭଲ୍ମନ୍ଦ ଇ ସବୁଥି ତାଙ୍କର ନେବାର୍ ନାଇଁ କି ଦେବାର୍ ନାଇଁ । ଘରେ କିଛି ନାଇଁଥିଲେବି ଦୁଇଟଂକିଆ ଚାଉଲ୍ ତ ସରକାର ବାହାଦୁର ଦଉଛନ୍ । ପେଟକେ ଥିରଟିକେ ତ ମିଲୁଛେ । ସଫା କପଟା ନାଇଁ ପିନ୍ଧଲେ କି ସାବୁନ ଅତର୍ ନାଇଁ ମାଖଲେ ଆମକୁ କିଏ ଦେଖିଆସୁଛେ, ଏନ୍ତା ନ ଦିନ୍ ଟା ସରି ଯାଉଛେ ।

ଆଜିର ଦୁନିଆଁଟା ବଡା ଚହଲ ମହଲ୍ ଆଏ । ଇ ଦିନେ ମୁନୁଷ ଭଲିଆ ବଂଚି ରହେବାର୍ ଲାଗି ଦୁଇଅଖର ପାଠ୍ ସାଂଗେ, ଉନ୍ନତିର ଧାରା ରେ ସାମିଲ ହେବାର ଲାଗି ଟେକ୍ନୋଲୋଜି ଆଡକେ ଯିବାର୍ ବି ଜରୁରୀ ଆଏ । ଇ ସବୁ କେ ଧରିକରି ଯେନ୍ମାନେ ଆଜିର ଯୁଗେ ଦୁଇପଇସା କମେଇ ପାରୁଛନ୍ ସେମାନେ ହିଁ ସବୁ ସୁଖଶାନ୍ତି ପାଇପାରୁଛନ୍ ।

ନୂଆ ଦିଲ୍ଲି

ଭାରତର୍ ସ୍ୱାମୀ

ଦୟାସାଗର ପଟେଲ୍

ଭାରତ ଦେଶ ଆମର ଗରିବର ଦେଶ ଆଉ ଧାର୍ମିକ ଗୁରୁର୍ ଦେଶ ଆଏ । ଆଉ ଇତାର୍ ଉଦାହରନ୍ ଆନ୍ ପୁରନା ଯୁଗର୍ ଋଷି ମୁନି ମାନେ । ଆମେ କେତେନି କେତେ କଥା ରାମାୟଣ, ମହାଭାରତ୍ ଆଉ ଭାଗବତ ନୁ ଜାନିପାରମା । ତାର ଗୁଟେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲା ଦେଶ କେ କେତେନି କେତେ ଭଲ ନାଗରିକ୍ ଗଢବାର୍ ଟା । ଆଉ ଇ ମୁନି ଋଷି ମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରମ ଥିଁ ଥିଲା ଚାରିତ୍ରୈକ ଆଉ ବୈଦିକ ଶିକ୍ଷା । ତାକର ଅବଦାନନୁ ଭଲ ନାଗରିକ ବାହରିବାର୍ ୨ଟା ଉଦାହରନ୍ ଆନ୍ । ରାମ ଆଉ କୃଷ୍ଣ । ଇ ମହାଗୁରୁ ମାନେ ଇ ଶିକ୍ଷା ଲାଗି ଚେଲା ମାନକର୍ ନୁ କିଛିବି ନାଇଁ ନଉ ଥାଇ ଆଉ ବି କେତେ ଶହ ବରଷ ଅଘୋନୁ ଇ ମୁନି ପରମ ପରା ଚାଲି ଆଉଥିଲା ଜେନତା ରାମନୁଜାଚାର୍ଯ୍ୟ, ମାଧବାଚର୍ଯ୍ୟ । ଦୁଇ ଶହ ବରଷ ର ଅଘୋନୁ ରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂଶ ତାକର୍ ଚେଲା ଆନ ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ । ଇମାନେ ହେଉଛନ ସଥରର ଧାରର୍ମିକ୍ ଗୁରୁ ଆଉ ସ୍ୱାମୀ । ଇହାଛିନି ଦେଖିବାର୍ କେ ଗଲେ ଅସଲି ରୁପ କେ ଚିନହବାର୍ ଟା ମହାମୁସ୍କିଲ୍ ଆଏ । କିଏ କ୍ରିମିନାଲ୍ ତ ଆଉ କିଏ ... ।

ସ୍ୱାମୀ ମାନେ ଜେନ ୬ ଟା ଜିନିସ୍ କେ ମାରୀ ପାରସନ୍ ସେଟା ହେଲା - କାମ, କ୍ରୋଧ, ଲୋଭ, ମୋହ, ମଦ, ଆଉ ମାତ୍‌ସର୍ଯ୍ୟ । ଇହାଛିନ୍ ଜେନ୍‌ମାନେ ନିଜକେ ସ୍ୱାମୀ ବୋଲି କହୁଛନ୍ ଇ ସବୁ କେ ମାରବାର୍ ଦୁରର କଥା ତାର ଆଡକେ ଜହଟେ ଝଂପେଇ ପଡୁଛନ । କାର, ମୋବାଇଲ, ଲାପ୍‌ଟ୍‌ପ ଭଲିଆ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ୍ ଜିନିଷ ବେବହାର୍ କରୁଛନ୍ । କରୋଡ କରୋଡ ଟଂକା ସମ୍ପତି, ସୁନା, ଜମିର୍ ମାଲିକ୍ ସାଜିଛନ୍ । କେତେ ଲୋକେ ହାଇଟେକ୍ ବିଲି ବି ଇମାକୁ ନା ଦେଇଛନ୍, ହାଇଟେକ୍ ବାବା, ହାଇଟେକ୍ ଋଷି ଆଉ ବି କାଏ କାଏ ଟା ।

ଲୋକମାନେ ବି 'ଭେକ୍ ଦେଖି ଭିକ୍ ଦେବା' ବାଗିର୍ ଇ ସବୁ ଦେଖି କରି ଇ ତାକର୍ ଆଡକେ ଘିଚୀ ହଉଛନ । ଆର ଇ ମାନକର୍ ଦେଖାଲା ବାଟେ ଚାଲୁଛନ୍, ଇ ସବୁ ବାଟ ଦେଖଉଥିବାର୍ ଋଷି ମାନେ ନିଜେ ସେ ବାଟେ ଚାଲି ନାଇ ଜାନବାର୍ ହେଟା କିଏ ବୁଝିବା । କେତେ ମାଏଝି ଜାଏତ ବି ଇସବୁ ଏସ, ଆରମ୍ ଦେଖି କରି' ମତେ ନେ ବାବଜୀ ଗୋ କରି ମାତିଜୀ' ବଲବାର୍ କେ ନାଇଁ ପଛାବାର ଆର ଇ ସ୍ୱାମୀ କହୁଥିବାର୍ ଲୋକମାନଙ୍କର ସେବା ଥିଁ ଲାଗି ପଡୁଛନ୍ । ଧିରେ ଧିରେ ସତଟା ଯେତେବେଳେଁ ବାହାର୍ କେ ଆଉ ହେତକି ବେଲେକ ତାଲୁ କେତେ ତେଲ୍ ଲାଗି ସାରି ଛେ' । ଏତକି ସୁନ୍‌ଦର୍ ଭାରତ ଦେଶର୍ ଗରବ୍ ଆଉ ଗୌରବ୍ ଭାଗୀ ଜାଉଛେ ।

ଶହ ଶହ ବଛର୍ ଆଘୋନୁ ନା କମେଇ ଥିବାର୍, ଆଉ ଦେଶ କେ ସବୁ ନୁ ଉଚା ଦରଜା ଦେଇଥିବା ସ୍ୱାମୀ ମାନଙ୍କର ମେହନତ୍ ତ୍ୟାଗ କେ ଛାର୍ ଖାର୍ କରି ଦେଇଛନ୍ । ପଟେ ଝୁରି ବନଧ ଜାକର୍ ପାଏନ କେ ଗୁନଦାଲ୍ କର୍‌ଲା ଲେଖେ ସବୁ ଋଷି କୁ ବଦନାମ କରି ଦଉଛନ୍ ।

ରାମାୟଣ'ର କଥାନୀ ନୁ ଭଲ ଭଲ ଉପଦେଶ ମାନେ

ସୁକାନ୍ତ ସାହୁ

ଯେତେବେଲେ କୌଶଲନନ୍ଦନ ରାମ, ସୁମିତ୍ରାନନ୍ଦନ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଅଉ ଜନକନନ୍ଦିନୀ ସୀତା ବନବାସ ଯିବାର ଲାଗିଁ ଚାଲି ବସଲେ | ସେତ୍ କି ବେଲେ ଯେନ୍ କଥା ମାନେ ହେଲା, ହେ କଥା ମାନେ ଆମର ମୁନୁଷ ଜାତି'ର ଲାଗିଁ ଭଲ ଭଲ କଥା ମାନେ ଏ |

अथ रामश्च सीता च लक्ष्मणश्च कृताञ्जलिः।
उपसंगृह्य राजानं चक्रुर्दीनाः प्रदक्षिणम्॥१॥

ରାମ ବନବାସ ଗଲା ବେଲେ ରାଜା ଦଶରଥ ଅଉ ତା'ର ତିନ୍ହିଁ ରାନି ମାନେ କନ୍ଦା ବୂବା କରି ବସଲେ | ବେଲେ ରାମ ଟିକେ ଭାଁଗି ଗଲା | ତାର ପରେ ରାମ ସେ ମାନକର ପାସକେ ଯେଇ କରି ମୂଡିଆ ମାରି କରି, ମନ କେ ମସ୍କେଇ କରି, ତାକ'ର ଚାରି ଆଡେଁ ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ ପରିକ୍ରମା ଟେ କରଲା | ଇନ ଜନା ପଡୂଛେ ଯେ ରାମ ଭଲିୟା ମୁନୁଷ ଭୀ, ଯାହାକେ ଆମେ ସଭେ ମହାପୂରୁ କହେସୁଁ , ହେତାକେ ଭୀ ତ ତା'ର ମାଁ ବୂଆ'ର କଥା ମାନବାର ପଡ୍‌ସି | ବେଲେ କଥା ଟା ଇଟା ଏ କି ମାଁ ବୂଆ ଯେନ୍ତା ଭୀ ହେଇ ଥନ, ସେମାନେ ତ ଆମର ମାଁ ବୂଆ ଅନ୍ ନି ବୋ, ହେଥିର ଲାଗି, ଆମେ ମାନେ ଭୀ ସଭେ ରାମ ମେତାର ମାଁ ବୂଆ'ର କଥା ମାନମାଁ | ଯେନ୍ କାମ କେ କରି କରି ଭଗବାନ ମହାପୁରୁ ଭୀ ଧଏନ ହେଇ ଯଉଛନ, ଆମେ ମାନେ କରଲେ ଭୀ କେହେଁଲାଜେ ଧଏନ ନି ହେମା |

सृष्टस्त्वं वनवासाय स्वनुरक्तः सुहृज्जने।
रामे प्रमादं मा कार्षीः पुत्र भ्रातरि गच्छति॥२॥

ସାନ ରାନି ସୁମିତ୍ରା ଲକ୍ଷ୍ମଣ କେ କହେସି - କି ତୁଇଁ ତୋର ଭାଇ'ର ବଡେ ପ୍ରେମ ଅଉ | ହେଥିର ଲାଗିଁ ମୂଇଁ ତୋତେ ତାର ସାଂଗେ ବନବାସ ଲାଗିଁ ପଠଉଛେଁ | ଜଁଗଲେ ବୁଲ ଲା ବେଲ୍‌କେ ତୋର ବଡ ଦଦା ଇଆଡ ସେଆଡ ଗଲେ ଭୀ କିଛି ହେଲୁଆ ନି ହେବୁ | ସେ ଥିଲେ ଭୀ ଔ ନି ଥିଲେ ସେବା କାମ କରୁଥିବୁ |

ଇ ଜାଗା ରେ କେତେ ଭଲ କଥା ଟେ ଶିଖବା'ର ଲାଗିଁ ମିଲୁଛେ | ଯେନ୍ କଥା କେ ଆମର ହିନ୍ଦୂ ମାନକର ପୁରଣା ବହି (ଗ୍ରନ୍ଥ) କୂହା ଯେଏସି, ସେ ପୁରଣା ବହି ରଗ୍‌ବେଦ ରେ କୁହା ହେଇଛେ ଯେ (ମା ଭ୍ରାତା ଭ୍ରାତରଂ ଦ୍ୱିକ୍ଷନ୍ ମା ସ୍ୱସାରମୁତ ସ୍ୱସା) ଅର୍ଥାତ୍ ଭେ ଭେ ମାନ୍‌କୁ ଅଉ ବୁହେନ ବୁହେନ ମାନ୍‌କୁ ଅହଁକାର ନି କରବ | ସେ କଥା କେ

ସୁମିତ୍ରା ମନେ ରଖି କରି ତା'ର ପୁଓ କେ ବୁଝଉଛେ | ହେଡ୍‌କି ବଡ କଥା କେ ଆମେ ନି ବୁଝିକରି, ଆମେ ଯେ ସେ କୈକେୟୀ କେହେଁ ଲାଜେ ରାମ କେ ବନବାସ ପଠାଲା ବଲିକରି ମାର ଧର ହଉ ଥିସୁଁ | ଯଦି ହେନ୍ତା ହେଇ ଥିତା ବେଲେ ରାମ ଭୀ ତା'ର ମାଁ ବୂଆ'ର କଥା ନି ମାରିକରି ତା'ର ବଡ ମାଁ ସାଁଗେ ଗାଲି ଝଗର ହେଇ ଥିଲେ, ରାବଣ ମେତାର ରାକ୍ଷସ କେ କେନ୍ତା କରି ମାରି ପାରିଥିତା | ହେଡେ ବଡ ରାକ୍ଷସ କେ ମାରବା'ର ଲାଗି ଇ ସବୁ ଘଟଣା ଭଗବାନ ଲୀଲା କରିଥୀଲେ | ଜାଣା ଭୀ ହଉ କିଛି ଗୁଟେ ଖରାପ ଜିନିଷ କେ ଅଲଗାବା'ର ଲାଗି କିଛି ସାନ୍ ସାନ୍ ତ୍ୟାଗ ମାନେ କରବା'ର ପଡ୍‌ସି |

व्यसनी वा समृद्धो वा गतिरेष तवानघ।
एष लोके सतां धर्मो यज्ज्येष्ठवशगो
भवेत्॥३॥

ହେ ମୋର ପୁଓ ! ତୋର ବଡ ଦଦା ବିପଦେଁ ଥଉ କି ସମ୍ପଦେଁ ଥଉ ଇଟା ହିଁ ତୁମର ପରମ୍ ଗତି ଏ | ଇ ସଂସାରେଁ ସତ୍-ପୁରୁଷ (ଭଲ ଲୋଗ) ମାନ୍‌କର ଧରମ୍ ଇଟା ଏ କି ସେମାନେ ନିଜର ବଡ ଦଦା'ର କଥା ମାନିକରି ଚଲୁନ୍ | ଏଥିର ଲାଗି କହା ଯଇଛେ ଯେ ("ସମ୍ପତୌ ଚ ବିପତୌ ଚ ମହତାମେକ ରୁପତା", "ନ୍ୟାୟାତ୍ ପଥଃ ପ୍ରବିଚଲନ୍ତି ପଦଂ ନ ଧୀରାଃ") ଇତି |

ଇନ ଆମକୁ ଜନା ପଡୁଛେ ଜେ ଆମର ପୁରୁଣା ସଂସ୍କୃତି ଅଉ ସଭ୍ୟତା ରେ ସାନ୍ ଅଉ ବଡ ମାନ୍‌କର ଭିତରେଁ କେତେ ପ୍ରେମ ଥିଲା | ସେତେବେଲେଁ ମାଁ ବୁଆ ଭୀ କେତେ ମହାନ୍ ଥିଲେ ଯେ ନିଜର ପୁଓ ଝି ମାନ୍‌କୁ ବୁଝେଇକରି କହୁଥିଲେ ଯେ ନିଜର ଭିତରେଁ ଗାଲି ଝଗର ନି ହେଇକରି ଭଲ ଭାବେଁ ରହେବ |

रामं दशरथं विद्धि मां विद्धि
जनकात्मजाम्।
अयोध्यामटवीं विद्धि गच्छ तात यथा
सुखम्॥४॥

ମୋର ଗେଲେହି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ! ତୁଇଁ ତୋର ବଡ ଦଦା ରାମ କେ ଦଶରଥ, ସୀତା କେ ମାଁ , ଜଂଗଲ କେ ଅଯୋଧା ମାନ୍‌ବୁ ଅଉ ସୁଖେଁ ରହେବୁ | ହେଥିର ଲାଗି ରାମାୟଣ ରେ କହା ହେଇଛେ ଯେ " ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମିଷ୍ଚ ସ୍ୱର୍ଗାଦପି ଗରୀୟସୀ " କି ନିଜର ଜନନୀ (ମାଁ) ଜନ୍ମଭୂମି (ଗାଁ) ସରଗ୍ ନୁ ଭୀ ମହାନ୍ ଏ | ହେଥିର ଲାଗି ଆମେ କୋଶଲବାସୀ ମାନେ ସସାରେଁ ଯେନ ଭୀ ରହେମାଁ, ଭେ ଦଦା ମାନ୍‌କୁ ଭେ ଦଦା ମାନିକରି ଭେଦଭାବ ଭୂଲିକରି ରହେମାଁ |

ସର୍ବେ ଭବନ୍ତୁ ସୁଖିନଃ ସର୍ବେ ସନ୍ତୁ ନିରାମୟାଃ |
ସର୍ବେ ଭଦ୍ରାଣି ପସ୍ୟନ୍ତୁ ମା କଶ୍ଚିତ୍ ଦୁଃଖଭାଗ୍
ଭବେତ୍ ||

|| ଜୟ ମାଁ ସମଲେଇ ||

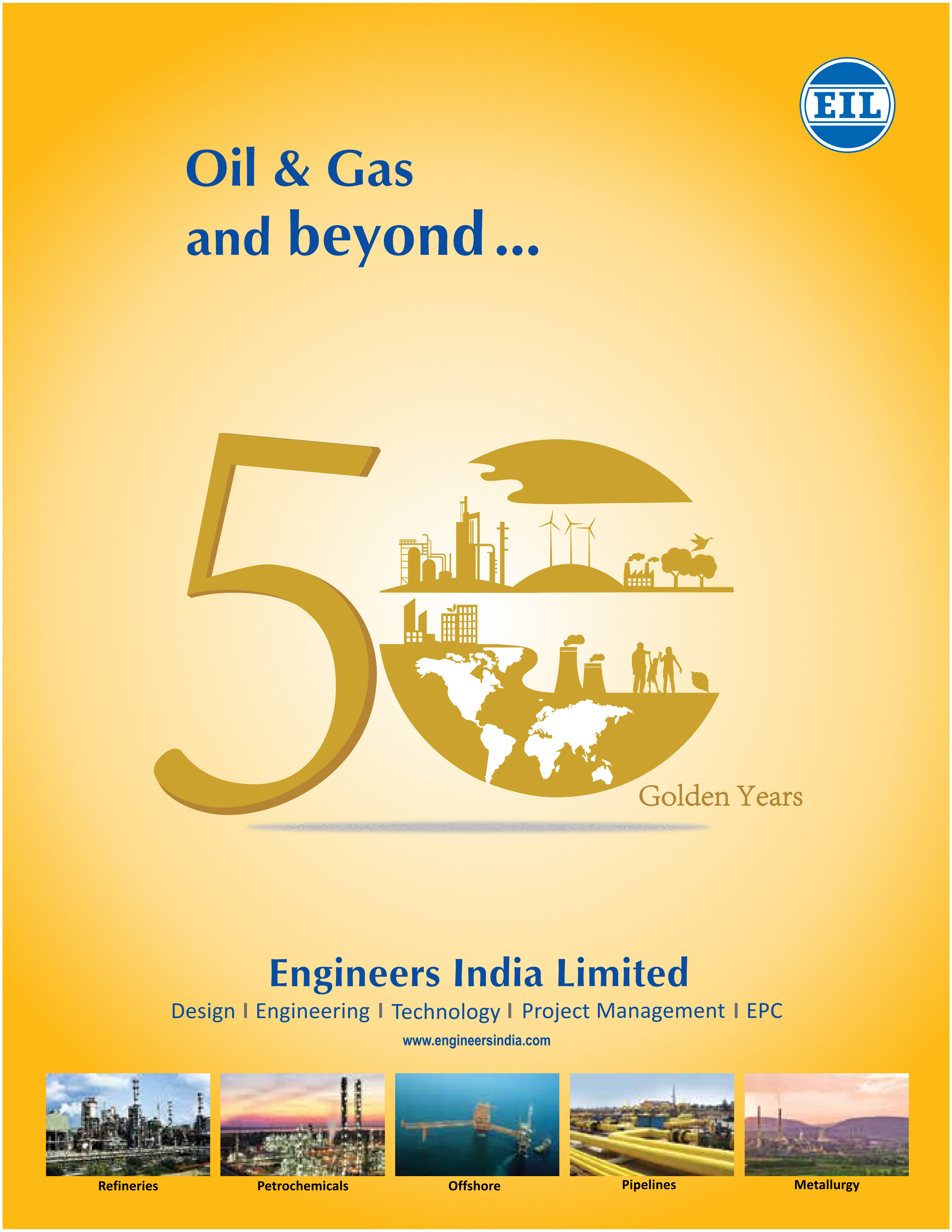
EIL
Oil & Gas
and beyond...
50
Golden Years
Engineers India Limited
Design I Engineering I Technology I Project Management I EPC
www.engineersindia.com
Refineries
Petrochemicals
Offshore
Pipelines
Metallurgy

With Best Complements From

ABC Managcons Pvt. Ltd.

An Accounting and Financial support/service provider

Prakhar Banthiya

Charted Accountant

Mob.: 9810514925

www.managcons.com

With Best Complements From

Behera & Associates

(Consultant, Plumbing & Fire Fittings)

Somnath Behera

Managing Director

Ph.: 011-40583898 Mob.: 09811911853

E-mail: behera.associates@gmail.com

www.beheraandassociates.com

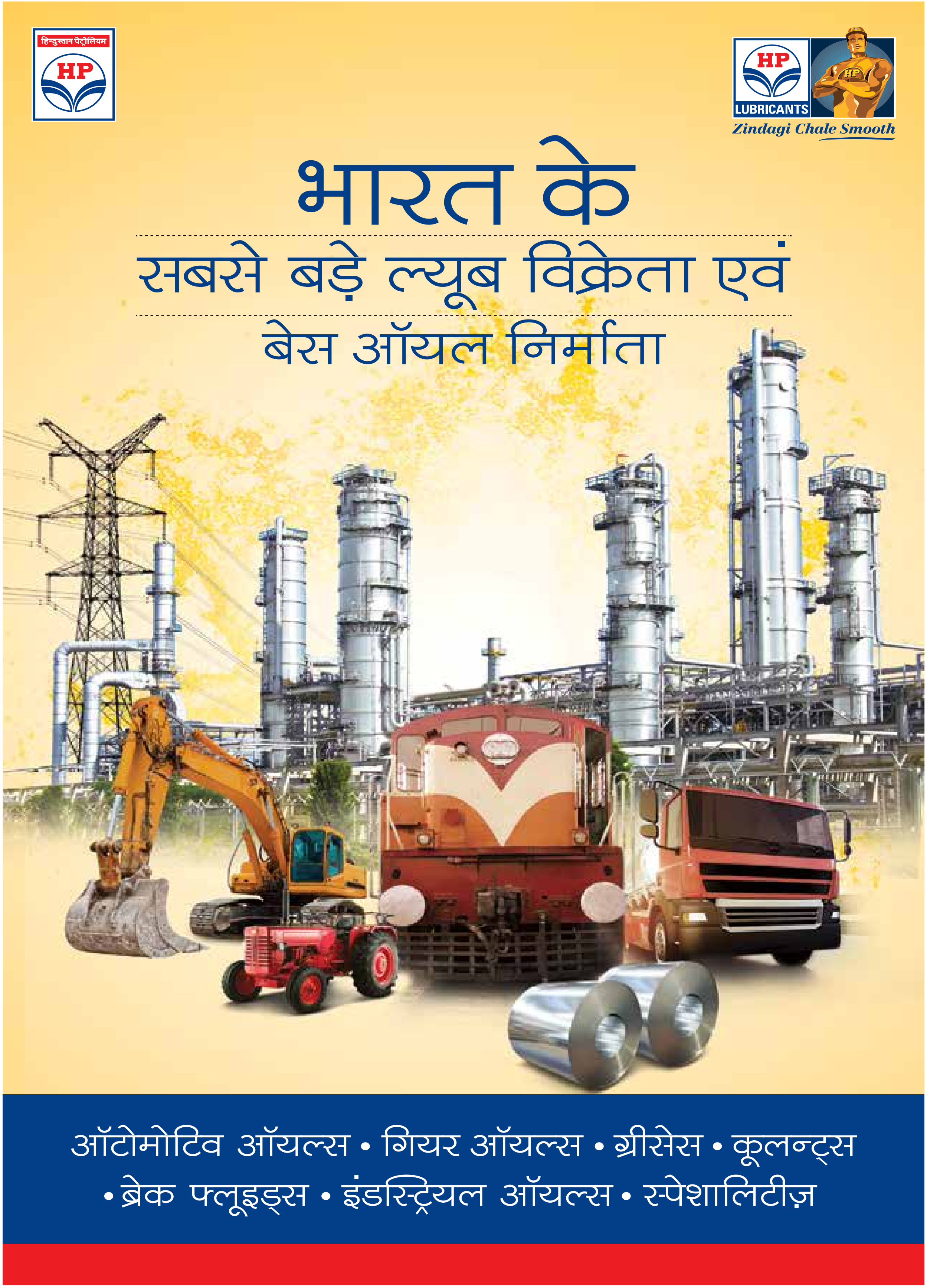
हिन्दुस्तान पेट्रोलियम
HP
HP
LUBRICANTS
Zindagi Chale Smooth
भारत के
सबसे बड़े ल्यूब विक्रेता एवं
बेस ऑयल निर्माता
ऑटोमोटिव ऑयल्स • गियर ऑयल्स • ग्रीसेस • कूलन्ट्स
• ब्रेक फ्लूइड्स • इंडस्ट्रियल ऑयल्स • स्पेशालिटीज़

Great Things Happen When Property Arena Gets Involved.
We Will Open Many Doors For You.

PROPERTY ARENA
creating value

Property Arena Realtors Pvt. Ltd.
Office : B-7, Sector-65, Noida, U.P (201301)
Mobile: +91-9582 889 499

JUHAR

ଓଡ଼ିଶାର ମହାନ ଲୋକପରବ୍

ନୁଆଁଖାଇ ପରବ

ଲାଗି ସମସ୍ତଙ୍କୁ

ହାର୍ଦ୍ଦିକ ଅଭିନନ୍ଦନ୍

ଜୁହାର ପରିବାର, ଦିଲ୍ଲି

(REGD.)

JUHAR PARIVAR, DELHI

Our logo stands for the union of two hands (male and female) to convey our regards and love for that our culture believes, and is our base to build a healthy and prosper society.

JOIN AND STRENGTHEN "JUHAR"

We are a group of people with clear hearts to work for our cultural, social and economic identity. We believe in a system of collective decision making and voluntary distribution of responsibilities, where everyone can be treated as equal.

Gute gaanr aame, aamar gute mati maa
Vine vine vichar dhara, gute aamar naa
Asa juda aamar saange, misi badhama Juhar naa

Like our Facebook page: https://www.facebook.com/JuharParivarDelhi
Join our Facebook Group: https://www.facebook.com/groups/JuharNuakhaiDelhi/
Website: juhar.org
Contact us:info@juhar.org, juharparivar.delhi@gmail.com

ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକସାହିତ୍ୟ : ଏକ ଦୃଷ୍ଟିପାତ

ଅଧ୍ୟାପକ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମିଶ୍ର

ଲୋକ ସଂସ୍କୃତିର ପ୍ରରୂପ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ନିଚ୍ଛକ ମଣିଷ ଜାତିଟିଏ ନିଚ୍ଛକ ପରମ୍ପରାଗତ ଭାବକୁ ନେଇ ବଂଚୁଥିବା ଜୀବନ ଶୈଳୀଟି ହେଉଛି ତାର ଲୋକସଂସ୍କୃତି । ସେ ଯେତେ ପ୍ରଗତିର ରଥରେ ଧାବମାନ ହେଉ ପଛକେ, ଅପସଂସ୍କୃତିର ଅପମିଶ୍ରଣରେ ପଡୁ ପଛକେ, ତଥାପି ପୀଢ଼ି ପୀଢ଼ି ଧରି ସ୍ୱ-ଅର୍ଜିତ ବଂଶ ବୀଜ (ଲୋକ ସଂସ୍କୃତି)କୁ ସୁନା ଫରୁଆରେ ମର୍କତ ଉକୁଣି ପରି ସାଇତି ରଖିଥାଏ । ଲୋକସଂସ୍କୃତିରୁ ଗୋଟିଏ ଅନୁଭବର ବାସ୍ନା ବାହାରିବ, ଝର୍ଣ୍ଣା ପରି ଝରଝର ଭାବର ସ୍ୱରଟିଏ ବାହାରିବ, ଜହ୍ନ କିରଣ ପରି ସ୍ୱଚ୍ଛ ଥିବ, ପାହାଡ଼ ପରି ଉଦାର ଥିବ, ଜଙ୍ଗଲ ପରି ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ଥିବ । ଦୂରରୁ ଦେଖିଲେ ବି ତାର ଅନ୍ତଃକରଣକୁ ଚିହ୍ନି ହୋଇଯାଉଥିବ, ଆକାଶେ ତାରାଙ୍କ ଭିତରେ ପାହାନ୍ତିଆ ତାରା ପରି । କାରଣ ସେଇ ଲୋକ ସଂସ୍କୃତି ଟିକକ ହେଉଛି ତାର ସମ୍ବଳ, ତାର ପରିଚୟ, ସର୍ବୋପରି ତାର ଜୀବନବେଦ ।

ଏକଦା ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ଥିଲା ଆଦିବାସୀ ବହୁଳ ଭୂଖଣ୍ଡ । ଆଜିବି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ କୌଣସି ଏକ ଗାଁକୁ ଏକକ ଭାବରେ ନେଲେ, ସେଇ ଗାଁରେ ବସବାସ କରୁଥିବା ଅନେକ ଜାତିଙ୍କ ଭିତରେ ଗଣ୍ଡ, କୋହ୍ଲ, ମୁଣ୍ଡା, ସହଁରା, ବିଂଝାଳ, ଭୂୟାଁ, କିଶାନ୍, ଖଡ଼ିଆ, ଓରାଓଁ ଇତ୍ୟାଦି ଜନଜାତିଙ୍କୁ ପାଇବେ । ସେତେବେଳର ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ଏହି ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ନେଇ ତାର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସାଂସ୍କୃତିକ ରୂପରେଖ ତିଆରି କରିଥିଲା । ଇତିହାସ ଅନୁଯାୟୀ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ପୂର୍ବନାମ କୋଶଳ ଥିଲା । ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଶା- ଉତ୍କଳ, କଳିଙ୍ଗ, କୋଶଳ ଓ ଉଡ୍ର ନାମରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଉତ୍କଳର ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳକୁ କୋଶଳ କୁହାଯାଉଥିଲା । ପ୍ରାୟତଃ ଆଦିବାସୀ ଦଳପତି ମାନେ ଏହି ରାଜ୍ୟକୁ ଶାସନ କରୁଥିଲେ । ଚତୁର୍ଥ ପଞ୍ଚମ ଶତକରେ କଳାହାଣ୍ଡି, ବସ୍ତର ଅଂଚଳକୁ ନେଇ ଗଠିତ କାନ୍ତାର ରାଜ୍ୟକୁ ନଳବଂଶର ରାଜାମାନେ ଶାସନ କରୁଥିଲେ । ଷଷ୍ଠ ସପ୍ତମ ଶତକରେ କୋଶଳାଞ୍ଚଳରେ ଶାସନ କରୁଥିଲେ ଶରଭପୁରୀୟ ରାଜବଂଶ । ପୁଣି ପର୍ବତ ଦ୍ୱାରକ ଓ ଶୈଳୋଦ୍ଭବ ରାଜବଂଶ ପରେ ସପ୍ତମ ଶତକରୁ ଦ୍ୱାଦଶ ଶତକ ଯାଏଁ କୋଶଳାଞ୍ଚଳକୁ ସୋମବଂଶୀମାନେ ଶାସନ କଲେ । ସମଗ୍ର ଅଞ୍ଚଳ ଯେହେତୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ରାଜ୍ୟରେ ବିଭାଜିତ ହୋଇଥିଲା ସେହେତୁ ମଧବର୍ତ୍ତି ସମୟରେ ଛିଣ୍ଡାଗ ନାଗ, ଭଞ୍ଜ, ନାଗ, ତେଲଗୁଚୋଡ଼, କଳଚୁରି ଇତ୍ୟାଦି ରାଜାମାନେ ଛୋଟଛୋଟ ରାଜ୍ୟର ଶାସନ ଭାର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଶତକରୁ ବିଂଶ ଶତକ ଯାଏଁ ଚୌହାନ ବଂଶୀୟ ଶାସକ ଶାସନ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଶାସକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆଦିବାସୀ ଅଧୁଷିତ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଆର ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବନଧାରା ଗତି କରିଛି । ଇତିହାସ ସହ ସମତାଳ ରକ୍ଷାକରି ଗୋଟିଏ ଅଂଚଳର ସଂସ୍କୃତି ଗତିଶୀଳ ହେବା ପାଇଁ ବାଧ । ତେଣୁ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ସଂସ୍କୃତିରେ ଐତିହାସିକ ଶାସକ ବର୍ଗଙ୍କ ଶାସନ ଭିତ୍ତିକ ପଦ୍ଧତିର ପ୍ରତିଫଳନ ଘଟି ସେହି ଅନୁପାତରେ ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକ ସଂସ୍କୃତିକୁ ମଧ ପ୍ରଭାବିତ କରିଛି । ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କୃତିରେ ଯେଉଁ ତିନିଗୋଷ୍ଠୀର ସମନ୍ୱୟ ରୂପ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକ ସଂସ୍କୃତିରେ ମଧ ଆଦିବାସୀ, ଦ୍ରାବିଡ଼ ଓ ଆର୍ଯ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀର ମିଶ୍ରିତ ରୂପ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଏବଂ ପାରସ୍ପରିକ ସହାବସ୍ଥାନ ଫଳରେ ଏକ ବୃହତ୍ତର ଅର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିବିଧତା ମଧରେ ଏକକ ସଂସ୍କୃତିଟିଏ ଆତ୍ମ ପ୍ରକାଶ କରେ । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ବାସ୍ତବରେ ବହୁବିଦ ଜାତି ପ୍ରଜାତିକୁ ନେଇ ପ୍ରଣବନ୍ତ ହୋଇଥିବା ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକ ସଂସ୍କୃତି ହେଉଛି ସମନ୍ୱୟର ସଂସ୍କୃତି (ସୁଧୀର କୁମାର ସାହୁ, ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିକାଶ ଧାରା) ।

ସଂସ୍କୃତି ଓ ସାହିତ୍ୟ ପରସ୍ପର ଅଙ୍ଗାଙ୍ଗୀ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ । ସେ ଲୋକ ସାହିତ୍ୟ ହେଉ କି ଶିଷ୍ଟ ସାହିତ୍ୟ ହେଉ, ଜନ ସଂସ୍କୃତିକୁ ଆୟୁଧ କରି ସଂଚାଳିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଅଂଚଳ ଭିତ୍ତିରେ ଲୋକ ସାହିତ୍ୟକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାକୁ ହେଲେ ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । କାରଣ ଭାଷା ହିଁ ଲୋକ ସାହିତ୍ୟର ସଂବାହକ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଂଚଳର ଜନସମୁଦାୟ ନିଜସ୍ୱ କଥନ ଭଙ୍ଗୀରେ ନିଜର ଲୋକଧାରାକୁ ପରିବହନ କରିଥାନ୍ତି । ଆଲୋଚ୍ୟ ପ୍ରବନ୍ଧରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକ ସାହିତ୍ୟର ସ୍ୱରୂପକୁ ଆଲୋଚନା କରିବାର ଅଭିପ୍ରାୟ ଅଛି । ତେଣୁ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଭାଷାକୁ ଉପେକ୍ଷା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ପଶ୍ଚିମ ଲୋକ ସାହିତ୍ୟ ଓ ଭାଷାର ନିବିଡ଼ତାକୁ ଲକ୍ଷ କରି ଡ଼ଃ ସୁଧୀର କୁମାର ସାହୁ କୁହନ୍ତି - "ଭାଷା ଦ୍ୱାରା ପରିବାହିତ ଓ ସଂପ୍ରେଷିତ ହୋଇ ଲୋକଧାରା ଗୋଟିଏ ପିଢ଼ୀରୁ ଅନ୍ୟ ପିଢ଼ୀକୁ ଗଡ଼ିଚାଲେ । ପ୍ରତିଟି କ୍ରିୟା, କର୍ମ, ଆଚାର, ଅଭିଚାର, ଗୀତ, ସଂଗୀତର ସପ୍ରେଷଣ ଓ ପ୍ରବାହ ହୁଏ ଭାଷା ମାଧମରେ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଭାଷା, ସଂସ୍କୃତିର ଭାବଭୂମିକୁ ସଂରକ୍ଷିତ କରେ ଏବଂ ନିଜେ ହିଁ ବିଭିନ୍ନ ସାଂସ୍କୃତିକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ମାଧମରେ ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇ ରହେ ।" ଏହା ହେଉଛି ଭାଷାର ପ୍ରବହମାନ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ଲୋକ ସଂସ୍କୃତିରେ ଏହି ଭାଷାଗତ ପ୍ରଭାବଟି ପୃଥିବୀର କୌଣସି ବି ଅଂଚଳରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ । ତେଣୁ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଭାଷାର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟତାକୁ ହୃଦୟଗତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ ବଣ ଜଙ୍ଗଲ ଘେରା ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ଥିଲା ଆଦିବାସୀ ଅଧୁଷିତ ଅଂଚଳ । ୬୨ ପ୍ରକାର ଜନଜାତିଙ୍କର ଭୂଖଣ୍ଡ ଥିଲା ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା । ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଗମନ, ପାରସ୍ପରିକ ସଂଘର୍ଷ ଓ ସହାବସ୍ଥାନର ଧାରା ବହୁ କାଳ ଧରି ଚାଲିଥିଲା । ଏହି ଆର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅର୍ଯ୍ୟେତରର ସଂଘର୍ଷ ଫଳରେ କାଳକ୍ରମେ କେଉଁ ଅଞ୍ଚଳ ଆଦିବାସୀ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇପଡ଼ିଛି ତ କେଉଁ ଅଂଚଳରେ ପରସ୍ପରର ସହାବସ୍ଥାନ ଘଟିଛି, ପୁଣି କେଉଁ କେଉଁଠି କେବଳ ଆର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଗାମୀ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ଘଞ୍ଚ ବସତି ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି । ଏହାଫଳରେ ଭାଷା ଏକ ସମ୍ମିଶ୍ରିତ ରୂପ ନେଇ ଦେଶିଆ, କୋଶଲି ଓ ସାଦ୍ରି ଭାଷାକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଛି । ଯେଉଁ ଅଂଚଳ ଦୁର୍ଗମରେ ରହିଯାଇଛି ସେଇଠି ଭାଷା ଅଧିକ ଅଷ୍ଟିକ, ଅଧିକ ଦ୍ରାବିଡ଼ ହୋଇଛି ଏବଂ ସମତଳ ଅଂଚଳ ତଥା ନଦୀ ଅବବାହିକା ମାନଙ୍କରେ ଭାଷା ଅଧିକ ଆର୍ଯ୍ୟାୟିତ ହୋଇଛି । ଯଥା:- ସମ୍ବଲପୁର, ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର ଓ ବଲାଙ୍ଗିରରେ ଆର୍ଯ୍ୟାୟିତ ଭାଷାର ପ୍ରଚଳନ ଅଧିକ । କିନ୍ତୁ କଳାହାଣ୍ଡି, କୋରାପୁଟ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ର ଭାଷା ଅଧିକ ଆଦିମ, ଦେଶିଆ । ତେବେ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଭାଷା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର, ଲୋକଙ୍କ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା ଶୈଳୀ, ତାଙ୍କ ଅଚାର ବ୍ୟବହାର, ରୀତି ରିଓ୍ୱାଜ ସବୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକ ସାହିତ୍ୟର ଏହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକ ହେଲା:- ୧- ଅଶିଷ୍ଟ ସରଳତା, ୨- ଭାଷାଗତ ମଧୁରତା, ୩- ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ବା ଅର୍ଥହୀନ ବିଷୟବସ୍ତୁର ପୂର୍ଣ୍ଣପ୍ରାଣତା, ୪- ଗାଁ ମାଟିର ମହକ, ୫- ପୁଲକ ଓ ୬- ନିଦା ପ୍ରାଣ ଓ ପ୍ରକୃତିର ପରିପ୍ରକାଶ । ଆଲୋଚନାର ପରିସର ବ୍ୟାପକ ହୋଇଯିବା ହେତୁ ଉପ ରୋକ୍ତ ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକୁ ବିସ୍ତାରିତ କରିପାରୁନାହିଁ ।

ଲୋକ ସାହିତ୍ୟକୁ ଅନୁଶୀଳନ କରିବା ବାଟ ଗୋଟିଏ । ସେହି ବାଟ ଦେଇ ମୁଁ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକ ସାହିତ୍ୟର ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଛି । ପଶ୍ଚିମ ଲୋକ ସାହିତ୍ୟକୁ ଚାରି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇ ପାରେ । ଯଥା :- ୧- ଲୋକକଥା, ୨- ଲୋକ ନାଟ୍ୟ, ୩- ଲୋକଗୀତି ଓ ୪- ଲୋକୋକ୍ତି । ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧରେ କେବଳ ଲୋକଗୀତ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରୁଛି ।

ଲୋକଗୀତ - 'ଲୋକଗୀତ' ଅନ୍ୟ ବିଭାଗଠୁ ଅଧିକ ସ୍ପର୍ଶକାତର, ଅଧିକ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ । ତେଣୁ ଲୋକ ସାହିତ୍ୟର ସବୁଠୁ ଜୀବନ୍ତ ବିଭାଗ (GENER) ହେଉଛି ଲୋକଗୀତ । ଆଲୋଚକ କୁମାର ହସନ୍ ଲୋକଗୀତ ର ଆଙ୍ଗିକ ଅନୁଭାବକୁ ନେଇ ବକ୍ତବ୍ୟଟିଏ ରଖନ୍ତି । ତାହା ହେଲା - "ଲୋକଗୀତ ଲୋକଧର୍ମର ବିଭାଷା । ମଣିଷ ମଧରେ ଛୋଟବଡ଼, ଜାତି, ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣ, ଦେଶ, କାଳ, ପାତ୍ରର ବିଭେଦ ଥାଏ ନା । ମହା ସାମ୍ୟର ଆଦିବେଦ ଲୋକ ଗୀତ ।" ଲୋକଗୀତ କହିଲେ "ଏହା ଲୋକ ବ୍ୟବହୃତ ଛନ୍ଦୋବଦ୍ଧ, ପ୍ରଗୀତାତ୍ମକ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ସରଳ ଗୁଣଯୁକ୍ତ ଗୀତକୁ ବୁଝାଏ ।" (ଡ଼ଃ ମହେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମିଶ୍ର - କଳାହାଣ୍ଡିର ଲୋକ ସଂସ୍କୃତି)

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକଗୀତକୁ ସମ୍ୟକ ଆଲୋଚନା କରିବା । ମଣିଷର (ଏକକ ହେଉ କି

ସମୂହ ହେଉ) ସକଳ ପ୍ରକାର ଭାବନାର ସ୍ୱତଃସ୍ଫୁର୍ତ୍ତ ଅଥଚ ମୌଖିକ ଆବେଗର ପରିପ୍ରକାଶ ହେଉଛି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକଗୀତର ବିଶେଷତ୍ୱ । ଜନବସତିର କେଉଁ ପ୍ରାରମ୍ଭ କାଳରୁ ଧାରାବାହିକ ଭାବରେ ଏ ଗୀତଗୁଡ଼ିକ ମଣିଷ ଶୁଣି ଶୁଣି ଆସୁଛି । ଅବଶ୍ୟ ଆଜି ଆଉ ଅଲିଖିତ ହୋଇ ରହିନାହିଁ ବରଂ ଲିଖିତ ହେଲେ ବି ଏକ ମୌଖିକ ପରମ୍ପରାରୁ ଆସି ନିଜସ୍ୱ ସଂସ୍କୃତିର ବାସ୍ନାଟି ଏଯାବତ୍ ବହନ କରିଛି । ଲୋକ ସାହିତ୍ୟର ସବୁଠୁ ରସାଳ, ସବୁଠୁ ଆଦରର ବିଭାବ ଲୋକଗୀତ କେତେକ ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ଏହି ସୂତ୍ର ବା ଉପାଦାନକୁ ଆମେ ପ୍ରବୃତ୍ତି ବୋଲି କହିପାରିବା । ୧- ସଂରଚନା (COMPOSITION), ୨- ପରିବେଷଣ (PERFORMANCE), ୩- ପ୍ରବାହ (TRANSMISSION) । ଏମାନେ ପରସ୍ପର ନିର୍ଭରଶୀଳ ।

୧- ସଂରଚନା : ଲୋକଗୀତର ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ନେଇ ଗବେଷକମାନେ 'ସଂରଚନା'ର କେତୋଟି ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି । ତାହା ହେଲା - ସ୍ମୃତିଚାରଣ (MEMORISATION), ଆଶୁ ଉପସ୍ଥାପନା (IMPROVISATION DURING PERFORMANCE, ସୂତ୍ରାନୁସରଣ (FORMULATION), ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତିଭାର ସଚେତନ ପ୍ରୟାସ (CONSIOUS EFFORT OF INDIVIDUAL TALENT) ।

ଏ ସମସ୍ତ ସୁତ୍ରକୁ ଏକତ୍ରିତ କରି କହିଲେ - ଲୋକକବି, ତାର ସ୍ମୃତି ଭଣ୍ଡାରରେ ଗଚ୍ଛିତ ଥିବା ସମସ୍ତ ଗୀତକୁ ସାବଲୀଳ ଢ଼ଙ୍ଗରେ ପରିବେଷଣ କରିଥାଏ । ଲୋକ କବିର ସ୍ମୃତିଚାରଣ ହିଁ ହେଉଛି ଲୋକଗୀତର ମୂଳ ସଂବାହକ ତଥା ପ୍ରକ୍ଷେପକ ।

ପରିବେଷଣ ସମୟରେ ଲୋକକବିର ସୃଜନଶୀଳତାର ପ୍ରଭାବ ଲୋକଗୀତରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ । ବହୁ ସମୟରେ ସ୍ଥାନ, କାଳ, ପାତ୍ର, ପରିବେଶ, ସଂସ୍କୃତିର ପରିବର୍ତ୍ତନର ସ୍ୱର ଇତ୍ୟାଦି ସ୍ୱତଃ ଲୋକକବିର ଭାବନାକୁ ଗ୍ରାସ କରିଥାଏ । ତେଣୁ ପାରମ୍ପରିକ ଗୀତରେ ବି ସେ ନିଜସ୍ୱ ପଦ ଯୋଡ଼ି ଦେଇଥାଏ । ତେଣୁ ଯୁଗପରେ ଯୁଗ ଧାରାବାହିକ ଭାବରେ ଗୀତ ମାନଙ୍କରେ ନୂଆଁପଦ, ନୂଆଁ ଶବ୍ଦ ସବୁ ଯୋଡ଼ି ହୋଇ ପରିସରକୁ ଆହୁରି ଦୀପ୍ତ ଓ ବ୍ୟାପ୍ତ କରୁଥାନ୍ତି ।

ସୂତ୍ରାନୁସରଣ ମୌଖିକ ସୂତ୍ର ତତ୍ତ୍ୱ ବା ଇଂରାଜୀରେ ORAL FORMULAIC THEORY ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଦୀର୍ଘଗୀତ ବା ଗାଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କଲାବେଳେ ପ୍ରାୟତଃ ଲୋକକବିଟିଏ ଏହି ସୂତ୍ରଟି ଅନୁସରଣ କରିଥାଏ । ସ୍ମୃତି ଭଣ୍ଡାରରେ ସଂରକ୍ଷିତ ଗୀତ ସାବଲୀଳ ଢ଼ଙ୍ଗରେ ଏକ ନିଃଶ୍ୱାସରେ ଗାଇଲା ବେଳେ ସ୍ମୃତି ବିଚ୍ୟୁତି ହେତୁ କିମ୍ବା ଭୟ ଓ ଲଜ୍ଜ୍ୟାଶୀଳତା ହେତୁ ବେଳେବେଳେ ସେ ପଦମାନଙ୍କରେ ଝୁଣ୍ଟିଥାଏ । ସେଇଥିପାଇଁ ସେ କେତେକ ସୂତ୍ରୀୟ ଖଣ୍ଡ ବାକ୍ୟ ଓ ନିଜସ୍ୱ କିଛି ଶବ୍ଦପୁଞ୍ଜ ରଖିଥାଏ, ଯାହାକୁ ବାରମ୍ବାର ସଂଯୋଜିତ କରୁଥାଏ । ଧୂନ୍‌କେଲ, କରମା, ଘୁମରା, ହଳିଆଗୀତ ଆଦି ଲୋକଗୀତମାନଙ୍କରେ ଗାୟକ ଏହି ପ୍ରକାର ସୂତ୍ରସବୁ ଆପଣେଇ ଥାଏ । ସେଇଥିପାଇଁ ହୋମରଙ୍କ ଇଲିଆଡ୍, ଓଡ଼େଶୀକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରି PARRY କୁହନ୍ତି – ତାଙ୍କ ମହାକାବ୍ୟରେ କେତେକ ହୋମରୀୟ ଖଣ୍ଡବାକ୍ୟ ଓ ଶବ୍ଦପୁଞ୍ଜ ବାରମ୍ବାର ଉଚ୍ଚାରିତ ହୋଇଛି । ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ସମସ୍ତ ଲୋକଗୀତରେ ଉଣାଅଧିକେ ଏହି ମୌଖିକ ସୂତ୍ର ତତ୍ତ୍ୱ ଅନୁଭୂତ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ ଲୋକଗୀତ ଗବେଷଣାର ଏହା ଏକ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତତ୍ତ୍ୱ ।

ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତିଭାର ସଚେତନ ପ୍ରୟାସ, ଲୋକଗୀତ ସଂରଚନାର ଆଉ ଏକ ବିଭାବ । ଆମେ ପ୍ରାୟତଃ ଦୁଇ ପ୍ରକାର ଲୋକଗୀତ ପରିବେଷକଙ୍କୁ ଭେଟି ଥାଉ । ଯଥା- ଉଦାସୀନ (PASSIVE) ପରିବେଷକ ଓ କ୍ରିୟାଶୀଳ (ACTIVE) ପରିବେଷକ ।

ଯେଉଁମାନେ ପରିସ୍ଥିତି ଓ ପରିବେଶ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କର ସ୍ୱକୀୟ କିମ୍ବା ଆହୃତ ଲୋକଗୀତକୁ ପରିବେଷଣ କରି ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ ଶ୍ରୋତାଦର୍ଶକ ସମୁଦାୟକୁ ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧ କରିପାରନ୍ତି ସେମାନେ ହେଲେ କ୍ରିୟାଶୀଳ (ACTIVE) ପରିବେଷକ । ବେଳେବେଳେ ବାଦ ବିସମ୍ବାଦ, ଯୁକ୍ତି ତର୍କରୁ ଗାଁ କବିଟିଏ ଅହଂଅନୁରାଗର ବଶବର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଉତ୍ସାହକୁ

ଦ୍ୱିଗୁଣିତ କରି ନିଜର ଢ଼ଙ୍ଗ ଢ଼ାଞ୍ଚାକୁ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରାଇ ଥାଏ । ସେ ତାର ପ୍ରତିଭା ଓ ଆଶୁ ସଂରଚନାକୁ ମୁଖର କରେ ଆଉ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଭାବଉଦ୍ଦୀପକ ପଦ ସବୁକୁ ଯୋଡ଼ିଦିଏ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଉଦାସୀନ (PASSIVE) ପରିବେଷକ କେବଳ ସ୍ମୃତିଚାରଣ କରି ପୂର୍ବ ସଂରଚିତ ଲୋକଗୀତକୁ ପରିବେଷଣ କରିଥାଏ । ତାର ଭାବରେ ଉଦାସୀନତା ନଥାଏ, ପରିବେଷଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଟିକିଏ ଲଘୁତା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଦଣ୍ଡଗୀତରେ ଆମେ ଏଇ ଦୁଇ ପ୍ରକାର ପରିବେଷକଙ୍କୁ ଭେଟୁ । ଜଣେ ଘରେ ବସି ଦଣ୍ଡଗୀତ ସୃଷ୍ଟି କଲାବେଳେ, ଆଉ ଜଣେ ସେ ଗୀତକୁ ନେଇ ଅବିକଳ ପରିବେଷଣ କରିଥାଏ, ଠିକ୍ ସେତେବେଳେ ଆଉ ଜଣେ ସେଇ ଗୀତକୁ ନେଇ ନିଜସ୍ୱ ଶୈଳୀରେ ଆଶୁ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କରିଥାଏ । ଏହି ଶେଷ ପରିବେଷକ ଜଣକ ଲୋକମାନସ, ଜୀବନଧାରା, ରୁଚି ଓ ପରିବେଶ ଅନୁଯାୟୀ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇଥାଏ ଓ ଗଭୀର ଆନନ୍ଦ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

ପରିବେଷଣ ଓ ପ୍ରବାହ - ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକଗୀତର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିବେଷଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ରହିଛି । ଲୋକ କବିଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାସମାନଙ୍କରେ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପର୍ବପର୍ବାଣୀରେ, ଧର୍ମ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରେ, ବିବାହ ସମୟରେ, ଖେତଖଳାରେ ଲୋକଗୀତ ପରିବେଷଣ କରିଥାଏ । କେତେବେଳେ ଲୋକଗୀତ ବାଦ୍ୟର ଅବଲମ୍ବନ ହୁଏ ତ କେତେବେଳେ ବିନା ବାଦ୍ୟରେ ତାଳ ଓ ଲୟର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ପରିବେଷଣ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ କିଛି ଲୋକଗୀତରେ ବାଦ୍ୟ ହେଲେ ଚଳେ, ନ ହେଲେ ବି ଚଳେ । ତେଣୁ ଲୋକଗୀତ ପରିବେଷଣରେ ଶୈଳୀକୁ ବାଦ୍ୟ ଆଶ୍ରିତ ଗୀତ, ନିର୍ବାଦ୍ୟର ଗୀତ ଓ ବ୍ୟଦ୍ୟେଚ୍ଛାଧୀନ ଗୀତ ଭାବରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । କର୍ମା, ଢ଼ଁଡ଼୍, ଧୁନ୍‌କେଲ, ଛେରଛେରା, ଢ଼ାପ୍, ଘୁମରା, ବିହାଗୀତ୍, ନଚନିଆଁ ଗୀତ ଆଦି ବାଦ୍ୟ ଆଶ୍ରିତ ହୋଇଥାଏ । ହଲିଆ ଗୀତ, ଶଗଡ଼ିଆ, ଆଦିବାସୀଗୀତ, ଲଟାବଛା, ପହ୍ଲାରୁଆ, ଧାନମଡ଼ା, ଭୁଆସେନ୍ ବଟା, ହୁମୋବଉଲୀ, ବାଙ୍ଗରୀ, ଭମରା, ଚପକରାଟି, କାନ୍ଦଣାଗୀତ, ଛୁଆଭୁଲ୍‌ତା, ଖେଲଗୀତ ଇତ୍ୟାଦି ନିର୍ବାଦ୍ୟର ଗୀତ ଏବଂ ଡ଼ାଲଖାଇ, ରସ୍‌ରକେଲି, ଜାଇଫୁଲ, କରଞ୍ଜମାଲି, ମାଏଲାଜଡ଼, ଲହରୀ ଇତ୍ୟାଦି ବ୍ୟଦ୍ୟେଚ୍ଛାଧୀନ ଗୀତ ଭାବରେ ପରିବେଷିତ ହୋଇଥାଏ । ଏଇ ସବୁ ଲୋକଗୀତରେ ବାଦ୍ୟ ସଂଯୋଗ ହେଲେ ଆହୁରି ରସାଣିତ ହୁଏ କିନ୍ତୁ ବାଦ୍ୟ ନହେଲେ ମଧ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକଗୀତ ସମୂହକୁ ଉପସ୍ଥାପନା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପୂର୍ବସୂରୀମାନଙ୍କ ପରି ଡ଼ଃ ମହେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମିଶ୍ର ସାତ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ।

୧- ଆମେଦ ପ୍ରମୋଦ ଭିତ୍ତିକ ଗୀତ, ୨- କ୍ରୀଡ଼ା ଭିତ୍ତିକ ଗୀତ, ୩- କର୍ମଭିତ୍ତିକ ଗୀତ, ୪- ପାରିବାରିକ ଗୀତ ବା ସାମାଜିକ ଚଳଣି ଭିତ୍ତିକ ଗୀତ, ୫- ଧର୍ମାଚାର ଭିତ୍ତିକ ଗୀତ, ୬- ପୌରାଣିକ ଜ୍ଞାନ ଭିତ୍ତିକ ଗୀତ ଓ ୭- ନୃତ୍ୟ ଭିତ୍ତିକ ଗୀତ ।

୧- ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦ ଭିତ୍ତିକ ଗୀତ / ନୃତ୍ୟ ଭିତ୍ତିକ ଗୀତ : ଡ଼ାଲଖାଇ, ରସରକେଲି, ମାଏଲାଜଡ଼, ସଜନୀ, ଜାଇଫୁଲ, ନଚନିଆଁ ଗୀତ ଇତ୍ୟାଦି । ଏ ଗୁଡ଼ିକ ବାହାପୁଅାଣି, ପର୍ବର୍ବାଣୀ କିମ୍ବା ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କରେ ଗାୟନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏ ସମସ୍ତ ଲୋକଗୀତ ଛନ୍ଦଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ତେଣୁ ଗାୟନ ଶୈଳୀ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ।

ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଉପରୋକ୍ତ ସବୁ ଲୋକଗୀତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି । ତେଣୁ ଏ ଗୀତଗୁଡ଼ିକର ଲୋକପ୍ରିୟତା ମଧ ସର୍ବାଧିକ । ଅଧିକ ଉଦାହରଣ ଦେଇ ଆଲୋଚନା ବିସ୍ତାରିତ କଲେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିସର ଓ ଯଥେଷ୍ଟ ସମୟ ଅପଚୟ ହେବା ହେତୁରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଦେଉଛି ।

(କ) ଡ଼ାଲଖାଇ - ଡ଼ାଲ ଖାଇରେ, ବାଟେ ଗଉରେନ୍‌ର ଦହି ଖାଏଲେ

ମୁଦି ବନ୍ଧାକରି ଯୁଧେ ଜିତିଲେ

ଘିଚି ଆନିଲେ ପଦ୍ମାବତୀ ଜେମା

ରାଜା ବଏଲା ଆଛା ପାନେ ଦେମା

ଘାଁସି ଗୁଟେ ବିହା କରିଗା

କଥା ଶୁଝିମା କଥା ଶୁଝିମା କାଏଁ ଖାଲ ଖାଇରେ ।

(ଖ) ରସରକେଲି ବୋ,

ସୁରୁ ସୁରୁ କୁରଚା ଛୁଆର କୁଁଚି କୁଁଚି ବାଲ

ପାନ ଖାଇ ଖାଇ ଦାଁତ୍ କସିଆ ଚଏଁଡ଼ ଦୁଇଟା ଲାଲ

ଅଜାର ନାତିଆ ଧନ ଉସାର ଛାତିଆ

ଦୁହି କାନେ ଫୁଲ ମାଖିଛେ ମାଲକଛା କରିଆ

ଆସ କଲେ କଲେ ଧନ ବସ ମୋର କୁଲେଁ

ତୁମର ଲାଗିନ୍ ଲୁକେଇ କରି ରଖିଛେଁ

ଖୁଆମି ପାତୁଲେଁ

ରସ ମଟରଚନାରେ,

ସରା ରାଏତ ବଏଠା ଜାଲି ବସିଛେଁ

ପିଆମି ବୁତୁଲେଁ, ଦେଇ ଅଠର ଅନାରେ ।

(ଗ) ସଜନୀ – ବାଟର ଡ଼େଙ୍ଗ ଖଜୁର

ଫଲ ଫଲିଅଛେ କେଡ଼େ ମଧୁର

ସଜନୀ, ତୁଲିବାକେ ମନ ମୋର ।

(ଘ) ଜାଇଫୁଲ – ଜାଇ ଫୁଲରେ

ଜାଇ ଜଙ୍ଗଲିଆ କଁଟା

ସାହେବ ଦେଇଛେ ମୁଠାଏ ଟଁକା

ଜାଇଫୁଲରେ ଖଗଲା ଫିଟାଇ ପକା

ଆହା ଜାଇଫୁଲ, ଖଗଲା ଫିଟାଇ ପକା ।

(ଙ) ନଚନିଆଁ – ଉଠରେ କହ୍ନାଇ ଢ଼ିଲି ଯିବୁ ଗାଈ

ବେଲ ହେଲାନ ଉଛୁର

ଗୁପର ପିଲାମାନେ ଦୁଆରେ ଡ଼ାକୁଛନ୍

ଉଠ ବାବୁ ଚକ୍ରଧରରେ, ଯିବୁ ଗାଇ ଚରାଇ

ମନ ମୋହନରେ ମନମୋହନ

ମନ ମୋହନ ବେନୁ ବଜେଇ ରେ

ଯିବୁ ଗାଈ ଚରାଇ ।

୨- କ୍ରୀଡ଼ା ଭିତ୍ତିକ ଗୀତ : ସାଧାରଣତଃ ଶିଶୁ ଓ କିଶୋର ବୟସର ବାଳକ ବାଳିକାମାନେ କ୍ରୀଡ଼ା ଭିତ୍ତିକ ଗୀତ ସବୁ ଗାନ କରି କ୍ରୀଡ଼ା କଉତୁକ କରିଥାଆନ୍ତି । ବାଳକ କ୍ରୀଡ଼ାଗୀତ ଓ ବାଳିକା କ୍ରୀଡ଼ାଗୀତ ଅଲଗା ଅଲଗା ଭାବରେ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସେ ଏବଂ ବିଶେଷ କରି ଝିଅମାନଙ୍କ କ୍ରୀଡ଼ା ଗୀତ ଭିତ୍ତିକ ଗୀତର ମଜା ଅଲଗା । ଏହି ପ୍ରକାର ଲୋକଗୀତରେ ବାଳିକା ମାନଙ୍କ ଆଶା, ଆକାଂକ୍ଷା, ଆବେଗ, ପ୍ରେମ ପ୍ରତାରଣା ଓ ଆଗାମୀ ଜୀବନଟିଏ ପାଇଁ ପ୍ରତିସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ଥାଏ । ହୁମୋ ବଉଲୀ, ବାଙ୍ଗରୀ, ଛିଲୋଲାଇ, ସମଧେନ, ଘୋଘୋରାନି, ଛୁରଛୁରକି, ଖୁମ୍ ଖୁମାଲୋ ଇତ୍ୟାଦି ଲୋକଗୀତ ହେଉଛି

ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଗାଁ ଗାଁରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କ୍ରୀଡ଼ାଭିତ୍ତିକ ଲୋକଗୀତ ।

(କ) ହୁମୋ ବଉଲୀ : ହୁମୋ ନନନନ ଦେଶ ବଇଲିରେ ହୁମୋ ନନନନ ଦେଶ

ନ ଖାଉ ତୁମର ଗୁଆ ପନସ, ନ ଯାଉଁ ତୁମର ଦେଶ

ବଇଲିରେ........ ।

(ଖ) ବାଙ୍ଗରୀ ଗୀତ :

ଉଦିଲା ପୁନେଇ ଜହ୍ନ ବାଙ୍ଗରୀରେ

ଛନଛନ ହେସି କୁଆଁରୀ ମନ ବାଙ୍ଗରୀରେ

ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଗଲା ଚିହା ବାଙ୍ଗରୀରେ

ଆର ମାସ ହେବା ତୋହର ବିହା, ବାଙ୍ଗରୀରେ

ସାଁପ ଗଲା ନାଲି ନାଲି ବାଙ୍ଗରୀରେ

କୁଆଁରୀ ମନକେ ଦେଲା ଚାହାଁଲି ବାଙ୍ଗରୀରେ

(ଗ) ଛିଲୋଲାଇ :

ଛିଲୋ ଲାଇ ଆ ଖେଲମା ବାଈ

ବାଇ ଗଲା ଋଷି, ଆଗୋ ମାଁ ପିଉସୀ

କଲାକଲା ବାଇଗନ ରୁଇଦେଲି ଧିରେ

କଲାମୁଖୀ ସାନ୍‌ଦିଅର ମାରିଦେଲା ବାରେ

ଘୁଁଚି ଯା ରେ ଘୁଁଛି ଯା ମଚା ତଲ୍‌କେ

ମଚା ତଲର ସିଂଗନିଆଁ ଭୁରସି ମୁଡ଼ିକେ ।

(ଘ) ସମଧେନ ଗୀତ :

ଏହି ପ୍ରକାର କ୍ରୀଡ଼ା ଗୀତ ମଧ ହୁମୋ ବଉଲୀ ପରି ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ କିଶୋରୀ ମାନଙ୍କ ଦଷ୍ଟଦ୍ବାରା ଖେଳା ଯାଇଥାଏ । କିଶୋରୀ ମାନେ ଦୁଇ ଦଳ ହୋଇ ଗୀତ ପରିବେଷଣ କରିଥାନ୍ତି ।

୧ମ ଦଳ - ବହ ଦିଅ ସମଧେନ ବହ ଦିଅ

୨ୟ ଦଳ - ରାଁଧିବାଡ଼ି ନାଇଁ ଜାନ୍‌ଲେ କାଏଁ ଦେମୁ ଝିଅ, ସମଧେନ କାଏଁ ଦେମୁ ଝିଅ ।

୧ମ ଦଳ - ରଁଧାବଢ଼ା ଶିଖେଇ ଦେମୁ ବହ ଦିଅ ସମଧେନ୍ ବହ ଦିଅ ।

୨ୟ ଦଳ - ଘଁସି ଲିପି ନାଇଁ ଜାନଲେ କାଏଁ ଦେମୁ ଝିଅ, ସମେଧନ କାଏଁ ଦେମୁ ଝିଅ ।

ଏହିପରି କିଶୋରୀମାନଙ୍କ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡର ଅସଂଖ୍ୟ କ୍ରୀଡ଼ା ଭିତ୍ତିକ ଲୋକଗୀତ ରହିଛି, ଯାହା ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକ ସାହିତ୍ୟର ଅମୂଲ୍ୟ ସଂପଦ ସବୁ ।

୩- କର୍ମ ଭିତ୍ତିକ, ପାରିବାରିକ ଓ ସାମାଜିକ ଚଳଣି ଭିତ୍ତିକ ଲୋକଗୀତ : ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ଗୀତ ଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ହଲିଆ ଗୀତ, ଶଗଡ଼ିଆ ଗୀତ, ପହ୍ଲାରୁଆ / ଲଟାବଛା ଗୀତ, କଳାହାଣ୍ଡିର ଦାଦେର ବା ମୋଡ଼ୋଝରେନ ଗୀତ, ଛୁଆଭୁର୍ତ୍ତା ଗୀତ, ଷୋଳ ସୁଆଙ୍ଗ ଦଣ୍ଡର ପତର ସହଁରା ଗୀତ, ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୁଆଙ୍ଗରେ ପାରିବାରିକ ଓ ସାମାଜିକ ଚଳଣି ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଭାବରେ ରହିଛି ।

(କ) ହଲିଆ ଗୀତ :

ବଏଲାରେ, ଏ ଗାଈ ଗୁହାଲକୁ ଯେ ଦିଅର ନେଲା ଡ଼ାକି

ନ ଛିଅଁ ଦିଅର ଯେ ହୋଇଛି ରଜବତୀ

ଆଜି ରଜବତୀରେ କାଲି ଯେ ପୁଷ୍ପବତୀ

ପରଦିନେ ଯୁବତୀ ସୁକଲ

ସୁକଲ କରିମା ପୀରତିରେ .... ।

(ଖ) ଶଗଡ଼ିଆ ଗୀତ :

ଏ ..... ସେମିକୁ ମଡୁଆ ଯେ କାଁକେରକୁ ତ ରାଁଜ

ପାଁଚ ମଏଝିରୁ ଗୁରୀ କାଏଁ ବଛିଆଁ,

ଦଏବ କଲା ବାଁଝରେ

କାଲିଗୁରୀ ହୋଇକିରେ ଦୁହେ ତ କଲେ ଉଷା

କାଲିର କୁଲେ ବାଲିକି ଜନମ ମନୁଆଁରେ

ଗୁରୀର କୁଲ ଛୁଛାରେ .....।

(ଗ) ପହ୍ଲାରୁଆ / ଲଟାବଛା ଗୀତ :

ବାଟର ଲାଲ ବିନୁଆଁ

ରଖିଛେଁ ଲେମ୍‌ହାଉ ଦେମି ଘିନୁଆଁରେ

ପିଲା, ରାତିନ ହେବୁ କୁନୁଆଁରେ ଗଲାର ।

(ଘ) ଦାଦେର୍ ବା ମୋଡ଼ୋଝରେନ୍ ଗୀତ :

ଏସୁ ରୁପଲା ଧାନ ପରୁକେ ପାଚେ ହୋ ପରୁକେ ପାଚେ

ଆମର ମାଗିଲା କନିଆଁ ଲେହେଟା କାଚେ

ଆମର ମାଗିଲା ।।

ପିକାତ ପିକାରେ ଅଲଟିଆ ପିକାରେ ଅଲଟିଆ ପିକା

ତୋର ଲାଜ ନାଇଁ ହେଲା ମୁଁହୁଁକେ ସେନ୍ଦୁର ଟିକା ।।

ପାନିତ ମାରେ ଉରୁଲାରେ ଉରୁଲା ଉରୁଲା

ତୋକେ ଖେଦି ନେବିଗା ସାଗୁନ ବୁରୁଲା

ତୋକେ ଖେଦି ନେବିଗା ..... ।

(ଙ) ଛୁଆ ଭୁରତା ଗୀତ :

ଆଉ ଥିବୁରେ କୋକୋ ମିନା

ଆମର ବାବୁକେ ନେବୁ ସିନା

ଆମର ବାବୁତ କାନ୍ଦେ ନାଇଁ

ଆମର ବାବୁ ତ ଶୁଇପଡ଼େ ।

(ଚ) ପତର ସହଁରା ଡ଼ଁଡ଼୍ ଗୀତ :

ଡ଼ାକୁଛି ପିଲା ସଉରା,

ଧିରେ ଧିରେ ଚାଲି ଆସ ମୋର ପାହାଁଡି ତରା

କିଆ ପତର, ମଲି ମନ୍ଦାର,

ତୋର ବିନେ ମତେ ଲାଗେ ଅନ୍ଧାର

କେତେ ନିଦ ଯାଉ ଲୋ ମୋର ଛାଇ ରତନ

କୁମ୍ଭୁଆଳେ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି ବାଜେ ଘନଘନ ।

ରସିଆ ପିଲାମାନେ ତତେ ବସିଛନ୍ତି ଭାଲି

କୁଁଚିକୁଁଚି ବାଲେ ତୋର ଫୁଟିଛେରେ ମଲି

ଏ .. ମନ ମଏନା ଆଏଲେ ସିନା

ତୋର ମୋର ହେମା ଚିହ୍ନାର ଜନା

ରସବତୀରେ ଚାଲିଆସ ମୋର ମଲିଦହନା ।

ଧର୍ମାଚାର ଭିତ୍ତିକ / ପୌରାଣି ଜ୍ଞାନ ଭିତ୍ତିକ ଗୀତ : ଧର୍ମାଚାର ଭିତ୍ତିକ, ପୌରାଣିକ ଜ୍ଞାନ ଭିତ୍ତିକ ଲୋକଗୀତର ପ୍ରତୁଳ ବ୍ୟବହାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଶାକ୍ତ ଓ ଶୈବ ବାଦର ପ୍ରାଚୀନତା ରହିଛି । ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ବହୁ ଦେବାଦେବୀଙ୍କ ଆସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ପୂଜାପାର୍ବଣ, ଯାନିଯାତ୍ରା ବର୍ଷର ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାଏ । ସେଇ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଗାଁ ଗାୟକଟିଏ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ରୀତିରେ ଲୋକଗୀତ ପରିବେଷଣ କରିଥାଏ । ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ଗୀତ ଗୁଡ଼ିକ ହେଲା- ଧୂନକେଲ, କରମା, ଘୁମରା ମାନେଶ୍ରୀ ଇତ୍ୟାଦି ।

ପ୍ରକୃତରେ ଉପରୋକ୍ତ ଲୋକଗୀତ ଗୁଡ଼ିକ ମାଧମରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଜନଜୀବନର ମନସ୍ତାତ୍ୱିକ ରୂପକୁ ଖୁବ ପାଖରୁ ଅନୁଭବ କରି ହୁଏ । ବିଭିନ୍ନ ଜନଜାତିର ବଂଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାହାଣୀ, ନଦୀ ପର୍ବତର ମହାତ୍ମ୍ୟ, ଗାଁ ମଣିଷର ଜିଜ୍ଞାସା, ଜିଗୀଷା ହିଁ ଲୋକଗୀତ ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥାଏ । ଯେଉଁଥିପାଇଁ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରତିଟି ଲୋକଗୀତରେ ଏକ ମାର୍ମିକ ଆବେଦନ ରହିଥାଏ ।

ଶେଷରେ ଲୋକଗୀତ ସଂପର୍କରେ ଡ଼ଃ କୁଞ୍ଜ ବିହାରୀ ଦାଶଙ୍କ ମତଟି ଉଦ୍ଧୃତ କଲେ ସୁବୋଧ୍ୟ ହେବ । ସେ କୁହନ୍ତି - ଲୋକଗୀତ ହେଉଛି ଲୋକବେଦ । କାରଣ ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମରେ ଶ୍ରୁତିରୁ ଶ୍ରୁତିକି ଏହାର ଗତି ହୋଇଅଛି । କେଉଁ ଆଦିମ କାଳରୁ ଏହି ଧାରା ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ଚାଲିଅଛି । ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତାର ପ୍ରସାର ଫଳରେ ଗ୍ରାମୀଣ ସଭ୍ୟତାରେ ବୈପ୍ଳବିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଯାଉଥିବାରୁ କ୍ରମଶଃ ଅଭିଜାତ ଶିକ୍ଷିତ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧରେ ଏହାର ପ୍ରଚାର ହ୍ରାସ ହୋଇଯାଉଛି । ତଥାପି ଏ ଦେଶର କୋଟି କୋଟି ନିରକ୍ଷର ଜନତାଙ୍କ ମଧରେ ଗ୍ରାମ୍ୟଗୀତି ଏବେ

With Best Complements From

CA Ashok Agrawal

M G A & Co.

H-52, (2nd Fl.), B K Dutt Colony,
Jor Bagh Lane, Lodhi Road, ND – 03
(Ph.) +91-11-24628614, (M) 9810463249

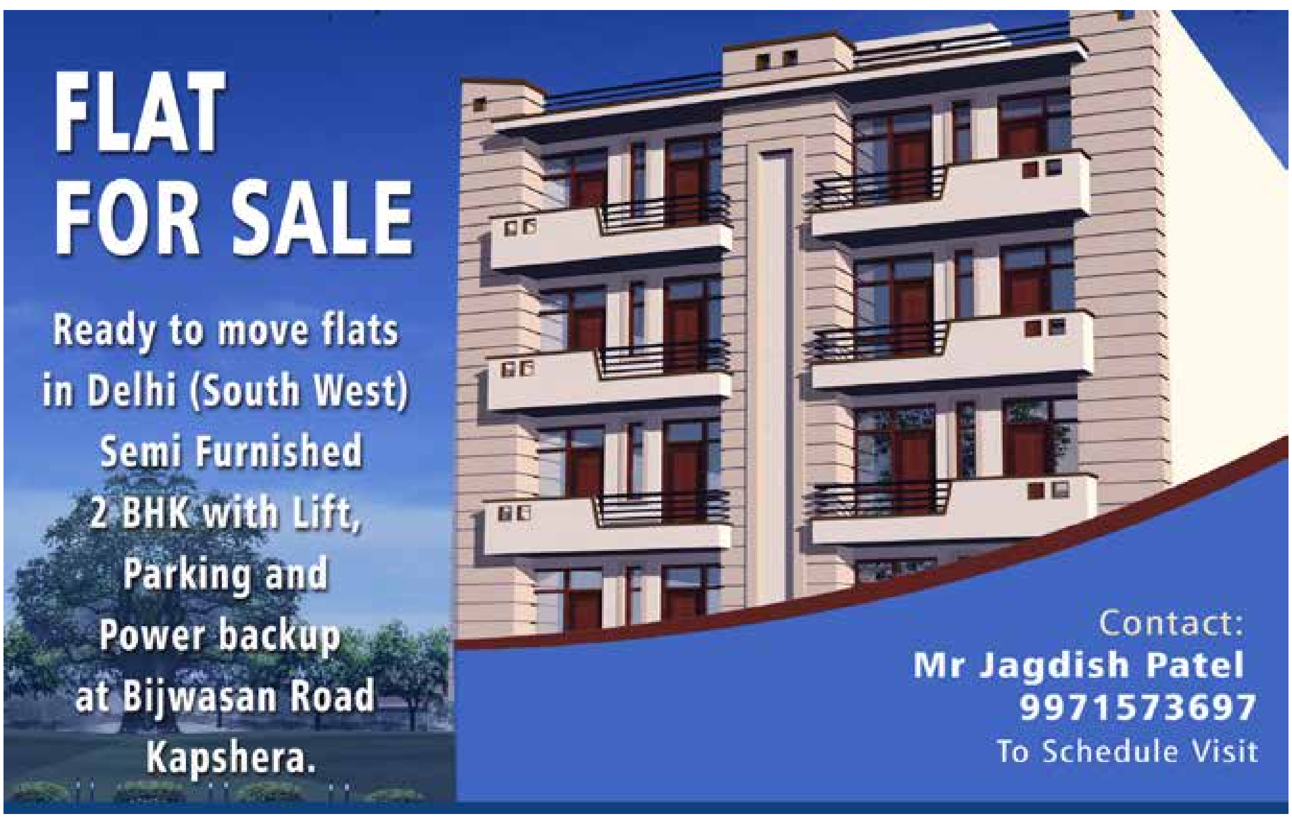

ଜୁହାର ନୁଆଖାଇ ଭେଟଘାଟ-୨୦୧୩

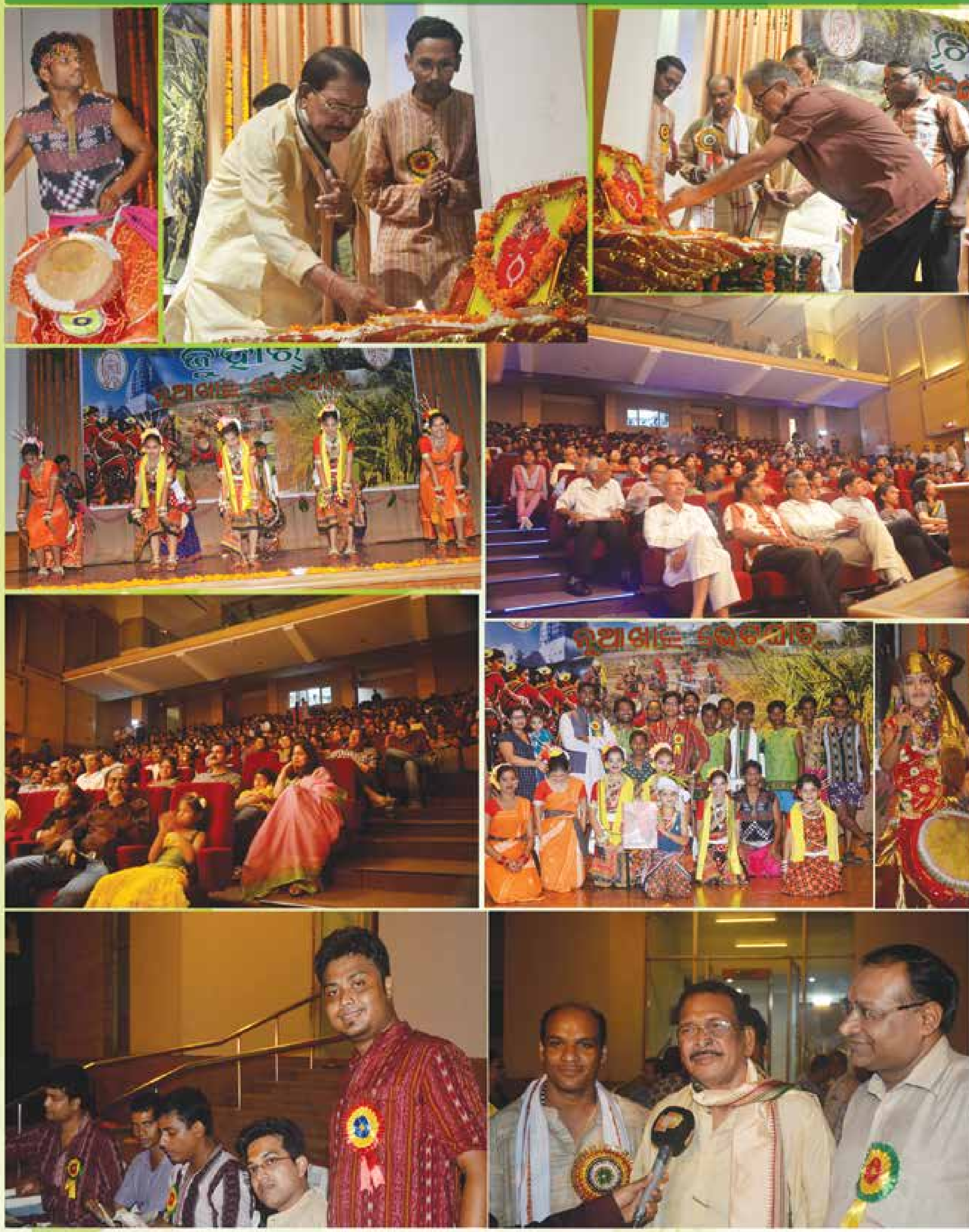

ଜୁହାର ନୂଆଖାଇ ଭେଟଘାଟ-୨୦୧୪

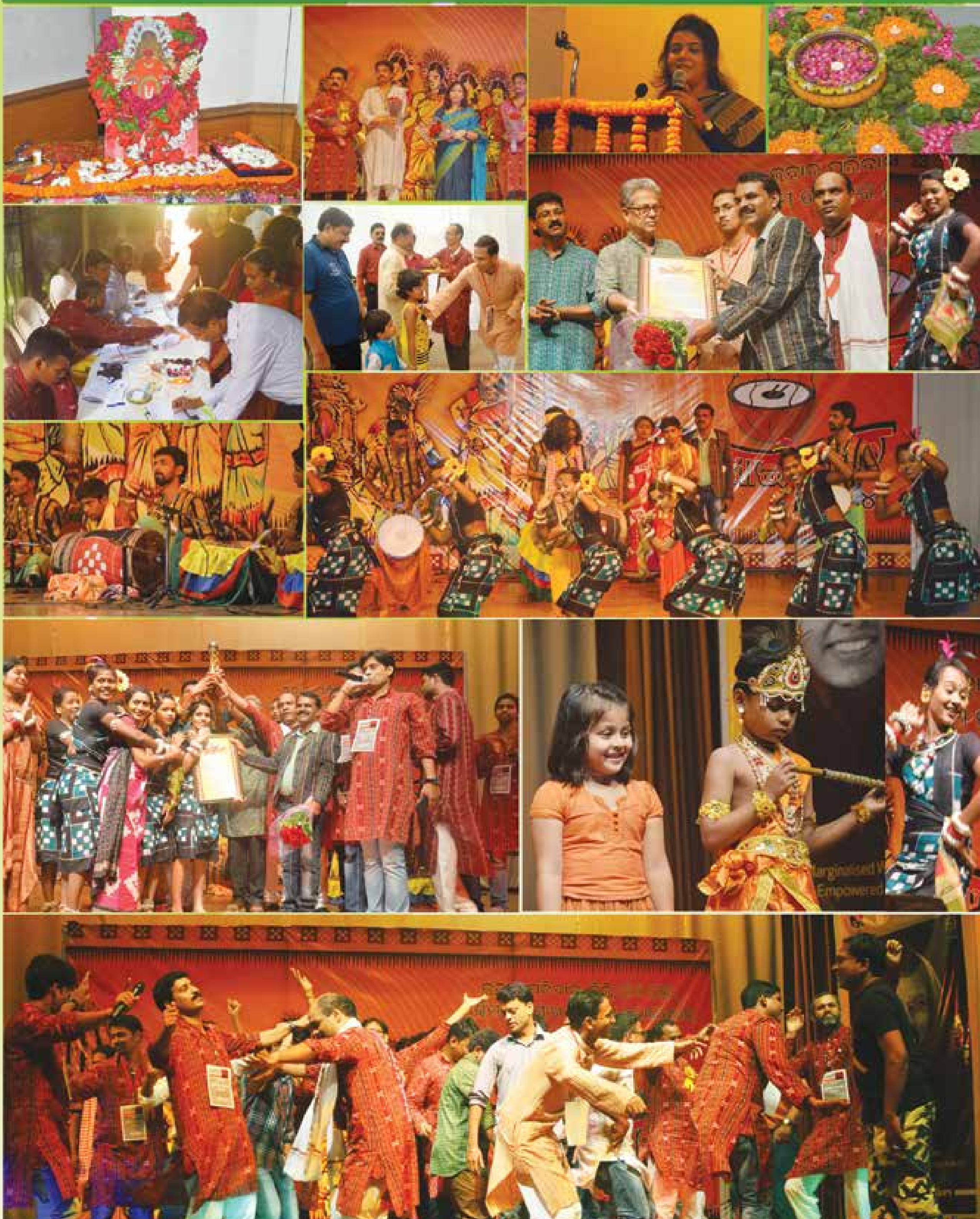

ଜୁହାର ଦିଲ୍ଲୀ ତରଫରୁ ଏମ୍ସ ଦିଲ୍ଲୀଠାନେ ରକ୍ତଦାନ ଶିବିର

ତା. ୦୫.୦୭.୨୦୧୫, ଜାଗା - ମେନ୍ ବ୍ଲଡ୍ ବେଙ୍କ୍, ଏମ୍ସ ଦିଲ୍ଲୀ

ଜୁହାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତି...

ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟର ଉତ୍ପତ୍ତି ଓ ଏହାର ବିକାଶଧାରା

ମୋହିତ୍ କୁମାର ସ୍ୱାଇଁ

ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟର ଉତ୍ପତ୍ତି ଓ ଏହାର ବିକାଶଧାରା ଉପରେ ବିଷଦ ଆଲୋଚନା ପୂର୍ବରୁ ନୃତ୍ୟର ପ୍ରକୃତ ସଂଜ୍ଞା ଓ ପରିଭାଷା ବୁଝିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଆମ ସଂସ୍କୃତିରେ ନୃତ୍ୟର ପରମ୍ପରା ଖୁବ୍ ପ୍ରାଚୀନ। ସାହିତ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ, ଚିତ୍ରକଳା ଓ ନୃତ୍ୟକଳା ମଧ୍ୟରୁ ନୃତ୍ୟକଳାର ଧାରା ପ୍ରାଚୀନତମ ବୋଲି ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱବିଦ୍‌ଗଣ ମତପୋଷଣ କରିଥାନ୍ତି। ମଣିଷ ଜାତିର ଉତ୍ପତ୍ତି ହେବା ଦିନଠାରୁ ନୃତ୍ୟ, ମଣିଷ ସହିତ ଜଡ଼ିତ। ନୃତ୍ୟ ମଣିଷର ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତି। ଶିଶୁ ଜନ୍ମ ହେବାର କିଛିଦିନ ପରେ ମାଁ କୋଳରେ ହସ୍ତପାଦ ସଞ୍ଚାଳନ କରି ସ୍ୱତଃ ନୃତ୍ୟ କରିଥାଏ। ଅଳ୍ପ ବଡ଼ ହେଲେ ମାଁର ଗୀତ ଛନ୍ଦରେ ନୃତ୍ୟ କରେ। ମଣିଷ ବ୍ୟତୀତ ପଶୁ, ପକ୍ଷୀ ଜଡ଼ ଓ ପ୍ରକୃତିର ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦାନ ମଧ ନୃତ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି। ଝରଣା କୁଳୁକୁଳୁ ତାନରେ ନୃତ୍ୟ କରେ, ପବନ ଶସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଗଛରେ ଲତାରେ ଓ ଜଳରେ ନୃତ୍ୟ କରେ। ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ମାନବ ଜାତିର ଆବିର୍ଭାବ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରକୃତିରେ ନୃତ୍ୟ ଥିଲେ ଏବଂ ଏବେ ମଧ ଅଛି।କେତେକ ଦାର୍ଶନିକଙ୍କ ମତରେ "ଶରୀର ଅଙ୍ଗ, ପ୍ରତ୍ୟେଙ୍ଗ ଓ ଉପାଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ଛନ୍ଦମୟ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ହେଉଛି ନୃତ୍ୟ"। କେତେକଙ୍କ ମତରେ ନୃତ୍ୟ ହେଉଛି ଆନନ୍ଦର ଏକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି। ଆଉ କେତେକ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱବିଦ୍‌ଙ୍କ ମତରେ ନୃତ୍ୟ ହେଉଛି ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଉପଲବଧି କରିବାର ଏକ ଆଧାତ୍ମିକ ମାର୍ଗ। କେତେକ ଗବେଷକଙ୍କ ମତରେ "ଆଦିମ ମଣିଷର ଗୋଷ୍ଠିଗତ ସାମାଜିକ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାର ସଂଘର୍ଷକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଯେଉଁ ସଂସ୍କୃତିର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଘଟିଥିଲା ସେଥିରେ ନୃତ୍ୟର ଭୂମିକା ଥିଲା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ। ଆଦିମ ମଣିଷର କର୍ମ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରୁ ଜନ୍ମ ନେଇଛି ନୃତ୍ୟ। ଜୀବନର ଜଟିଳ ସମସ୍ୟାର ଆଧାର ହିଁ ଥିଲା ନୃତ୍ୟର ଉତ୍ପତ୍ତିର କାରଣ।

ଏଥିରୁ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ବାଦ୍ ନୁହେଁ। ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ କହିଲେ କେବଳ ସମ୍ବଲପୁର ଅଞ୍ଚଳର ନୃତ୍ୟକୁ ବୁଝାଯାଇ ନଥାଏ।ସମ୍ବଲପୁରୀ ହେଉଛି ସମଗ୍ର ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିଭାଷା।ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ, ଗୀତ ଓ ଭାଷା କହିଲେ ପ୍ରାୟତଃ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବା ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶର ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ଗୁଡ଼ିକରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଲୋକନୃତ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସାମୂହିକ ଭାବେ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ କୁହାଯାଉଥିବା ଜଣାଯାଇଥାଏ।

ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟର ଉତ୍ପତ୍ତି ସମ୍ପର୍କରେ ଐତିହାସିକ ପଦ୍ଧତି ଉପରେ ଆଲୋଚନା କଲେ କିଛି ତଥ୍ୟ ମିଳିନଥାଏ। ଓଡ଼ିଶୀ ନୃତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେମିତି କୋଣାର୍କ ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ଐତିହାସିକ ମନ୍ଦିର ଗୁଡ଼ିକରେ ନୃତ୍ୟଶିଳା ମୂର୍ତ୍ତି ଖୋଦିତ ହୋଇଛି, ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ନାହିଁ। ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ଉପରେ କୌଣସି ଶିଳାଲେଖା, ଶିଳା ଚିତ୍ର, ତାଳପୋଥି କିମ୍ବା ପଥର ମୂର୍ତ୍ତି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଦେଖାଯାଇନଥାଏ। ଏହାର ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଲା ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ହେଉଛି ବିକଶିତ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ସଂସ୍କାରିତ ଧାରା। ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଆଦିବାସୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟରୁ, ଲୋକ ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ଏବଂ ଲୋକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରୁ ବିକଶିତ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଦେଇ ଯେଉଁ ନୃତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ତାହା ହିଁ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ। ଏହାକୁ ଅନେକ ବରିଷ୍ଠ କଳାକାର ଓ ଗବେଷକ ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି।

ସମୟକ୍ରମେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ, ଆଦିବାସୀମାନେ ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରକୃତିର ବିଭିନ୍ନ ଦ୍ରବ୍ୟବସ୍ତୁକୁ ଦେବାଦେବୀଙ୍କ ପ୍ରତୀକ ଭାବେ ପୂଜାର୍ଚ୍ଚନା କଲେ। ଦେବୀଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଲୋକବାଦ୍ୟର ଉତ୍ପତ୍ତି ଓ ଲୋକକଥନର ଆରମ୍ଭ କଲେ, ଧିରେ ଧିରେ ସମୟସ୍ରୋତରେ ଲୋକବାଦ୍ୟ ଓ ଲୋକକଥନରୁ ଯେଉଁ ନୃତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ତାହା ହିଁ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ। ଗବେଷକଙ୍କ ମତାନୁସାରେ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ଡାଲଖାଇ ଓ କରମ୍‌ସାନୀ ହେଉଛି ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟର ନୃତ୍ୟ। ସମୟକ୍ରମେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କର କୃଷି ସହିତ ପରିଚୟ ହେଲା ଏବଂ ଏହାପରେ ସେମାନେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବର୍ଗର ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କଲେ। ଏହି ସମ୍ପର୍କରୁ ଆଦିବାସୀ ସଂସ୍କୃତି ସର୍ବସାଧାରଣ ରେ ଗୃହୀତ ହୋଇ ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମେ ଅନୁକରଣ

ହୋଇ ଲୋକସଂସ୍କୃତିରେ ପରିଗଣିତ ହେଲା । ଏହି ଲୋକସଂସ୍କୃତିରୁ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟର ସୃଷ୍ଟି । ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଅନୁନ୍ନତ ବର୍ଗର ଲୋକେ ନିଜ ସଂସ୍କୃତି ସହିତ ନିଜର ମୁଖ୍ୟ ଜୀବିକା କୃଷିକୁ ଯୋଡ଼ି ସେଥିରୁ ସେମାନେ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି ବିଭିନ୍ନ ପର୍ବପର୍ବାଣୀ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପର୍ବପର୍ବାଣୀରୁ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୃତ୍ୟ ପରମ୍ପରା । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ "ନୃତ୍ୟ" ପରେ ପରେ ବିଭିନ୍ନ ସମ୍ବଲପୁରୀ ଲୋକଗୀତକୁ ନୃତ୍ୟ ରୂପରେ ସଜାଇ ବିଭିନ୍ନ ଲୋକନୃତ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ମନେହୁଏ । ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଆଦିବାସୀ ଆଦିମ କାଳରୁ ନିଜର ଭାବକୁ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ ମାଧମରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲେ । କାଳକ୍ରମେ ସମୟାନୁସାରେ ରୁଚି ଅନୁଯାୟୀ ଓ ଯୁଗଅନୁଯାୟୀ ନୃତ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗୀକରଣ ହେଲା ଯଥା ଆଦିବାସୀ ନୃତ୍ୟ, ଲୋକନୃତ୍ୟ ଓ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ନୃତ୍ୟ । ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ଗୀତ ଓ ନୃତ୍ୟ ପରମ୍ପରାକ୍ରମେ ଅନୁସୃତ ହୋଇଆସିଛି ତାହା ହିଁ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ।

ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟର ବିକାଶଧାରା

ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ସମୟକ୍ରମେ ନୃତ୍ୟ ଆଦିବାସୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟରୁ ଲୋକ ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ଏବଂ ଲୋକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରୁ ବିକଶିତ ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ଉନ୍ନତି ହୋଇଛି । ଧିରେ ଧିରେ କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ, ଧାର୍ମିକ ଓ ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ, ଅବସର ବିନୋଦନ ତଥା ମନୋରଞ୍ଜନ ପାଇଁ ଏବଂ ଶେଷରେ ନିଜର ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ ପାଇଁ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରାଗଲା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ କରାଯାଉଛି ।

୧. ଧାର୍ମିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ : କେତେକ ଦାର୍ଶନିକଙ୍କ ମତରେ "ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାର ଏକ ଆଧାତ୍ମିକ ମାର୍ଗ ହେଉଛି ନୃତ୍ୟ" । ଏହି କାରଣରୁ ବହୁ ପୁରାତନ ସମୟରୁ ସମାଜରେ ନୃତ୍ୟ ଧର୍ମ ଆଚରଣର ଏକ ଅଙ୍ଗ ରୂପେ ପରିଗଣିତ ହେଉଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିଭିନ୍ନ ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କ ମଧରେ ଦେବାଦେବୀଙ୍କର ଉପାସନା ପାଇଁ ନୃତ୍ୟ କରାଯାଉଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ଉପାସନା ସହିତ ନୃତ୍ୟ ବୈଦିକ ଯୁଗରୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଏହି ନୃତ୍ୟଗୁଡ଼ିକରେ ଲୋକ ସମାଜର ଧର୍ମ, ବିଶ୍ୱାସ ଓ ରୀତିନୀତିକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରିଥାଏ । ଏହି ସବୁ ନୃତ୍ୟ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ପ୍ରଚଳିତ ହୋଇ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଲୋକନୃତ୍ୟରେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଞ୍ଚରେ ପରିବେଷଣ କରାଯାଉଛି । ଏହି ନୃତ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ହେଲା- ଦେବୀ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ସହ ଜଡ଼ିତ ଡାଲଖାଇ ନୃତ୍ୟ, କରମସାନୀ ଦେବୀଙ୍କୁ ନେଇ କରମା ନୃତ୍ୟ, ଶିବ ଓ ପାର୍ବତୀ ସହ ଜଡ଼ିତ ଦଣ୍ଡ ନୃତ୍ୟ, ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମ ସହ ଜଡ଼ିତ ସଂଚାର ସଂପ୍ରଦା ଓ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ନୃତ୍ୟ ପରମ୍ପରା । ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସମ୍ପର୍କିତ ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ଯଥା- ଶୀତଳଷଷ୍ଠୀ, ଝୁଲେନ୍ ଯାତ୍ରା, ବଏଲ୍ ଯାତ୍ରା, ଛତର ଯାତ୍ରା, ଧନୁଯାତ୍ରା, କଲାସୀ ଯାତ୍ରା, ରଥଯାତ୍ରା, ହୋଲି, ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଗୁଡ଼ିକରେ ବିଭିନ୍ନ ଧରଣର ସମ୍ବଲପୁରୀ ଲୋକନୃତ୍ୟର ଆୟୋଜନ କରାଗଲା,

୨. ସାମାଜିକ ବା ଆନୁଷ୍ଠାନିକ : ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିବାହ ପରି ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ନଚନିଆଁ, ଗଉରବାଡ଼ି, ବଜନିଆଁ ଆଦି ଲୋକନୃତ୍ୟ ଖୁବ୍ ଲୋକପ୍ରିୟ । ବରଯାତ୍ରୀ ପରିବାରର ଲୋକେ ଦୁଇଜଣ ନଚନିଆଁ କୁ ନିୟୋଜନ କରିଥାନ୍ତି । ଜଣକୁ ଶ୍ରୀ ଗାୟକ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କୁ ଡାହାଣ ପାଲିଆ କୁହାଯାଇଥାଏ । ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ପୋଷାକ ପରିଧାନ କରି ବରକନ୍ୟା ଉଭୟ କୁଳକୁ ଲଗାଇ ନଚନିଆଁ ସ୍ୱରରେ ଗୀତ ଗାଇ ଆକର୍ଷଣୀୟ ନୃତ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରିଥାନ୍ତି । ଗଉଡ଼ ଜାତିର ବିବାହ ସମୟରେ ବରକନ୍ୟା ଉଭୟ କୁଳରୁ ନୃତ୍ୟଗୀତ ର ପ୍ରତଯୋଗିତା ହୋଇଥାଏ ଏହାକୁ ଗଉରବାଡ଼ି ନାଚ କୁହାଯାଇଥାଏ । କନ୍ୟା ଗାଁକୁ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ପୁରୁଷ ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପୀମାନେ ବାଡ଼ି ବଜାଇ ବଜାଇ ନୃତ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଥାନ୍ତେ । ତାକୁ ପାଛୋଟି ଆଣି ତାଙ୍କର ଉତ୍ତର ଦେବା ପାଇଁ କନ୍ୟା ଘର ତରଫରୁ ମଧ ସେହିପରି ନୃତ୍ୟର ଆୟୋଜନ ହୋଇଥାଏ । ଏହିପରି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିଭିନ୍ନ ଜାତିର ବିବାହ ସମୟରେ ନଚନିଆଁ, ଦୁଲାବିହା, ଗଉରବାଡ଼ି, ବଜନିଆଁ ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ବଲପୁରୀ ଲୋକନୃତ୍ୟ କରାଗଲା ।

୩. ଅବସର ବିନୋଦନ : ଅବସର ବିନୋଦନ ନିମିତ୍ତି କେତେକ ଲୋକନୃତ୍ୟ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଥାଏ । ସେ ମଧରୁ ଢ଼ାପ, ଘୁମୁରା ଓ ଚାଙ୍ଗୁ ଅନ୍ୟତମ । ଦିନସାରା ପରିଶ୍ରମ କରିବା ପରେ ନିଜର କ୍ଳାନ୍ତିକୁ ଦୂର

କରିବା ପାଇଁ ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ ଯୁବକ ଯୁବତୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କଳାହାଣ୍ଡି ଓ ବଲାଙ୍ଗୀର କେତେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ଢ଼ାପ ନୃତ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ସେମାନଙ୍କ ଗୀତରେ ଥାଏ ଜୀବନ, ଯୌବନ, ପ୍ରେମ ଓ ପ୍ରଣୟର ଚର୍ଚ୍ଚା । ଏହାଛଡ଼ା ଭୂୟାଁ ସମାଜର ଚାଙ୍ଗୁ ନୃତ୍ୟ ମଧ କର୍ମକ୍ଳାନ୍ତି ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ନୃତ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ଏହାଛଡ଼ା କଳାହାଣ୍ଡି ଅଞ୍ଚଳର ଘୁମୁରା ନୃତ୍ୟ ମଧ ଏହି ସମ୍ବଲପୁରୀ ଲୋକନୃତ୍ୟ ବିଭାଗର ।

୪. ମନୋରଞ୍ଜନ : ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ମଧରୁ ଡଣାରି ବା ଡଣାନାଚ,ବାଣିବୁତଲ ନୃତ୍ୟ ମନୋରଞ୍ଜନ ଧର୍ମୀ ଲୋକନୃତ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ପୁଷ୍ପୁନି ପର୍ବସମୟରେ ଡଣାରି ନୃତ୍ୟ କରି ନୃତ୍ୟ ଶିଳ୍ପୀମାନେ ଛେରଛେରା ମାଗିଥାନ୍ତି । ଏହି ସମୟରେ ଡଣା ବା ବାଡ଼ି ପିଟି ପିଟି କିନ୍ଦିରି କିନ୍ଦିରି ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ନୃତ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଏକ ମନୋରଞ୍ଜନ ଧର୍ମୀ ନୃତ୍ୟ ହେଲା ବାଣିବୁତଲ ଯାହାକୁ ଲୋକ ଭାଷାରେ ଅନେକ ରାସ ବା ଡଣ୍ ନୃତ୍ୟ କହିଥାନ୍ତି । ଏହି ନୃତ୍ୟରେ ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ଧରଣର ମନୋରଞ୍ଜନ ଧର୍ମୀ ନୃତ୍ୟ ପରିବେଷଣ ହୋଇଥାଏ । ଯାହା ଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ ରାତିସାରା ବିମୋହିତ କରିଥାଏ ।

୫. ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ ପାଇଁ: ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁରୁଷ ମିଶି ଘୁଡ୍‌କା ବଜାଇ ବୁଲିବୁଲି ନୃତ୍ୟ କରି ଭିକ୍ଷା ମାଗି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରିଥାନ୍ତି । ପୁରୁଷ ଘୁଡ୍‌କା ବଜାଇଲା ବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀ ମାନେ ନୃତ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି ।

ସମୟସ୍ରୋତରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ମୁଖ୍ୟ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ଭାବରେ ଡାଲଖାଇକୁ ନିଆଯାଇଅଛି । ଡାଲଖାଇ ଯଦିଓ ଏକ ଧର୍ମୀୟଭାବନାର ସ୍ୱରୂପ ତଥାପି ଡାଲଖାଇ ଓଷା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପର୍ବପର୍ବାଣୀରେ ମଧ ପରିବେଷିତ ହୋଇ ଲୋକନୃତ୍ୟର ମାନ୍ୟତା ପାଇଛି ଯାହା ପଛରେ ମଞ୍ଚରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ଡାଲଖାଇ ନୃତ୍ୟରେ ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଲା ଯେ ଏହି ନୃତ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱରର ଓ ଭିନ୍ନ ସ୍ୱାଦର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲୋକଗୀତ ଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି ଯଥା-ରସରକେଲୀ, ମାଏଲାଜଡ଼, ଜାଇଫୁଲ, ଚପକରାଟି,ଜାମୁଡାଲି, ଜହ୍ନିଫୁଲ ଇତ୍ୟାଦି । ସମୟ ଅନୁସାରେ ଏହି ଗୀତଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱରରେ ମଧ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ନୃତ୍ୟ ସଂଯୋଜନା କରାଯାଇଛି । ତେଣୁ ଏଠାରେ କୁହାଯାଇପାରେ ଲୋକନୃତ୍ୟର ବିକଷିତ ରୂପ ହେଉଛି ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ।

ଯୁଗ ଅନୁସାରେ ଉଚ୍ଚଜାତିର ଲୋକମାନେ ଯେଉଁ ଲୋକକଳା ଓ ଲୋକକଳାକାରଙ୍କୁ ହୀନଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖୁଥିଲେ ପରେ ସେମାନେ ଏହାଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ଲୋକନୃତ୍ୟକୁ ମଞ୍ଚର ମାନ୍ୟତା ଦେବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିଛନ୍ତି । ଯେପରି ବଜନିଆମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଢ଼ୋଲ ନିଶାନକୁ କେବଳ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ବଜାଯାଉଥିଲା ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଉଚ୍ଚ ବର୍ଗର ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଚରେ ଓ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟରେ ବଜାଯାଉଛି । ସେହିପରି ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ଡାଲଖାଇକୁ ଅଶ୍ଳିଳ ନୃତ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ଏହାର ବାରଣ କରାଯାଉଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଭିନ୍ନ ଉଚ୍ଚ ଜାତିର ପୁଅ ଝିଅମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିବେଷଣ କରାଯାଉଛି । ଶିକ୍ଷାର ବିକାଶ ସହିତ ମଣିଷର ଚିନ୍ତାଧାରା ରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଛି । ଏହି ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟର ପରିବେଷଣ ଦ୍ୱାରା ଆମ ସଂସ୍କୃତିର ବିକାଶ ଓ ପରିଚୟ ଦେବା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିଛି । ସମ୍ବଲପୁରରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ରାଜଧାନୀ ଦିଲ୍ଲୀରେ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟର ଚାହିଦା ବଢ଼ିଛି । ସମଗ୍ର ଭାରତ ବର୍ଷରେ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ନିଜର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିଛି । ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ମାଷ୍ଟର ଡିଗ୍ରୀରେ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ସଂସ୍କୃତି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ବିକାଶ ପାଇଁ ସ୍କୋଲାରସିପ୍, ଫେଲୋସିପ୍ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କ ଆର୍ôଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଉଛି । ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ଉତ୍ସବ ମହୋତ୍ସବମାନଙ୍କରେ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟର ସ୍ଥାନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ ହୋଇପଡ଼ିଛି ।ସମଗ୍ର ଭାରତ ବର୍ଷର ବର୍ତ୍ତମାନ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟର ଏପରି ବିକାଶ ସାଧିତ ହୋଇଛି ଯାହାକି ନିମ୍ନଗାମୀ ହେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ ।

ଅବଦାନ: ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟକୁ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରୁ ଆଣି ମଞ୍ଚରେ ପରିବେଷଣ କରି ଏହାର ବିକାଶ ଓ ଲୋକପ୍ରିୟ କରିବା ରେ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ଧନ୍ୟବାଦ ପାତ୍ର

ହେଉଛନ୍ତି ବୟୋଜ୍ୟେଷ୍ଠ କଳାକାର ସ୍ୱର୍ଗତ ଗୁରୁ ଶ୍ରୀ ମୁରାରୀ ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର ଓ ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପୀ ଗୁରୁବାରୀ ମିର୍ଦ୍ଧା ଓ ସାଥି କଳାକାର । ପରେ ପରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟର ବିକାଶ ଓ ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର ହୋଇ ଲୋକପ୍ରିୟ ଲୋକନୃତ୍ୟର ମାନ୍ୟତା ପାଇଛି ସେମାନେ ହେଲେ ସମ୍ବଲପୁର ର ରାହାଶ ବିହାରି ମିଶ୍ର,ଚଳଚିତ୍ର ତାରକା ଶ୍ରୀ ଦେବୁ ବୋଷ, ଗୁରୁ ଶ୍ରୀ ରଞ୍ଜିତ ନାଗ, ରାମନାରାୟଣ ବାବୁ । ଗୁରୁ ଗଙ୍ଗାଧର ଦାଶ, ଗୁରୁ ରଞ୍ଜନ କୁମାର ସାହୁ, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବାଗ, ଦୁର୍ଗା ପ୍ରସାଦ ଦାଶ, ଦୀପାଲି ଚୌଧୁରି, ମୋହିତ୍ କୁମାର ସ୍ୱାଇଁ, ବଲାଙ୍ଗିର ର ଗୁରୁ ଘାଶିରାମ ମିଶ୍ର, ନଟବର ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ, ଶଙ୍କର ବେହେରା କଳାହାଣ୍ଡି ର ଜୟନ୍ତ ବେହେରା, ସୋନପୁର୍ ର ଶ୍ରୀ ଗଦାଧର ବାରିକ୍, ଚୌଧୁରି ବିଭାର ବରଗଡ ର ଗୁରୁ ହରେକୃଷ୍ଣ ପୂଜାରୀ, ବେଟିଖାଇ ବରିହା, ଜାନକି ବରିହା, ବୃନ୍ଦାବତି ବରିହା, ଶଙ୍କର ପଟ୍ଟନାୟକ,ଗୋପାଲଦାସ,ଗାନ୍ଧୀବାରିକ୍,ସୁରେନ୍ଦ୍ରସାହୁ,ଯୁଗଲ କିଶୋର ମହାନ୍ତ. ସ୍ୱର୍ଗତ ଗୁରୁ ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଢ଼ି ଇତ୍ୟାଦି ଆହୁରି ଅନେକ । ବାଦ୍ୟକାର, ଗୀତିକାର ଓ କଣ୍ଠଶିଳ୍ପୀ- ଡ.ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଧର, ଡ. ଦ୍ୱାରିକାନାଥ ନାୟକ,ଡ.ଦିଲୀପ୍ ପାଢ଼ୀ, ଭଗବାନ ସାହୁ, ଘାସିରାମ ମିଶ୍ର, ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପଣ୍ଡା, ଭୀମସେନ ସାହୁ, ପ୍ରଭୁଦତ୍ତ ପ୍ରଧାନ, ଫକୀର ପଟ୍ଟନାୟକ, ଜିତେନ୍ଦ୍ର ହରିପାଲ, ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ଛତର ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ଅବଦାନ ଅତୁଳନୀୟ । ଅନେକଙ୍କ ନାମ ଦେଇ ନ ପାରିବାରୁ କ୍ଷମା ଚାହୁଁଛି ।

କ୍ଷେତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ ରୁ ପାଇଥିବା କେତେକ ତଥ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଜରୁରି ମନେକରେ ଯଥା ;-

ପ୍ରଥମ କରି ସ୍ୱର୍ଗତ ଗୁରୁ ଶ୍ରୀ ମୁରାରୀ ମିଶ୍ର ତା. ୦୩ ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୯୫୮ ମସିହାରେ ଓଡିଶା ସଙ୍ଗୀତ ନାଟକ ଏକାଡେମୀ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବଲପୁର ରେ ଆୟୋଜିତ ଚତୁର୍ଥ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବରେ, ପ୍ରଥମ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନାଟକ ଗୌନ୍ତିଆ ବାବୁ ରେ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ପରିବାରର ଝିଅମାନଙ୍କୁ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ଶିଖାଇ ପରିବେଷଣ କରାଇଥିଲେ । ଯାହା ଓଡିଶୀ ନୃତ୍ୟର ବିକାଶଧାରାର ସମକକ୍ଷ କହିଲେ ଚଳିବ କାରଣ ୧୯୫୪ ମସିହା ରେ DELHI ରେ INDIA YOUTH FESTIVAL ରେ ଗୁରୁ ଦେବ ପ୍ରସାଦ ଦାସ, ପ୍ରିୟମ୍ବଦା ମହାନ୍ତି ଙ୍କୁ ନେଇ ପ୍ରଥମେ ଓଡିଶୀ ନୃତ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରିଥିଲେ । ତା ପରେ ୧୯୬୮ ମସିହାରେ ଦିଲ୍ଲୀ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଦିବସରେ ଗଣତୁରୁମ୍, ଅତାବୀରାର ଗୌନ୍ତିଆ (ଡୋଲାମଣି ଗୌନ୍ତିଆ) ଓ ନରେନ୍ଦ୍ର ମହାରଣାଙ୍କ ନେତୃତ୍ତ୍ୱରେ ମୁରାରୀ ମିଶ୍ରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କ୍ରମେ ଏବଂ ୰ ପଦ୍ମଶ୍ରୀ କୃତାର୍ଥ ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ମତାମତ ନେଇ ପୋଢବାଡି ଗ୍ରାମର ଗୁରୁବାରି ମିର୍ଦ୍ଧା, କଲଦାର ସୁନା (ଢୁଲିଆ), ଉର୍କୁଲୁ ଭରାସାଗର ଓ ସାଥି କଳାକାର ମାନେ ରାଜ୍ୟ ବାହାରେ ପ୍ରଥମ କରି ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରିଥିଲେ । ୧୯୬୯ ମସିହା ରେ ଗୁରୁ ରଞ୍ଜିତ ନାଗ୍ ଏମାନଙ୍କଠାରୁ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରି ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ପରିବାରର ପୁଅ ଝିଅ ମାନଙ୍କୁ ନୃତ୍ୟ ଶିଖାଇ କଟକ ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପରିବେଷଣ କରି ଖୁବ୍ ଲୋକପ୍ରିୟତା ହାସଲ କଲେ । ୧୯୮୫ - ନଭେମ୍ବର ୫ ରେ Eastern Zonal Cultural Centre, (Ministry of Culture, Govt of India) ର ଶୁଭଉଦଘାଟନ ଦିବସ ରେ କୋଲକାତାର, ଶାନ୍ତି ନିକେତନଠାରେ ତତ୍କାଳୀନ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱର୍ଗତ ରାଜିବ ଗାନ୍ଧୀ ଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରିଥିଲେ । ୧୯୮୬ ରେ Apna Utsav- ଦିଲ୍ଲୀ ରେ ତଥା ୧୯୮୭ ର ରୁଷିଆ ରେ ଆୟୋଜିତ Bharat Utsav ରେ ଓ ୧୯୯୩ ରେ ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ ରେ ଗୁରୁ ଶ୍ରୀ ମୁରାରୀ ମିଶ୍ରଙ୍କ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ତଥା ଗୁରୁ ରଞ୍ଜିତ ନାଗଙ୍କ ନୃତ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ରେ କଳାକାର ମାନେ ଦେଶ ବାହାରେ ପ୍ରଥମ କରି ସମ୍ବଲପୁରୀ ନୃତ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରି ସମ୍ବଲପୁରି ନୃତ୍ୟ ପାଇଁ ଇତିହାସ ରଚିଥିଲେ ।

ଏହାଛଡ଼ା ସମ୍ବଲପୁରି ନୃତ୍ୟର ପ୍ରଚାର ଓ ପ୍ରସାର ରେ ୧୯୫୭ ମସିହା ରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବଲାଙ୍ଗିର ର କୋଶଲ କଳା ମଣ୍ଡଳ,୧୯୭୫ ରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବରଗଡ ର ଝୁମକୁଝୁମା,୧୯୭୭ ରେ ଫୁଲଗଜରା, ପରେ ପରେ ଢୋଲମୁହୁରୀ, ବଉଲଝୁପା, ୧୯୭୯ ରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସମ୍ବଲପୁର ର ଜବାନ୍ କ୍ଲବ,ଏହାପରେ ସମ୍ବଲପୁରି ଲୋକନୃତ୍ୟ ସଂସ୍ଥା, ଉଜିଆ, ଲହରି, କହର, ରଙ୍ଗ ଫରୁଆ, ବଜନିଆ, କଳା ଓ କଳାକାର ଇତ୍ୟାଦି ଅନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କର ଅବଦାନକୁ ଭୁଲିହେବ ନାହିଁ ।

ଲହରି ଡେନ୍ସ ଏକାଡ଼େମୀ, ସମ୍ବଲପୁର

ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁରର ରାମାୟଣୀ ଗଞ୍ଜପା : ତାସ୍ ଖେଳର ପ୍ରାଚୀନ ପରମ୍ପରା

ଡ. ସଦାନନ୍ଦ ଅଗ୍ରୱାଲ,ଡି.ଲିଟ୍

ଓଡ଼ିଶାର ଇତିହାସ, ସଂସ୍କୃତି ଏବଂ କଳାଜଗତକୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁରର ଅବଦାନ ଅତୀବ ମହନୀୟ। ଏହି ଅଞ୍ଚଳର ବୟନ କଳା ସଂପ୍ରତି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ସ୍ୱୀକୃତି ଲାଭ କରିପାରିଅଛି। ପରିତାପର ବିଷୟ ଯେ, ଏଠାକାର ପ୍ରାଚୀନ ପାରମ୍ପରିକ ଚିତ୍ରକଳାର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ୟ ଏବଂ ଉତ୍କର୍ଷ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୋକଲୋଚନର ଅନ୍ତରାଳେ ରହିଯାଇଛି। ଓଡ଼ିଶାର ଚିତ୍ରକଳାରେ ମଧ୍ୟଯୁଗରୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ତିନୋଟି ଧାରା ଯଥା: ପୁରୀ, ଗଞ୍ଜାମ ଏବଂ ଚମ୍ପାମାଳ ଶୈଳୀ ରୂପେ ବିକଶିତ ହୋଇଥିବା କଳାସମୀକ୍ଷକ ମାନେ ମତ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି। ପୁରୀ ଏବଂ ଗଞ୍ଜାମ ଶୈଳୀ ମଧ୍ୟରେ ବିଶେଷ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନଥିଲା ମାତ୍ର ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁରକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଚମ୍ପାମାଳ ଶୈଳୀର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ୟ ରହିଥିଲା। ଡ. ସୀତାକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର କହନ୍ତି :

The first two Schools resembled each other aesthetically and even the matically. The Champamal School was somewhat different aesthetically and art historians speak of its resemblance of Indonesian Art. One does not, however, know the precise channel through which Orissa has travelled to Indonesia (notably Java) in those days.

(The Rainbow of Rhythms, P.149-50)

ଏହି ଅଞ୍ଚଳର ଚିତ୍ରକରମାନେ 'ମହାରଣା' ସଂଜ୍ଞାଧାରୀ। ରଥଯାତ୍ରା ପୂର୍ବରୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଚିତ୍ର କରିବା, ମନ୍ଦିର କାନ୍ଥରେ ପୌରାଣିକ ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଭିତ୍ତିଚିତ୍ର ଅଙ୍କନ, ଭାଦ୍ରବ ଅମାବାସ୍ୟା ଉପଲକ୍ଷେ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ କାଠର କଣ୍ଢେଇ ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ଗଞ୍ଜପା କାର୍ଡ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଏମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଜୀବିକା ଥିଲା।

ତାସ୍, ଚେସ୍ ଏବଂ କଉଡ଼ି ଖେଳଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଗଞ୍ଜପା ଖେଳ ଅଧିକ ଆମୋଦ ଦାୟକ। ଗୋଟିଏ ଖେଳ ଶେଷ ହେବା ପାଇଁ ବହୁ ସମୟ ନେଇଥାଏ। ଓଡ଼ିଶାର ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର, ପୁରୀ ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣାଞ୍ଚଳରେ ତିନି ପ୍ରକାର ଗଞ୍ଜପା ଖେଳ ପ୍ରଚଳିତ ଥିବାର ପ୍ରମାଣ ରହିଛି। ଏହା ମଧ୍ୟରୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁରର ରାମାୟଣୀ ଗଞ୍ଜପାର ଖେଳପଦ୍ଧତି ଭିନ୍ନ ଏବଂ କଳାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଧିକ ସମୃଦ୍ଧ।

ସୋନପୁର ଗଞ୍ଜପା ରାମାୟଣୀ ଗଞ୍ଜପା ନାମରେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ, କାରଣ ଏହି ଖେଳ ରାମ-ରାବଣ ଯୁଦ୍ଧର ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଉପରେ ଆଧାରିତ। କେତେ ଅଞ୍ଚଳର ଗଞ୍ଜପା ୯୬ଚକି ତଥା ୧୨୦ ଚକି ବିଶିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ସମୟରେ ସୋନପୁର ଗଞ୍ଜପାରେ ୧୪୪ ଚକି ରହିଥାଏ। ଗୋଟିଏ ସେଟ୍ ଗଞ୍ଜପାକୁ 'କଠା' କୁହାଯାଇଥାଏ। ଏହାର ଆକୃତି ଗୋଲାକାର ଏବଂ ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚକିର ବ୍ୟାସ ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ଇଞ୍ଚ। ଗୋଟିଏ କଠା ବାରଗୋଟି ଘରରେ ବିଭକ୍ତ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରରେ ୧୨ଟି ଚକି ରହିଥାଏ। ରାମଙ୍କ ଦଳରେ ଛଅଘର ଏବଂ ରାବଣଙ୍କ ଦଳରେ ମଧ ଛଅଘର। ସେମାନଙ୍କ ନାମ ଏବଂ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା।

ରାମଙ୍କ ସୈନ୍ୟବଳ

ନାମ	ରାମ	ଲକ୍ଷ୍ମଣ	ମାଙ୍କଡ	ଭଲ୍ଲୁକ	ପର୍ବତ	ଢ଼ାଲ
ରଙ୍ଗ	ଲାଲ	ଗାଢ଼ ହଳଦିଆ	ଧୂସର	ଧଳା	ଘନନୀଳ	ସବୁଜ
ସଂକେତ	ତୀର	ତୂଣୀର	ମାଙ୍କଡ଼	ଭଲ୍ଲୁକ	ପର୍ବତ	ଢ଼ାଲ ଓ ତରବାରୀ

ରାବଣର ସୈନ୍ୟବଳ

ନାମ	ରାବଣ	କୁନ୍ତ	ଫାଶ	କଟାର	ବର୍ଚ୍ଛା	ତରବାରୀ
ରଙ୍ଗ	ଘନଲାଲ	ଖଇରିଆ	କଳା	ଗୋଲାପୀ	ନୀଳ	ଇଷତ୍ ହଳଦିଆ
ସଂକେତ	ଗଦା	କୁନ୍ତ	ଫାଶ	କଟାର	ବର୍ଚ୍ଛା	ତରବାରି

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦଳରେ ରାଜା ଏବଂ ମନ୍ତ୍ରୀ ଚକି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । ଏହା ତଳକୁ ଟିକା (ଏକ) ଠାରୁ ଦଶମ ନମ୍ବର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚକି ରହିଥାଏ । ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ, ରାମଙ୍କ ଛଅଟି ଦଳରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ପରେ ଟିକା ଚକି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ଗ୍ରହଣ କରି ଦଶମ ଚକି ସର୍ବନିମ୍ନ କାର୍ଡ ଭାବେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର ରାବଣର ଛଅଟି ଦଳରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ପରେ ଦଶମ ଚକି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଏବଂ ଟିକା ସର୍ବନିମ୍ନ କାର୍ଡ ହୋଇଥାଏ । ରାମାୟଣୀ ଗଞ୍ଜପାରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଖେଳର ପ୍ରଚଳନ ରହିଅଛି । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ 'ହାମରଙ୍ଗ' ଖେଳ ଅତୀବ ଲୋକପ୍ରିୟ । ଏହାକୁ ଚାରିଜଣ ଖେଳିଥାନ୍ତି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖେଳାଳି ପରସ୍ପରର ବିରୋଧୀ, ଏହା ବ୍ୟତୀତ 'ଏକ ରଙ୍ଗ', 'ଚଉରଙ୍ଗ' ନାମରେ ମଧ ଗଞ୍ଜପା ଖେଳ ରହିଛି । ଏହି ଖେଳ ପଦ୍ଧତି ଅତୀବ ଜଟିଳ । ଅଭିଜ୍ଞ ଖେଳାଳିଙ୍କ ଖେଳକୁ ଗଭୀର ଭାବରେ ଅନେକ ଦିନ ଧରି ଅନୁଧାନ ନକଲେ ଖେଳର ନିୟମାବଳୀ ଜାଣିବା ଏକ ଦୁରୂହ ବ୍ୟାପାର ।

ଗଞ୍ଜପା କାର୍ଡର ନିର୍ମାଣ ପଦ୍ଧତି ମଧ ଅତ୍ୟଧିକ କଷ୍ଟସାଧ । ପ୍ରଥମେ ଦୁଇପ୍ରସ୍ତ କପଡ଼ାକୁ ତିନି ଇଞ୍ଚ ଚଉଡ଼ାରେ କଟାଯାଇ ତେନ୍ତୁଳି ମଂଜିରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକପ୍ରକାର ଅଠାର ପ୍ରଲେପ ଦିଆଯାଏ । ଗେଙ୍ଗୁଟି ପଥରଗୁଣ୍ଡକୁ ତେନ୍ତୁଳି ଅଠାରେ ମିଶାଇ ଉକ୍ତ କପଡ଼ାରେ ପୁଣି ମଣ୍ଡ ଦିଆଯାଏ । ଏହା ଶୁଖି ଟାଣ ହୋଇଗଲେ ପଥରରେ ଘସି ଘସି ଚିକ୍କଣ କରାଯାଏ । ଏହାପରେ ଠାସ ଦ୍ୱାରା ଗୋଲାକାର ଚକିମାନ କଟାଯାଇ, ଚକି ଗୁଡ଼ିକୁ ପୁନର୍ବାର ପଥରରେ ଘସିମାଜି ଆହୁରି ମସୃଣ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ଚକି ଗୁଡ଼ିକରେ ଶିଳ୍ପୀ ପ୍ରଥମେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ରଙ୍ଗ ବୋଳିଥାଏ । କାରଣ ବାରଟି ଦଳ ପାଇଁ ବାରଟି ରଙ୍ଗ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚକି ଉପରେ ନିୟମାନୁଯାୟୀ ସଂକେତମାନ ଏକ ସୂକ୍ଷ୍ମତୂଳୀରେ ଅଙ୍କନ କରାଯାଏ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ନେଉଳ ମୂଷାର ବାଳରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକପ୍ରକାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତୂଳୀ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଚିତ୍ରକାମ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଡର ପଶ୍ଚାତ ଭାଗରେ ଲାଲ ରଙ୍ଗ ବୋଳି ତା'ଉପରେ କିଆପତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଲାଖର ପ୍ରଲେପ ଦିଆଯାଏ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଗଞ୍ଜପା ଚକିର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହେବା ସହ ଅଧିକ ଶକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ସୋନପୁର ଅଞ୍ଚଳରେ ପୂର୍ବେ ଆହୁରି ଅନେକ ପ୍ରକାର ଗଞ୍ଜପା ତିଆରି ହେଉଥିବାର ସଂପ୍ରତି ଜଣାପଡ଼ିଛି । ସୋନପୁର ଗଞ୍ଜପା ଶିଳ୍ପୀ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ମହାରଣା 'ପୁତୁଳାବନ୍ଦୀ' 'ବାଇସାଇକିଲ' ଗଞ୍ଜପା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି । ଏତାଦୃଶ ଗଞ୍ଜପା ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଆଜି ଅଜ୍ଞାତ ଅଗୋଚର ହୋଇ ରହିଥିଲା । ମାତ୍ର ପୁତୁଳାବନ୍ଦୀ ଗଞ୍ଜପା ଲଣ୍ଡନର ଏକ ମ୍ୟୁଜିୟମରେ ଆଜି ମଧ ସଂରକ୍ଷିତ । ତା'ର କାଠଖୋଳ ଦେହରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର ଅଞ୍ଚଳର ଚମ୍ପାମାଳ ଗ୍ରାମର ଶିଳ୍ପୀ ସ୍ୱର୍ଗତ ମକୁନ୍ଦ ମହାରଣାଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲିଖିତ । ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ, ଅଧୁନାତନ ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୀରମହାରାଜପୁର ନିକଟସ୍ଥ ଚମ୍ପାମାଳ ଗ୍ରାମ ହିଁ ଗଞ୍ଜପା କାର୍ଡ ପ୍ରସ୍ତୁତିର ଆଦିପୀଠ । ଏଠାକାର ମହାରଣା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ହିଁ ନିମନା ଏବଂ ସୋନପୁରର ମହାରଣା ମାନଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରିଥିବାର ଶୁଣାଯାଏ ।

ସାଧାରଣ ଗଞ୍ଜପାରେ ଟିକା (ଏକ) ଠାରୁ ଦଶମ ଚକି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରାଦି ସଂକେତ ଅଙ୍କିତ ହୋଇଥାଏ, ମାତ୍ର ପୁତୁଳାବନ୍ଦୀ ଗଞ୍ଜପାରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମୂର୍ତ୍ତି ସେସବୁକୁ ଧାରଣ କରିଥାନ୍ତି । ଏଣୁ ଏହାର ଆକାର ବଡ଼ ହେବା ସହ ପ୍ରସ୍ତୁତି ପ୍ରଣାଳୀ ଅଧିକ ଶ୍ରମ, ସମୟ ଏବଂ ବ୍ୟୟସାପେକ୍ଷ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଗଞ୍ଜପାଠାରୁ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ହୋଇ ରାଜା ଜମିଦାରଙ୍କ ମଧରେ ଏହାର ପ୍ରଚଳନ ସୀମିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ସେହି କାଳରେ ସାଇକଲର ଉଦ୍ଭାବନ ସାଧାରଣ

ଜନତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ବିସ୍ମୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ଶୁଣାଯାଏ ଯେ, କୌଣସି ଏକ ଗାଁକୁ ବାଇସାଇକଲଟିଏ ଆସିଲେ ଆଖପାଖ ଗାଁରୁ ଲୋକମାନେ ମଧ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଧାଇଁ ଆସୁଥିଲେ । ସମ୍ଭବତଃ ସେହି କାଳରେ ଏହା ଗଞ୍ଜପା ଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କୁ ମଧ ବହୁ ପରିମାଣରେ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିବ ଏବଂ ତାକୁ ଗଞ୍ଜପା ଦେହରେ ରୂପାୟିତ କରିବା ପାଇଁ ମନ ବଳାଇଥିବେ । ପୁତୁଲାବନ୍ଦୀ ସଦୃଶ ବାଇସାଇକଲ ଗଞ୍ଜପାର ପ୍ରଚଳନ ଖୁବ୍ ସୀମିତ ଥିଲା । ଖେଳର ନୀତିନିୟମ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ତିନି ପ୍ରକାରର ରାମାୟଣୀ ଗଞ୍ଜପା ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରଭେଦ ନଥିଲା । ମୂଳ ସଂକେତ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ରହିଥିଲା ।

ଆଜି ତାସ୍‌ଖେଳ ସର୍ବତ୍ର ଆଦୃତ । ଆମର ପ୍ରାଚୀନ ସମୃଦ୍ଧ ପରମ୍ପରାର ସ୍ମାରକୀ 'ଗଞ୍ଜପା ଖେଳ' ଆଉ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହେଉ ନାହିଁ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ଦିନେ ସୋନପୁର ଚୌହାନ ରାଜବଂଶର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା ଲାଭକରି ଏହି ଗଞ୍ଜପା ସଂସ୍କୃତି ଉତ୍କର୍ଷର ଚରମ ସୀମାରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଥିଲା । ସେହି କାଳରେ ଅବିଭକ୍ତ ବଲାଙ୍ଗୀର ଏବଂ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଏହା ଥିଲା ଏକ ଅତୀବ ଜନପ୍ରିୟ ଖେଳ । ମୋର ପିଲାଦିନେ ଆମ ଛୋଟଗାଁ ମେଣ୍ଡାଠାରେ ତିନି ଚାରିଦଳ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଗଞ୍ଜପା ଖେଳୁଥିବାର ମୁଁ ବରାବର ବସି ଦେଖୁଥିଲି । ଇତିମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ନିମନା ହାଇସ୍କୁଲର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ହୋତା ଏବଂ ବୀରମହାରାଜପୁର ସାମ୍ବାଦିକ ରବି ହୋତାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଚମ୍ପାମାଳ ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇଥିଲି । ଆମେ ବହୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ମଧ ସେଠାରେ ଗଞ୍ଜପା କାର୍ଡ ଏବଂ ପ୍ରାଚୀନ ପଟ୍ଟଚିତ୍ରର ଗୋଟିଏ ହେଲେ ନମୂନା ପାଇଲୁ ନାହିଁ । ସୋନପୁରର ଜ୍ଞାନନିଧି ମହାରଣା ଏବଂ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ମହାରଣା ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ପରମ୍ପରାକୁ କୌଣସି ମତେ ବଂଚାଇ ରଖିଥିବା ସୌଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ । 'ଗଞ୍ଜପା' ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବାରୁ ଅତି ଦୁଃଖର ସହ ଶିଳ୍ପୀ ସତ୍ୟନାରାୟଣ କହିଲେ- ଆଜ୍ଞା, ଗଞ୍ଜପା ଖେଳିବା ପାଇଁ ଏତେ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ଆଜି କିଏ ବା କିଣିବ ? କେବେ କେମିତି ମ୍ୟୁଜିୟମ ମାନଙ୍କରୁ ଅର୍ଡର ମିଳିଲେ ଆମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାଉ । ଏହାକୁ ନେଇ କୁଟୁମ୍ବ ପରିପୋଷଣ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ । ଏହି କାମକୁ ଛାଡ଼ିଦେବା ପାଇଁ ବହୁତ ଥର ଚେଷ୍ଟା କରିଛି, କିନ୍ତୁ ଆମ ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କ ଏକ ମହାନ ପରମ୍ପରାକୁ ଛାଡ଼ିପାରୁ ନାହୁଁ । ପିଲାମାନେ ମଧ ଶିଖୁଛନ୍ତି । ମୁମ୍ବାଇର କିଶୋର ଏନ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଦାସ୍ ପୁତୁଲାବନ୍ଦୀ ଏବଂ ସାଇକେଲ୍ ଗଞ୍ଜପାର ନମୂନା ଲଣ୍ଡନରୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ତା'ର ଫଟୋ ମୋ ପାଖକୁ ପଠାଇବାରୁ ଏତାଦୃଶ ଗଞ୍ଜପା ତିଆରି କରିଛି । ହେଲେ ଏସବୁ କିଏ କିଣିବ ? ଏହି ସମୟରେ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଝିଅ ମୋତେ ଅଶ୍ରୁଳ ନୟନରେ ଚାହିଁଥିଲେ । ସେମାନେ ଗଞ୍ଜପା ତିଆରି ପାଇଁ ଶିଳ୍ପୀକୁ ବହୁ କାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ହେଲେ ପାଉଛନ୍ତି କ'ଣ ? ପେଟରେ ଓଦାକନା ପକାଇ ସମୃଦ୍ଧ ପରମ୍ପରାକୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଥିବା ଶିଳ୍ପୀର ମର୍ମବେଦନା ବୁଝିବା ପାଇଁ ଆମର ସମୟ ଅଛି ତ ? ଯେଉଁମାନେ 'ହେରିଟେଜ' ସୁରକ୍ଷାର ମନମୁଗ୍ଧକର ଭାଷଣ ଦେଉଛନ୍ତି ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମନୋନିବେଶ କରିବେ ତ ?

ମେଣ୍ଡା, ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର

CULTURAL RENNAISSANCE IN WESTERN ODISHA

Dr Bhabani Dikshit

A pattern is being seen in the entire Kosal belt that was never witnessed ever before at least during our life time.

No fields of social and cultural domain are left out in this spree of new awakening and new shaping of our cultural glory.

A few years ago, nobody could have anticipated that such an era ever will descend in western Odisha. We are fortunate to see this upheaval and the new ethos spreading all around in our time.

In recent times, one finds a resurgent cultural renaissance sweeping across the entire Kosal region comprising of more than ten to fifteen districts in Odisha in an unprecedented scale.

Particularly, in the area of creativity and mostly in the field of Sambalpuri literary writings, there have been spontaneous upsurges. It is really eye opening for strangers who cannot fathom or gauge that such are happening right in front of them and that too in such a massive scale. From a distance, it may sound as exaggeration. But if you believe me it is real and true in its essence which was revealing even for a person like me until I perceived myself and sensed its intensity.

Sambalpuri literature (which some also call as Kosli literature for broader acceptance) has become an ocean or repository of newer writings. The trend is a positive signal for the Sambalpuri speaking region as a whole comprising of millions of people as it fulfills the aspirations their subtle feelings and intense sentiments arising out of their civilzational roots. Regular exhibitions of Sambalpuri/Kosli publications are being organized in important towns and tehsils for the benefits of readers and as a result, Sambalpuri Books are available at the doorsteps of the people. In the Book Fairs (Pustak Melas), Sambalpuri Books, Magazines and other publications are becoming quite popular day by day. Sambalpuri writers are growing and the readership numbers are also getting wider as well in the process.

In the area of Sambalpuri Drama/ Theater and One Act Plays, innumerable new books/ publications have been published on record and their enactments have taken place in the recent years mostly in rural areas. Nowadays, one finds regular performances of Sambalpuri Dramas (Nataks) in urban areas also extensively.

To cite one example, since 1997, a cultural organization 'Yuba Udayan' of Sambalpur is hosting a weekly Festival of Sambalpuri Nataks at Jharuapada, Sambalpur till date. I have

been an eye witness of these successful drama performances in past so many years. Artistes of so many hues and so many expressions belonging to far off regions of Kosal have enthralled the audiences while displaying their plays and simultaneously narrating variegated nuances of social and economic overtones representing wide ranging themes and psyches of : western Odisha people and also including the contemporary society. The reason: they speak your own language and it is easier to understand and finally you can assimilate so quickly. The dramas are becoming hits due to the touch of the Sambalpuri language in familiar style in the plays. The vibration I could feel in these Sambalpuri Nataks at Jharuapara among the audiences is unbelievable while I visited there to see many plays at night. It is like getting elevated to a realistic level while seeing these plays as most of them are based on contemporary issues of the society. The appeal of the ancient Sambalpuri folk language is soothing to the ear as it is nearer to one's heart and mind.

There have been publications on Ramayana and Mahabharata in Sambalpuri language. Late Dr Nilamadhaba Panigrahi has published valuable publications in this regard. Late Satyanarayan Bohidar and afterwards many literary figures like Shri Prafulla Kumar Tripathy have published monumental publications in Sambalpuri that includes Grammar in Sambalpuri language.

Professor Nabin Kuimar Sahu's researches on Buddhism in Odisha are a classic book explaining historical aspects of Buddhism that spanned in Kosal region of ancient times. Padma Sambhava is revered as next to Buddha was born on this great soil. Popularly known as Sambalpur region or Kosal, is a testimony of rich historical legacies of the past.

The present day wave of Sambalpuri culture is an extension of the Sambalpuri spirit in extensive areas of activity should be seen from their historical perspectives. The cultural scenario today symbolizes the regeneration of the Samblpuri Soul which has been dormant because of regimentation.

These developments relate also to the cravings of the modern educated youth (who are staying and studying/ working/ doing business) far and wide of the bounds of western Odisha in urban cities of India) to strengthen their strong cultural identities and roots which most of them believe has been significantly marginalized in a continual and deliberate process of an unannounced policy of marginalization and subjugation inside the boundary of Odisha in the past several decades since independence.

No doubt, the roles of the local cultural activists of the region who have led this great Sambalpuri upheaval /renaissance are historic and great contributions, as they are the only ones who have sustained the spirit. They have

kept the flame burning! Their constructive approaches are yielding positive impacts now. The localism at grass roots level and the continuing pan-Sambalpuri thread that span across the country are limitless. Earlier, due to compressed and regimented atmosphere our cultural wings could not take off or expand. Now it is all wide and open and possible because of the onset of the information and technology revolution. Nobody can now arrest or keep a hostage of you or minimize your heights in a colonial style. It is a free and open society now. Thanks to the new IT world!

It is needless to speak of the huge international popularity of the Sambalpuri handlooms. It increased its appeal due to its own originality in designing and cultural moulds. No advertising world has ever been needed or hired to market the Sambalpuri brand inside and outside Odisha. The qualities of Sambalpuri handlooms are unique in the country and abroad. New designs are crafted by our designers every day not only for textile handlooms but also replication of theirs for invitation cards, wall hangings, posters, souvenirs and interiors.

Hence, as it seems , the long suppressed search for one's identities are taking a definite shape and direction : too fast than expected, as the new era of interactive sites unravel newer opportunities in the age of internet and as a result, our ever active youngsters engaged outside the territorial domain of Odisha, are looking forward towards a goal that fulfills their long cherished cultural dream to liberate and uplift the Kosal region culturally, from the perennial (and ongoing) clutches of domination. We have been strangulated to the hilt while subordinating our glorious culture till yesterday. It will not be possible now as we are awakened and the time is in our favour.

Spreading Sambalpuri culture seems to be the main focus of this trend among the youth. This articulation is unique in the sense; this culture does not speak ill of any body or against any other area. Malice towards none and we are on our own seems to be the orientation. The wave strongly reflects original Sambalpuri cultural ethos that finally turns around to a modern mould. It does not even try to project it as a superior culture over any body or any other contemporary culture. It just focuses on the composition of real cultural programmes to the core…Sambalpuri contents!!!

There is no group fighting…no group domination, all but working together as a Team. No going to the Courts of Law for mileages to score over or to lead various competing social organizations.

In general, we see never before cultural happenings that are taking place all over the country. A new assertion is taking place among the educated youth belonging to western Odisha. Rather a new articulation is gripping among the Kosli youths for the revival of the lost glory of Kosali culture.

New Films are being released on contemporary themes in Sambalpuri and they are being awarded also for their productions at a national level. To name a few, film Directors Nilmadhab Panda and Sabyasachi Mohapatra have brought laurels to the pride of western Odisha. Mohapatra's Bhukha, Sala Budha and Adim Bichar are unique productions. Panda's I am Kalam and the latest Kaun Kitne Pani Mein are legendary in film making history of India. In Panda's new Hindi film , the new format song of Rangabati has become a hit in the country.

Nowadays, you must be seeing News in Sambalpuri in all the regional TV channels of Odisha. When market dominates in a competitive world, you can't suppress a language. Sambalpuri language earlier did not have this grand position as we find today. It is happening because the world has changed.

Similarly, in print media also, news papers are publishing Sambalpuri language stories in their news contents/publications which were unthinkable a few years ago.

Every year in past so many decades, the Nuakhai Festival is celebrated in Odisha and outside with lots of zeal and excitement. There is a National Nuakhai Celebration Committee (NNCC) based at New Delhi which organizes Harvesting Festival of Western Odisha every year at Jagannath Temple at Hauz Khas at New Delhi wherein a large number of people belonging to all areas of Odisha join to celebrate this great cultural festival. Sometimes, cultural troupes come from Odisha and most of the time local artistes are encouraged to perform in these celebrations. This year at Hauz Khas Jagannath Mandir Nuakhai Bhetghat function organized by National Nuakhai Celebration Committee, the Rangabati team comprising of Shri Jitendriya Haripal, Smt Krishna Patel, Shri Mitrabhanu Gauntia and Shri Prabhudutta Pradhan will be felicitated for their excellence in promoting Sambalpuri songs and music alongwith others.

Similarly a vibrant cultural organization JUHAR organizes a cultural extravaganza every year at New Delhi which continues for the whole day entertaining the onlookers. New Delhi Juhar Parivar invites cultural groups from outside Delhi for its cultural programmes which in the past years have been great shows. It is a manifestation of cultural panorama of western Odisha in Delhi annually. This year it is befitting that our great Sambalpuri poet Shri Haldhar Nag will be felicitated on 27th September 2015 by Juhar Parivar at New Delhi.

Nuakhai has been a traditional festival of celebration of the harvesting season. As a token of symbolism, of the deep rooted cultural legacies of the Kosal region, the non-resident west Odishan youth mostly at places like Chennai, Bengaluru, Pune, Nagpur, Kolkata, Mumbai, and New Delhi etc have been regularly organizing Nuakhai Bhetghats with a lot of enthusiasm and zeal spreading the message of cultural goodwill.

I had the privilege of visiting Chennai to participate during the Nuakhai Festival a few years ago and found it to be so eye opening for me in the sense of their successful portrayal of our epoch making Sambalpuri cultural ethos. Due to the dedicated and sincere efforts of Shri Ratan Chand Mishra and his close friends based in Chennai big Nuakhai programmes are organized each year. This year in the presence of the Union Tribal Affairs Minister Shri Jual Oram and the National Secretary of BJP Shri Suresh Pujari the Nuakhai-2015 along with the cultural performances of the Bajnia troupe of Sambalpur the 2015 Nuakhai extravaganza at Chennai is likely to be very interesting .

In similar zeal, events are also taking place in Mumbai and Bengaluru too. I came to know that they also do it with lots of fervour and gaiety.

The gist is that you feel harmonious and not divisiveness in all these trends when you join in these Nuakhai parabs. These Festivals are meant for harmony and fellow-feeling.

Oneness brings strength and divisiveness brings division and chaos as we all know.

Still there is time left for us to ponder over for the future of western Odisha. Otherwise it would be too late. May be the time has already arrived. Nobody knows.

Unity is our strength. Let us realize our great strength in that; and let us stand united always, as on that basis only we will maintain our dignity and freedom. Nobody in the past lifted us nor in the future should we expect to be. Long live our unity and strength as: united we stand, divided we are bound to fall!!! Let us be part of that great change we want to see or anticipate for our future generations of Kosal. Only we can do that. Let us translate our dream come true.

The wave that we see today will be the foundation for tomorrow's western Odisha … for a better and a culturally richer Kosal region. Our cultural dignity is our pride and our brand signature.

Let the sweet music and songs of Sambalpur region echo everywhere so that the listener is entertained to the fullest extent. A moment's enrichment of the soul through these refreshing tones will spread Sambalpuri fragrance far and wide. Let us keep this alive.

(The writer is Managing Editor of World Focus based at New Delhi)

RANGABATI IN REMIX:
Slaughtering a Song for Unfair Feast

Kedar Mishra

"It was a "crazy" day in court on Thursday. The Roshans — Rakesh and brother Rajesh — were censured for dishonesty but they ensured the Friday release of their latest film Krazzy4" - the Times of India reported on 11 th April 2008. The report was based on a judgment delivered by Justice D.G. Karnik of Mumbai High court in favor of a young musician called Ram Sampath and clearly told in the verdict that "Music composer Ram Sampath has proved that he is the owner of copyright and that the four tracks in Krazzy4 are a copy of The Thump (the music he created for a television commercial for Sony Ericsson)... None of the Roshan's defense arguments has any merit." Taking note of the young music composer Ram Sampath's argument, the court had ordered Roshans to pay Rs 1,77,34,600 (the amount after tax deductions) on the very day of the verdict. It was a big moral victory for a young music composer against a big banner like Roshans and that had brought Ram Sampath and his singer wife Sona Mohapatra into limelight.

Later celebrating their victory over Roshans, Ram and Sona in a talk show with veteran film commentator Komal Nahta articulated their idea on intellectual property and creativity and there, Sona said, "intellectual property and creativity something you should value and the source of creativity needs to be respected and any civilized society needs to start with that".

One must appreciate their courage and conviction to protect the intellectual property rights and creative dignity.

But it was story of 2008.

In 2015, the story has drastically changed.

The couple who fought for intellectual property right and got a huge amount as compensation are now violating others' intellectual property rights and humiliatingly distorting a folk artiste's creative property.

Blatantly violating the intellectual copy rights act 1957 they have hijacked the lyrics, tune and flavor of a song which was created and composed by a group of folk musicians from Orissa whose Rangabati has remained synonymous with ecstasy of exquisite folk music, making Orissa a referral point beyond her geographic limits.

A short History

"Rangabati rangabati Kanakalata
Hasi pade kahana katha"

[O colourful lady! O Rangabati!
You are like a golden creeper.
Talk to me with your smile.]

Thus enters Rangabati to reign over a living empire of music.

A hit song of 1970s, Rangabati spread like wild fire throughout the state of Orissa and transgressed geographical boundaries

and become hugely popular allover India. As P.Sainath, veteran journalist wrote, “Rangabati captured huge areas beyond that State. The Golden Creeper spread through Chattisgarh, then entwined much of the Hindi belt. There was a time in the 1980s when no self-respecting truck driver hit the road without the cassette. Tea shops reminded clients of their existence with the song blaring. No one knows how many vinyl records were sold, but it made gold disc status within its first three or four years of play. As for the cassette version, its sales were in countless lakhs. It generated a fortune in revenues for both music companies and pirates.”

Rangabati was a song first recorded in All India Radio, Sambalpur station in 1975-76 as a Sambalpuri song sung by young singer duo Jitendria Haripal and Krishna Patel. It was a duet song specially penned by Mitravanu Gauntia, a much respected lyricist from All India Radio.

Soon a music company – INDRECO recorded and released the musical disc of Rangabati from Kolkota and the song becomes a household chant in the eastern part of India.

Though it was a song based on folk tune and beats, it was not from a pure folk genre. It is an original creative work by Pravudutta Pradhan, a brilliant drummer and musician from Sambalpur

Here it would be apt to say that there is a little controversy over its composition. At least there are three claimants to take credit as composer of this highly popular track. Somehow, the copy right as composer of this song is now in the hand of Sri Pradhan.

Other claimants Pradip Patra and Ramesh Mahanand were surely a part of this classic composition.

From the day of its release Rangabati becomes an instant hit and surpassed time as a classic track of timelessness.

Rangabati is a song very close to heart and soul of the Oriya population and we grew up with its dreamy words and pensive melody. With this song one can also see a long standing struggle of its singer Jitendria Haripal.

Plotting a Musical Murder

In a dramatic twist Sona Mohapatra and Ruturaj Mohanty, originally residents from Orissa, established as singers in Bollywood, pickedup Rangabati to present in Coke studio arguably to take the legendary song to a larger audience. In their presentation they described the song “Rangabati is Orissa’s most popular folk song from the Sambalpur region and the composition has been known to the locals since time immemorial. The song reached a larger public and became a popular household song after it was recorded for the first time in the mid 70’s in the voices of Jitendra Haripal & Krishna Patel with additional lyrics by Mitrabhanu Guintia & re-arranged by Prabhudatta Pradhan”.

It was categorically informed to the audience that it was a folk song which was rearranged and rewritten by Rangabati team which was factually incorrect.

Rangabati is a song originally written and composed by the team injecting folk tunes and rhythms into the song and it is very much a creative and intellectual property of its lyricist Mr. Mitravanu Gauntia and music director Mr. Pradhan.

It is unfortunate to see that Ram Sampath who was fighting to regain his intellectual and creative property rights with Rakesh Roshan & Co is now depriving team Rangabati from their creative ownership.

Ram Sampath used original music track and lyric of Rangabati for Coke Studio without taking prior permission from the lyricist and the composer.

Gross Violation of Laws

In the name of remix and rap, Ram Sampath, Sona Mohaptra and Ruturaj Mohanty have grossly violated the Copyrights Act and also defaced the musical track and distorted the lyric.

Sona has take just 30% of the song where there are a dozen of pronunciation mistakes and by using nonsense words she makes the song a mockery.

The words and feel in the song are totally out of place.

Though an Oriya girl, Sona Mohapatra makes one wonder if she understands her own language and the melody of her own roots.

The argument that they have taken the song to a larger audience makes hardly any sense.

Original Rangabti track is hugely popular even today and it needs no irresponsible and unethical promoters from Bollywood.

Ram Sampath's act termed illegal has been challenged in the court of law and hopefully law will take its own course.

Strong protests and angry voices against the mischief indicate to what extent the avaricious misconduct of Sampath and his collaborators has hurt the non-sophomoric Oriya population.

"Really Disappointing"

Talking on the distortion and humiliating presentation of Rangabati, Ramesh Mahanand, a veteran Sambalpuri music composer and one of the members of the core Rangabati team said, "It's really disappointing that Rangabati song was performed so ridiculously. Where were the M.tv musicians? Music arrangement is so substandard let alone singing. In the past, I have watched several excellent Music programs of M.tv. It seems, Rangabati song is willfully humiliated by the M.tv and team."

A crusader has finally set his new venture to crucify the poor and deprived class of musicians from their intellectual and creative property rights.

Ram Sampath, who was a fighter himself, is now indulging in a devilish effort to deprive team Rangabati from its legal and ethical rights. Sona Mohapatra and Ruturaj Mohanty are arguing in their defense like school children and offering a hugely popular song a "Remix status" which has no takers.

Editor, www.amfnews.com

VIRA SURENDRA SAI

Bijnan Sutar

The first war of independence kindled the fire among Indians to free themselves from British oppressions. It shook the very foundations of East India Company giving voice to courageous Indians in their proclamation towards a free India, their motherland. While going through various historical records and historians' notes on the uprising of revolt of 1857, we find the name of Mangal Pandey who in sort was the cause of the rebellion. And subsequently the various leaders from the regions of Gangetic Plains, Central India, and Delhi were mentioned. Some among them are Lakshmi Bai, Nana Saheb, Tantiya Tope, Bakht Khan, Kunwar Singh, Choudhari Kadam Singh and Bahadur Shah Zafar. While the revolt was sporadic, spontaneous and fairly widespread but dispersed, had various connotations for many leaders, protecting their specific interests. There were various communities and regions (princely states) which abstained from this movement or supported the British in thwarting the Indian aspirations. While discussing about this foundation stone towards attaining freedom I would like to introduce my readers to one freedom fighter from Odisha State who had revolted against East India Company way back in 1827.

This sort of revolt and standing against the Britsh Rule was started by a noble in the province of Sambalpur (Kosala). At that time the Chauhan King of Sambalpur Province, Maharaja Sai, died without an heir. And under the treaties signed with the British, they could annex the state. But in subsequent negotiation and understanding, the queen of the deceased King, Rani Mohan Kumari was declared the ruler. But her policies of governance and revenue collection made her unpopular among various zamindars and subjects. Counting on the situation British authorities in a pre-emptive move dethroned her and replaced Maharaja Narayan Singh to power. On the descent of eligibility to throne, he was not suitable pressing on his low bloodline. The family members of late Maharaja Sai objected to the British move. As per hierarchy and direct descendant, friends of Surendra Sai asked him to stake his claim to the throne. But British authorities were adamant on their decision and Maharaja Narayan Singh continued as the King of Sambalpur with the support of East India Company. As Surendra Sai's succession to the throne was outrightly rejected and his supporters who were not only from different tribal groups but also many zamindars, became rebellious towards the regime.

This lead to public dissent and disturbances rose to disobedience to authority. A conflict between other claimants to the throne also

came up. Among these descendants was Surendra Sai, who was loved by the poor and gullible subjects who were exploited since ages by the mighty and powerful. He became their guide and saviour. They all supported his claim for the throne. A great swordsman and courageous warrior with valiant chivalry, he protected the sovereignty of Sambalpur from becoming a play in the hands of British with a dummy heir apparent. While protecting the interest of many tribal groups, especially the gonds, Surendra Sai had many a time stood against the rule. As the British were indirectly ruling the province and by constant disobedience of their authority, Surendra Sai and his supporters paved way to many encounters. In one of these skirmishes he along with his brother, Udyanta Sai and uncle, Balaram Singh were captured and imprisoned in the Hazaribagh Jail. In this long time of captivity of about 17 years his brother Udyanta Sai died.

Surendra Sai was born on 23rd January 1809, in a small town called Khinda near Sambalpur. A direct descendant of Madhukar Sai, he was legally entitled to be crowned as Maharaja of Sambalpur on the demise of the then king Maharaja Sai in 1827. But as the province was under British treaty and British did not accept him as the heir, he became a rebel and his revolt against British started when he was only 18. The Hazaribagh confinement continued still he was set free by the rebel sepoys of 1857 of Odisha. This is the connection he had with the great uprising of 1857. He led the revolt and freed major parts of Sambalpur Province from British rule. As after the death of Maharaja Narayan Singh without a male heir the kingdom was annexed by British under the Doctrine of Lapse. He continued his insurrection against British even after the collapse of 1857 movement.

The 1857 revolt across India lacked an effective leader to manoeuvre the uprising in a more universal and coordinated way. The rebels have limited resources and support. Many provinces of south had no participation and rulers like Sindhia, Holkar, Rana of Jodhpur and many more did not support the rebels. Overall, the rich merchants, traders and Zamindars helped the British to suppress the revolt. But it was a jolt to the British Company ruling India, as a matter of fact; it ended the rule of East India Company. And the British taking cognizance of the developments and loss of lives of many British citizens decided rather to rule India directly under the British Crown. The Doctrine of Lapse was abolished; right to adopt sons was accepted. Many of the rebel kings who participated or supported the Sepoy movement were unhappy due to the annexation of their Kingdoms.

Now talking about one of the pioneer freedom fighters of Odisha, Surendra Sai was still a threat to British even after the collapse

of 1857 revolt. The British had restored law and order in almost all the places of India. To contain this rebellious group in Sambalpur, the British brought in their best generals, Major Forster and Capt L Smith, who had already proved their mark. Their strategy to suppress Surendra Sai failed. In desperation the British establishment gave full authority to Major Forster which include civil powers along with military ones to neutralise the rebels. Surendra Sai and his trusted followers foiled Major Forsters every attempt and ultimately after three years he was removed. In place of him Major Impey was given charge. He also could not contain Surendra Sai. In a desperate move the British seized the entire food stock and cut the supply line to rebels putting them under seize. This tactic also could not yield any result. Ultimately Major Impey abandoned the idea of violent or military means and adopted civil or reformist procedures to induce the rebels into mainstream (British Rule). Subsequently Sambalpur was brought under the jurisdiction of the newly created Central Province on 30 April 1862.

Surender Sai, who was never defeated, a fearless warrior along with his followers surrendered with full faith in the honesty and integrity of British administration. However after the death of Impey, situations took a sudden change and the new administrators revived their hostility. Surendra Sai even after surrendering did not stop his revolution and fighting for the cause of social justice, was considered as a threat to British supremacy. British authorities conspired against him and made unanticipated arrest of him along with his friends and followers. Ultimately he and six of his followers were sent to Asirgarh hill fort, far from Sambalpur, to keep him away. Many of his friends and followers were sent to Cellular Jail in Andamans and some of them were even hanged. Their individual sacrifices remain unnoticed till today.

Surendra Sai died in captivity on 23 May 1884 spending another 19 years in prison. His courage and leadership prohibited British to occupy Sambalpur, and it was one of the last provinces to be included into the British Empire. A marked swordsman, whom people of Sambalpur revered as 'Bira' (courageous) is remembered by everyone as Bira Surendra Sai. We, the people of Odisha are always proud of his sacrifices and love for the motherland.

The Author is a freelance journalist and Editor in NCERT.

THE GREAT FESTIVAL OF WESTERN ODISHA: NUAKHAI

Bandana Meher

Indian society always has a history in maintaining and nurturing joint family system. It had been always a sustaining reason of Indian culture. But with the onset of modernization and globalization, a chain of transformation has taken place in all social institutions and Indian families are not exception to that. The joint family system is slowly disintegrating into nuclear and extended family systems. But, one factor that has to be accepted is that the tendency of Indian families to maintain 'togetherness' even in nuclear structure and the emotional bond between kith and kin. To keep this bonding tight, the Indian culture passes many traditions from generation to generations. One such kind of tradition is celebrating festivals together. Family members can together even when family property has get divided and income of the family members is not pooled, the constituent householders consider themselves duty bound to participate in ceremonial celebrations like marriage, birthday and religious functions. With religious functions the festivals also gave significance of retaining the joint family system of India. There could be many reasons of the familial disintegration ranging from personal dispute to societal changes, but these festivals are the reasons we still love to get together. This common celebrations play important role in bringing the family together. Families are often nuclear in residence and routine decision making (daily life) but joint in ethics and in making long term decisions (marriage, property matters, travel, common celebrations). One such tradition festival which reconnecting the family members from ages is Nuakhai. Nuakhai is the home-coming time for persons, who have left their native places in search of greener pasture. More than the celebrations, the feeling of reuniting with their families holds significance for them. Nuakhai also has big significance for people residing in different areas far from home. It is an annual opportunity for them to get together with the extended family. For migrants visiting their home place, the festival arena might represent positive values by having a "good time" and strengthening the connection to their place of origin. In one hand when migrations causing the disintegration of family members by residing in different areas, on the other hand festivals like Nuakhai bring the disintegrating family members as one family. Juhar bhet, which follows the Nuakhai at home, is the unique aspect of this event. It teaches to follow the family order and respect seniors with paying obeisance. It is evident for its contribution to social harmony and solidarity. Thus, Nuakhai is a cohesive force. It has the power to attract and

unite people of West Odisha. Nuakhai fastens hopes and aspirations of people. Relationships are renewed and repaired. Estranged souls are rejoined and reconnected. Old rivalries and bitterness are consigned to the dustbin. This system of Nuakhai, encourages the integration of the family members under one roof. That creates opportunity for the members to discuss various common issues and exchange emotions. During the time of gathering, family takes important decisions like, marriages of younger generations, resolving the disputes related to property or the disputes related to the family members. Many a times the reasons for which the family members came together to celebrate Nuakhai, is the presence of the ageing members of the families. These festivals were much important for the younger generations; because of the coming together during festivals they can able to understand the kinship relationships among them. They could identify and attach themselves with the larger family, which creates a feeling of social protections among them. It binds the families in a spirit of solidarity and unites the communities in strength of harmony. The sentimental aspect of the Nuakhai is most brilliantly reflected in the widely used Nuakhai bhet ghat & juhar. It is the festival of splendour and fun. For its cultural and familial significance, it has a special place among people of Western Odisha irrespective of any caste and tribe.

Lecture, MSW, Sambalpur University

Rajat : 9811359988

QUICK DIGITAL PRINT SERVICE

• Offset • Digital • Screen & B/W Printing • Scanning • Spiral • Wiro & Lamination
Designing • Typesetting & All India Languages Translation

1896, Ground Floor, Uday Chand Marg, Kotla Mubarakpur
Near South Extension Part 1, New Delhi - 110003
Phone : 8459130660 • Email : quickdps@gmail.com
www.quickdigitalprintservice.net

"GANDA BAJA"

An important element of folk culture

- An Ethnically Study

Chaudhuri Bibhar

Dulduli is the name given to the regional traditional of instrumental orchestra music in western Odisha. In the traditional rural setting, it is known as Ganda Baja and is played exclusively by the untouchable communities of the Ganda. The Ganda baja is a ritual inter-village orchestra that carries with it indigenous concepts of rhythms, instruments and goddesses, and is associated with marriage alliance and religious ceremonies. Since the music combines gods and humans in a sensual manner, it is never absent during weddings or rituals for local gods and goddesses. In the urban setting, the inter-village orchestra transforms itself into Dulduli, a form of folk art on stage, also known as sambalpuri music, Dulduli players are generally Urban middle-class musicians, who perform mainly on stage in arrange or cultural contexts.

India is a country having variety of people & communities with diverse culture. The country is acknowledged largely by its varied beautiful culture & different art forms. If we look into the pages of history we can find that art and culture have been the sole source of entertainment & inspite of the uniqueness of different culture & art form there are some similarities which bind the entire country under the fold of unity. Subsequently such entertainment has engendered get togetherness as well as unity in the forms of societies, groups and ultimately National Integration but such an unmatched contribution has totally been forgotten under the monstrous spell of westernization, western & Bollywood forms with shameless nudity and most of all the modern Odia and Sambalpuri songs with their cunning double meaning edged vulgar meaning. Our pristine and sacred culture of folk art, songs and above all dance are dying out rapidly and our cultural world is being deserted. Moreover if at all we have a little vestige of our old folk songs and dance forms this is by virtue of some ideal minds, who still preserve to retain these forms at least under the platforms of competitions or occasional stage shows.

Among various folk & tribal art & dance forms GANDA BAJA has been loosing its potentiality to a large extent due to the intervention of modern & western art forms and the folk group practicing the form prone to economic subjugation due to poor market demand and it is the irony that the family of the group practicing GANDA BAJA forced to migrate to different exotic places without having any legislative assembly to earn their 2 square meals.

GANDA BAJA is a very precious, once the most sought after and yet the dying out music

form. Such dying dance & music form has its own history. It is the form based exclusively on the vigorous banging of folk musical instruments like Dhol, Nishan, Tasha, Muhuri, Jhanz, Mardal, etc. Largely accepted by the people of the entire western part of Odisha GANDA BAJA was famous for its uniqueness. It has been played in each and every occasion starting from birth to death, marriage ceremony to cremation ground in all fairs and festivals. It has also used in temples during worship to God and Goddess & for giving message and information during different happenings. It had a wider demand in the market. The Ganda Baja was being played by the S.C community (The Dalit) and they spent lots of their time in practicing and playing the same and earned handsome amount to maintain their household livelihood round the year. The very name "GANDA BAJA" justify the features of the music form as at outset the beatings & banging set the pulses of the viewers or listeners but gradually the intensity of the sound as well as the uncanny rhythms become more vigorous to the tune of heart beats start dancing and at the climate the entire body starts vibrating. In the past it is used for making people assembled in common places to work and perform in a more effective way. It did able to make people understand the dignity of working together & play a vital role in bringing unity and integrity among the people. But day by day due to the intervention of western & Bollywood forms with shameless nudity and most of all the modern Odia and Sambalpuri songs with their cunning double meaning edged vulgar meaning the pristine and sacred culture of folk music & Dance for The GANDA BAJA are dying out rapidly along with some other art forms and our cultural world is being deserted. Hence it is high time we initiated steps for preservation of such dying art form not only for its promotion but also to provide sustainable livelihood to the artist performing the Art form.

The ganda baja not only provides a form of religious expression, it also transmits to its listeners a strong emotional connections with local beliefs and identities. To quote a Gand musician: 'Listen to the baja. It touches your heart! It is the sound of the thunder storm. It is the sound of your heart beat. For all those whose life has been accompanied by baja, this music represents part of a local cultural totality, and as such the music reinforces a feeling of cultural identity. As the gand baja communicates with other cultural clusters religious rituals and local communities- it signifies a feeling of local and religious clusters religious rituals and local communities- it signifies a feeling of local and religious identity. The ritual musical performance expresses an abstraction of the experience of the local community having dealt with the topic of music and situated in its traditional context. Recent transformations in an urban setting tradition is becoming more and more reinvented.

Subarnapur, Odisha

JUHAR JNU NUAKHAI BHETGHAT: BEYOND A JOURNEY OF FESTIVAL

Sarbeswar Padhan

JUHAR JNU Nuakhai Bhetghat of Jawaharlal Nehru University (JNU) dates back to my college days when I used to read about this news from the local Odia daily. Since that days it has fascinated me so much that our fellow elder brothers and sisters have been celebrating this festival in a distance place with much enthusiasm and vigour.

After joining here in JNU, I have been a member of this festival. In the process of finalising the date and on the eve of the festival we mixed up with many seniors, juniors and friends from many parts of Odisha and more particularly from Western Odisha. It is being very excited to hear from the senior that "Coming Sunday there will be a meeting regarding on Nuakhai Bhetghat at JNU at Administration Block at 5.30 p.m. In this regard we need your kind co-operation and valuable inputs to make this festival a grand success." During the process of meeting many issues of our region have been centres around our discussion. Starting from centralisation of District Official Websites of government of Odisha to an utter resistance of Dongaria Kondha of Niyamgiri's to Vedanta.

Before this Nuakhai Bhetghat being organised in anywhere in India and abroad it is said that the Jawaharlal Nehru University is first of its kind to celebrate this festival. In the early 1980's, students from the campus along with non-residents of Western Odisha had taken a noble initiative of celebrating the Nuakhai Bhehghat in Jawaharlal Nehru University campus. The sole aim of this Bhetghat is to unite all likeminded people who are missing such a festival like Nuakhai in their family being celebrated in their native place. The festival stands for universal brotherhood and cultural harmony among the family, communities, castes and religion. The message of the festival has been disseminated through Nuakhai Bhetghat to the universe.

From these day onwards JUHAR JNU FAMILY has been celebrating Nuakhai Bhehghat in every year with unbridle enthusiasm. It's not merely a journey to mark this festival with traditional shape from student community. In spite of their busy schedule every year, arranging get together in a specific day with such preparation is not a small thing. Those who have been involving in organising this festival know very well what the level of sacrifice in making a festival. Students and teachers outside from Odisha eagerly await to witness the cultural event to heard at least the drum beats and some lines of "Rangabati" song. Every year, Nuakhai Bhetghat offers to perform the typical traditional folk dance like, Dalkhai, Mailajada, Rasarkeli, Dhaap, Ghumara, Bajaasal etc. In limited financial capacity the JUHAR JNU felicitated the fame personalities like national award winning director Sabyasachi Mohapatra, singer Jitendra Haripal, poet Sushil Mishra and many more. The JUHAR JNU family paid tributes to her son and daughter who

had immensely contributed to the glory of Sambalpuri dance, music, and arts and crafts.

Gradually alumni and those who had been associated with JUHAR JNU FAMILY settled down in many parts of the country ignites the spirit of non-residents of Western Odisha to organise Nuakhai Bhetghat. Therefore in many places like Bengaluru, Mumbai, Kolkata, Hyderabad and very recently in Pondicherry Central University students from Western Odisha are organising this Nuakhai Bhetghat. In the era of globalisation while many cultural and spiritual festivals are rapidly diminishing their importance, this Nuakhai Bhetghat is emerging with the same traditional accord and carrying away the broader thought to propagate the message of universal brotherhood and cultural harmony to the entire world is an exception.

In due course of time many challenges and criticisms have shaped around the Nuakhai Bhetghat culture. On second week of September, 2013 The Samaj Saptahiki has published a features entitled as "Nuakhai: Jin Jaki Thile Barse". In this regard late educationist and former Odisha Public Service Commission Chairman (OPSC) Prof. Hadibandhu Mirdha and journalist Brajabndhu Sahu has put emphasis on the younger generation sometime hesitate to go back to their native during Nuakhai.

By introspecting the activities and functionaries of nearly three-decades, does JUHAR JNU Nuakhai Bhetghat or any Nuankhai Bhetghat are able to fulfilling the sole objectives ? Whether we are in same line or distract from its basic objective of this celebration is a major challenges for all of us. But one can't disagree with simple fact of the matter is that the unison of the non-residents Western Odisha people is possible through this Nuakhai Bhetghat in different metropolitan cities through out the globe. In spite of many difficulties and differences on various aspects, organising Nuakhai Bhetghat is definitely a welcome and noble step. Still the journey of searching light in the darkness remains to be continued. Hope that JUHAR FAMILY all over the globe will be satisfying its motto and coming out with new noble initiative in near future.

Last but not the least it is worth quoting to former Proctor Prof. H.B Bohidar who have been patron the JUHAR JNU NUANKHAI BHETGHAT for decades "In this context, the JNU JUHAR family has embarked on a commendable path of facilitating a get together of people hailing from western Odisha to mark the significance of this festival in the company of people coming from various other regions of the country, year after year without fail. The dance and music programme gives a glimpse of the rich culture and heritage of the region. I appreciate the effort made by the students of this university without whose perseverance and hard work the conceptualisation and success of this festival would have been impossible."

Acknowledgement, it is hard to name all the members of JUHAR FAMILY. The writing seems to be emphasised on the JUHAR JNU NUAKHAI BHETGHAT but in actual practice it has due respect to all the members of JUHAR FAMILY across the globe who are consistently celebrating the festival.

Member of JUHAR JNU FAMILY

ଆମର୍ ଅଂଚଲର୍ ନିହାତି ଦେଖବାର୍ ଜାଗା...

Hirakud Dam
Sambalpur

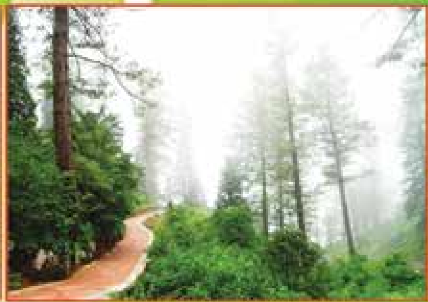

Daringbadi
Kandhamal

Harishankar Temple
Bolangir

64 Yogini - Ranipur Jharial
Bolangir

Patali Shreekshtra
Subarnapur

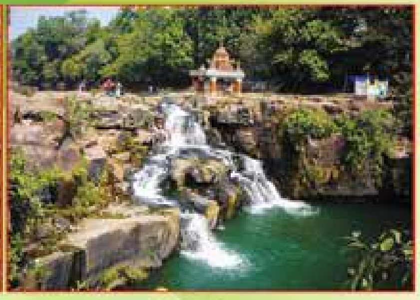

Koilighugar
Jharsuguda

Pradhanpat Waterfall
Deogarh

Khandadhar Waterfall
Sundargarh

Satkosia Gorge
Boudh

Yogeshwar Temple
Patra, Nuapada

Gupteshwar
Koraput

Narsingnath Temple
Bargarh

* we are not able to include all tourist places here due to shortage of space, will include few more in next publication

ଜୁହାର 'ନୂଆଖାଇ ପରବ-୨୦୧୫' ଲାଗି ଚିତ୍ର ପ୍ରତିଯୋଗିତା

ତା. ୦୬.୦୯.୨୦୧୫ ଦିନ ଘ.୧୦.୩୦ମି
ଜାଗା - ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର, ତ୍ୟାଗରାଜ ନଗର, ଦିଲ୍ଲି

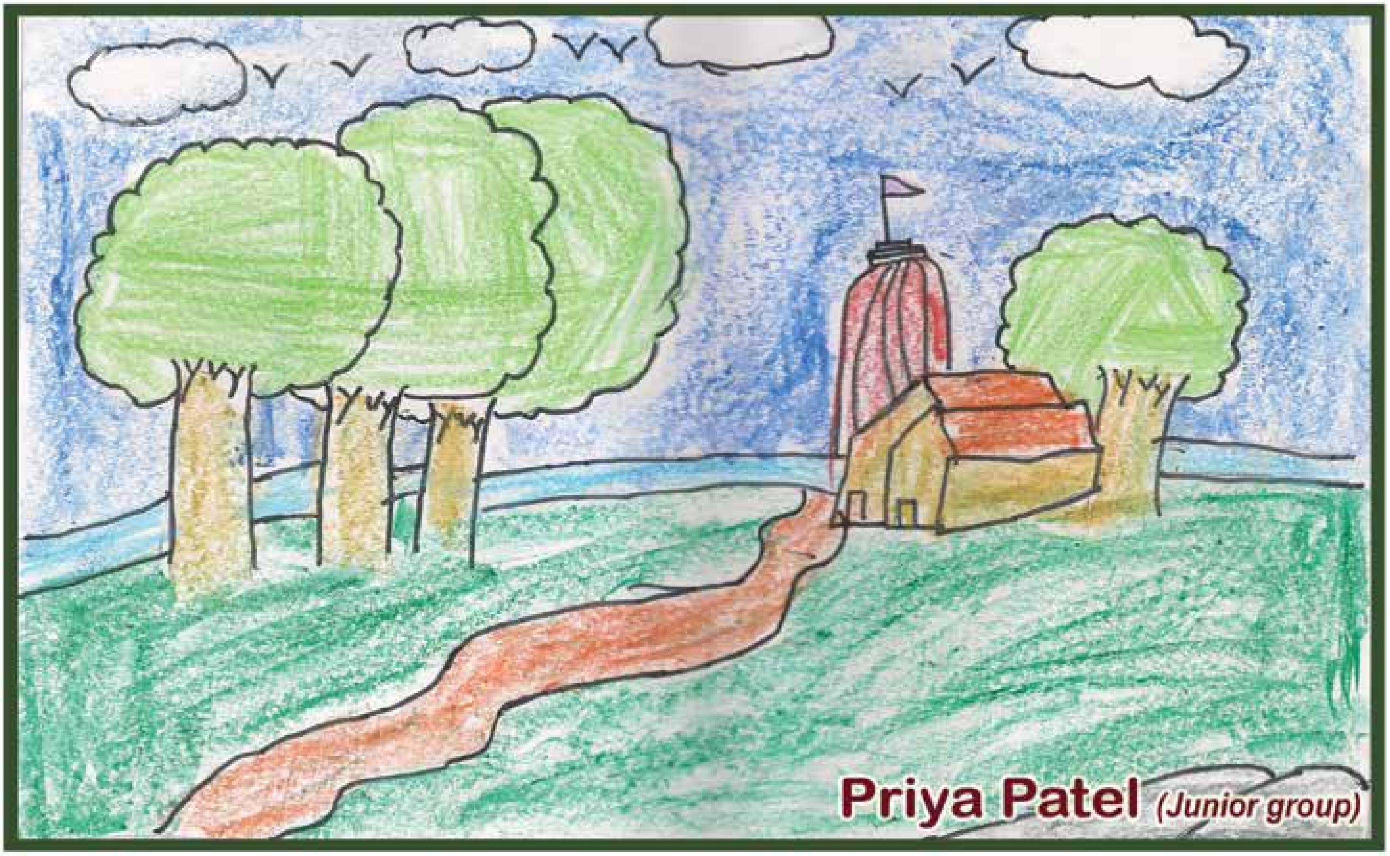

Priya Patel (Junior group)

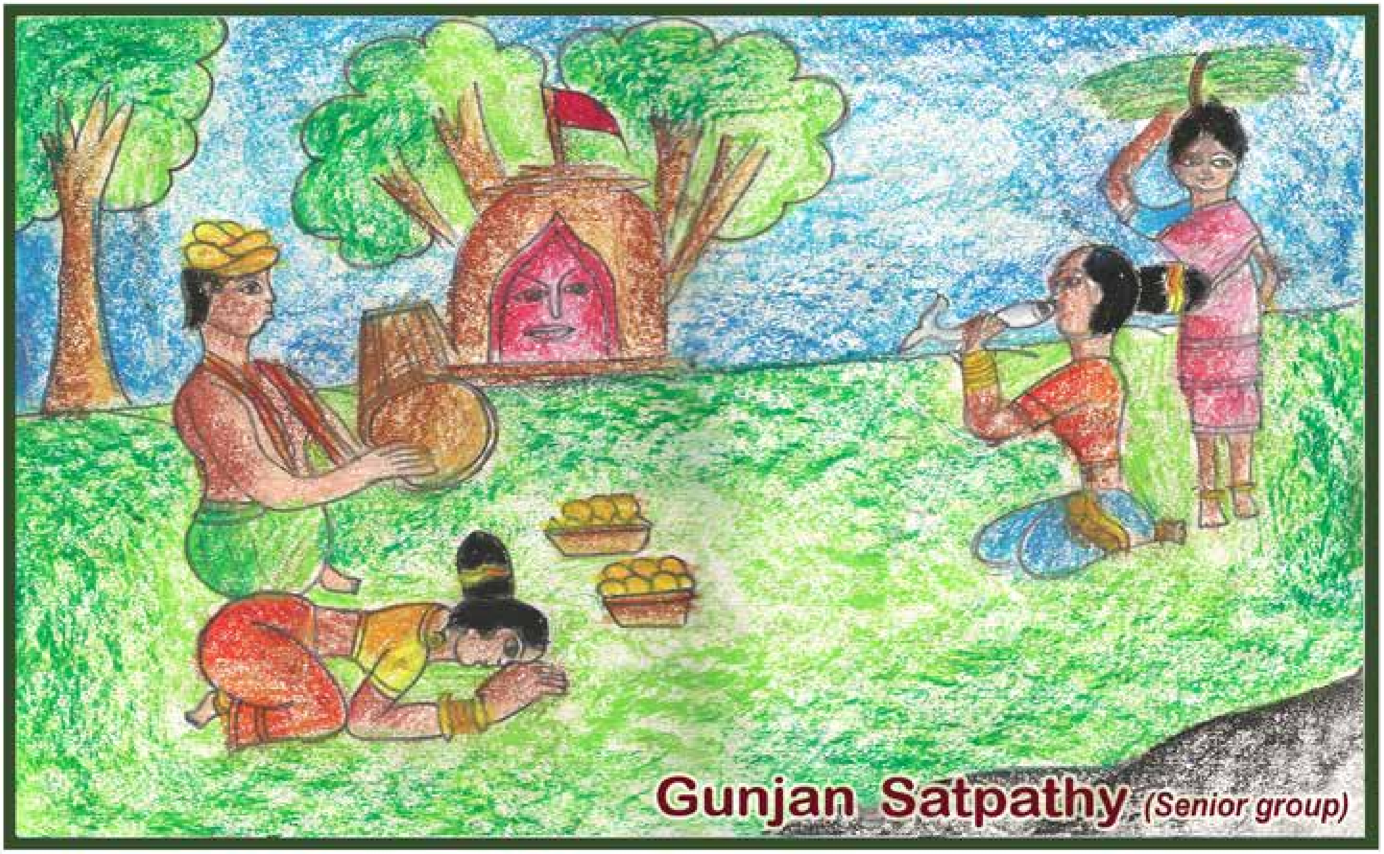

Gunjan Satpathy (Senior group)

ଆମର୍ ଅଂଚଲ୍ର ପୂରଥ୍ ବିଖ୍ୟାତ...

Sambalpuri Saree

Sambalpuri Dance/baja

Terracotta

Dhanu Yatra, Bargarh

Sitalsasthi Sambalpur